

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI

Meral ELİKESİK

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN OLUMLU SINIF ORTAMI
OLUŞTURMADAKİ YETERLİLİKLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Yrd. Doç. Dr. Serkan DOĞANAY

ERZURUM- 2007

TEZ KABUL TUTANAĞI
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu alışma, İlköğretim Anabilim Dalının Sosyal Bilgiler Öğretmenliğı Bilim Dalında jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Serkan DOĞANAY
Danışman\ Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Mete ALIM.
Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Ünal ÖZDEMİR
Jüri Üyesi

Yukarıdaki imzalar, adı geçen öğretim üyelerine aittir. 16\ 07\ 2007

Prof. Dr. Vahdettin BAŞCI
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	VIII
ABSTRACT	IX
ÖNSÖZ	X
KISALTMA CETVELİ.....	XI
TABLolar LİSTESİ	XII
BİRİNCİ BÖLÜM	
1.GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	4
1.3. Alt Problemler	4
1.4. Araştırmanın Amacı.....	4
1.5. Araştırmanın Önemi	4
1.6. Sayıtlar ve Sınırlılıklar.....	5
1.7. Öğretim Yöntemi Alanındaki Yeterlilikler	6
1.7.1. Eğitim-Öğretimde Yeni Yaklaşımlar.....	6
1.7.1.1. Sunuş yoluyla öğrenme stratejisi	6
1.7.1.2. Buluş yoluyla öğrenme stratejisi.....	7
1.7.1.3. Araştırma yoluyla öğrenme stratejisi	7
1.7.1.4. Tam öğrenme yaklaşımı.....	7
1.7.1.5. İşbirliğine dayalı öğrenme yaklaşım.....	7
1.7.1.6. Bireyselleştirilmiş öğrenme yaklaşım (Keller planı).....	8
1.7.1.7. Yapısalcı yaklaşım.....	8
1.7.2. Eğitim Durumundaki Uyarıcılar.....	8
1.7.2.1. Pekiştirme.....	8
1.7.2.2. İpucu.....	9
1.7.2.3. Dönüt\düzeltilme.....	9
1.7.2.4. Katılım.....	9
1.7.3. Sınıfın Fiziki Durumu.....	9
1.7.4. Zamanı Etkili Kullanma.....	11
1.7.5. Program ve Plan Etkinlikleri.....	12

1.7.6. Araç ve Gereçler.....	13
1.8. Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi Ve Giderilmesi Alanındaki Yeterlilikler	14
1.8.1. Sınıfta İstenmeyen Davranışların Ortaya Çıkmasına Sebep Olan Kaynaklar.....	16
1.8.2. Sınıf Düzenini Bozan İstenmeyen Öğrenci Davranışları.....	17
1.8.3. İstenmeyen Davranışı Destekleyen Etmenler	17
1.8.4. İstenmeyen Davranışlara Yönelik Yaklaşımlar.....	18
1.8.4.1. İnsancıl yaklaşım.....	18
1.8.4.2. Pazarlık yaklaşımı.....	19
1.8.4.3. Davranışların düzeltilmesi yaklaşımı.....	19
1.8.5. İstenmeyen Davranışlara Karşı Alınabilecek Önlemler.....	19
1.8.5.1. Sınıf dışı olumsuz etmenlere karşı alınabilecek önlemler.....	19
1.8.5.2. Sınıf içi olumsuz etmenlere karşı alınabilecek önlemler.....	20
1.8.6.Sınıfta İstenmeyen Davranışları Önlemek İçin Öğretmenin Uygulayacağı Stratejiler	22
1.8.7. Öğrenci Disiplin İşleri ve Uygulamaları.....	24
1.8.7.1. Öğretmenler kurulu.....	24
1.8.7.2. Şube öğretmenler kurulu.....	24
1.8.7.3. Zümre öğretmenler kurulu.....	24
1.8.7.4. Sınıf rehber öğretmeni.....	25
1.8.7.5. Rehberlik ve psikolojik danışma servisi.....	25
1.8.7.6. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu.....	25
1.9. Sınıf Kuralları Alanındaki Yeterlilikler.....	28
1.9.1. Sınıf Kurallarının Oluşturulması.....	30
1.9.2. Sınıf Kurallarına Uyulmasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar.....	32
1.9.3. Sınıf Kurallarının İhlal Edilmesinde Gösterilmesi Gereken Davranışlar.....	33
1.10. Sınıf İçinde Etkili İletişim Alanındaki Yeterlilikler.....	33
1.10.1. İletişim Türleri.....	35
1.10.1.1. Okulda iletişim.....	35

1.10.1.2. Öğretmen-veli iletişimi.....	36
1.10.1.3. Öğretmen-yönetici iletişimi.....	36
1.10.1.4. Öğretmen-öğretmen iletişimi.....	37
1.10.1.5. Öğretmen-öğrenci iletişimi.....	37
1.10.1.6. Öğrenci-öğrenci iletişimi.....	37
1.10.2. Öğretmen-Öğrenci İletişim Sürecinde Yeni Yaklaşımlar.....	38
1.10.2.1. Otoriter yaklaşım.....	38
1.10.2.2. Gözdağı verme yaklaşımı.....	38
1.10.2.3. Serbest yaklaşım.....	38
1.10.2.4. Reçetelendirilmiş yaklaşım.....	38
1.10.2.5. Öğretimsel yaklaşım.....	38
1.10.2.6. Sosyo-duyarlı iklim yaklaşımı.....	38
1.10.2.7. Grup odaklı yönetsel yaklaşım.....	38
1.10.3. Sınıfta İletişim Engelleri	39
1.10.4. Sınıf Ortamında Olumlu İletişimin Oluşturulması.....	40
1.11. Öğretmenlerin Sahip Olması Gereken Mesleki Ve Kişisel Alandaki Yeterlilikler.....	40
1.11.1. Kişisel Yeterlilikler.....	44
1.11.2. Mesleki Yeterlilikler.....	45
1.12. Tanımlar.....	50
1.13 İlgili Yayın ve Araştırmalar	52

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM.....	56
2.1. Araştırma Yöntemi.....	56
2.2. Evren ve Örneklem.....	56
2.3. Verilerin Toplanması.....	58
2.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	59

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.BULGULAR VE YORUMLAR.....	60
3.1.Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	60

3.1.1.Cinsiyet.....	60
3.1.2.Yaş.....	60
3.1.3.Öğrenim.....	60
3.1.4.Mesleki Kıdem.....	60
3.1.5.Son Bitirilen (Öğretmenlikte\Meslekte Esas Alınan) Yüksek Okul, Fakülte ve Alan.....	61
3.1.6.Hizmet İçi Eğitim Kursu.....	61
3.2. Öğretim Yönetimine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	61
3.3. Sınıf Kurallarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	62
3.4. Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	64
3.5. Sınıf İçinde Etkili Bir İletişime İlişkin Bulgular ve Yorumlar	65
3.6. Öğretmenin Sahip Olması Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin Bulgular ve Yorumlar	66
3.7. Sınıfta Uyulması Gereken Kuralların Sayısının En Fazla Kaç Tane Olmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	67
3.8. Sınıf Kurallarının Belirlenmesi İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	68
3.9. İstenmeyen Davranışları Ortadan Kaldırmak İçin En Çok Kullanılan Yönteme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	68
3.10. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları.....	69
3.11. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları.....	69
3.12. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları.....	69
3.13. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf İçinde Etkili İletişime İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları.....	70
3.14.Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olması Gereken Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları.....	70
3.15. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine	

İlişkin “Yaş Türüne” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.....	71
3.16. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin “Öğrenim Durumuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.....	72
3.17. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin “Mesleki Kıdeme” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın karşılaştırılması	73
3.18. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin “Son Bitirilen Alana” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.	74
3.19. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin “Hizmet İçi Eğitim Kursuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	75
3.20. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin “Yaş” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	76
3.21. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin“Öğrenim Durumuna”Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması .	77
3.22. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin “Mesleki Kıdeme” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması ...	78
3.23. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin“Son Bitirilen Alana” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.....	79
3.24. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin “Hizmet İçi Eğitim Kursuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.....	79
3.25. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin “Yaş” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	80
3.26. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin “Öğrenim Durumuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	81
3.27. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin “Mesleki Kıdeme” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	81

3.28. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin“Son Bitirilen Alana” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	82
3.29. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin “Hizmet İçi Eğitim Kursuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	83
3.30. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta Etkili İletişime İlişkin “Yaşa” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	84
3.31. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta Etkili İletişime İlişkin “Öğrenim Durumuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.....	85
3.32. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta Etkili İletişime İlişkin “Mesleki Kıdeme” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	85
3.33. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta Etkili İletişime İlişkin “Son Bitirilen Alana” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.	86
3.34. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta Etkili İletişime İlişkin “Hizmet İçi Eğitim Kursuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	87
3.35. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olmaları Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin “Yaşa” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	88
3.36. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olmaları Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin “Öğrenim Durumuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	89
3.37. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olmaları Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin “Mesleki Kıdeme” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	89
3.38. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olmaları Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin “Son Bitirilen Alana” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	90

3.39. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olmaları Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin “Hizmet İçi Eğitim Kursuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	91
--	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SONUÇ VE ÖNERİLER	92
4.1. Sonuçlar.....	92
4.1.1. Kişisel Bilgilere ilişkin Sonuçlar.....	92
4.1.2. Alt Problemlere İlişkin Sonuçlar	93
4.2. Öneriler	95
KAYNAKLAR.....	96
EKLER LİSTESİ.....	102
EK.1. Anket Uygulama İzni	102
EK.3.Öğretmen Anketi.....	105
ÖZGEÇMİŞ.....	110

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN OLUMLU SINIF ORTAMI
OLUŞTURMADAKİ YETERLİLİKLERİ**

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Serkan DOĞANAY

2007- SAYFA: 110

Jüri: Yrd. Doç. Dr. Serkan DOĞANAY

Yrd. Doç. Dr. Ünal ÖZDEMİR

Yrd. Doç. Dr. Mete ALIM

Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin olumlu sınıf ortamı oluşturmadaki yeterlilikler düzeyleri incelenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın evrenini 2006-2007 Eğitim-Öğretim Yılı Erzurum İl merkezinde görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, ilin Sosyo-ekonomik düzeyi dikkate alınarak evren içinde oranlı küme örnekleme yoluyla 32 ilköğretim okulu olarak belirlenmiştir. Anket için örnekleme alınan ilköğretim okullarında görev yapan 400 sınıf öğretmeni uygulama kapsamına alınmıştır.

Araştırma için ilk önce literatür taraması yapılmıştır. Uzman görüşlerinden ve yapılmış araştırmaların bilgi toplama ölçeklerinden yararlanılarak bir anket formu hazırlanmıştır. Anket toplam 65 sorudan oluşmaktadır. Öğretmenler ankette yer alan maddelere ilişkin cevaplarını “Evet, Kısmen, Hayır” kategorilerinden birisini işaretleyerek belirlemişlerdir.

Araştırma, sınıf öğretmenlerine güvenilirliği (0,77) kontrol edilen anket formu ile bire bir görüşme yöntemi uygulanarak yapılmıştır.

Veri toplama araçları ile elde edilen veriler amaçlara uygun olarak SPSS’de (Analizler Statistical Package For Social) frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama ($\bar{X}$), standart sapma (SS) Tukey Testi ve t testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırma sonunda öğretmen görüşleri arasında cinsiyete, yaşa, öğrenim durumuna, mesleki kıdeme, son bitirilen alana ve hizmet içi eğitim kursuna katılmaya bağlı olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Öğretmenler sahip olmaları gereken mesleki ve kişisel yeterlilikler ile ilgili ankette yer alan sorulara ise büyük çoğunlukla olumlu yönde cevap vermişlerdir.

ABSTRACT
MASTER THESIS
THE ADEQUACIES OF CLASSROOM TEACHERS FOR THE
CONSTRUCTIVE CLASSROOM ENVIRONMENT

Advisar: Assist.Prof.Dr. Serkan DOĞANAY

2007- PAGE: 110

Jury: Assist.Prof.Dr. Serkan DOĞANAY

Assist.Prof.Dr. Ünal ÖZDEMİR

Assist.Prof.Dr. Mete ALİM

In this research, the classroom teachers' adequacy level they needed to have were investigated for the constructive classroom environment.

The main idea of the research consisted of classroom teachers who worked in Erzurum city center during the 2006- 2007 Educational period.

The samples of the research were determined in 32 elementary schools by proportional group examples considering social economic level of the city.

First, literature was found for the research. Expert'opinion and gathering knowladge criterion from earlier research were used in this research.

The poll consisted of a total of 65 questions. In the poll, the teachers answers consisted of 3 options: Yes, No and Partly.

Data were analyzed by using frequency (f), percentage (%), arithmetic mean ($\bar{X}$), Standard deviation (sd), Tukey test and the t test. The results of the research were explained with SPSS (Analizler Statistical Package For Social) statistic program.

At the end of the research, there was no significant differences between teacher'opinions on race, age, education level, career priority, last graduated field and participating education course.

Teachers generally answered yes to the questions for as related to their occupational and personal adequacies.

ÖNSÖZ

Eğitim, doğumdan ölüme kadar uzun bir süreci kapsamaktadır. Bu süreç içerisinde bireyi şekillendiren kurumlar arasında okul önemli bir yer tutar. Okullarda ilköğretim çağına gelen bireyler ilk defa planlı, programlı, amaçlı, destekli ve zorunlu bir eğitim sisteminin içine girerler. Öğretmen bu kurum içerisinde çok önemli bir rol oynamaktadır. Öğretmenin, bu kurum içerisinde istendik davranışlar geliştirebilmesi, onun bu davranışları kazandırabilecek yeterliliğe sahip olmasını gerekli kılmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin olumlu bir sınıf ortamı oluşturmada yeterliliklerini belirlemektir. Bu çalışmada öğretmenlerin; öğretim yönetimi, sınıfta istenmeyen davranışların belirlenmesi ve giderilmesi, sınıf kuralları, sınıf içinde etkili iletişim ve sahip olmaları gereken mesleki ve kişisel alanındaki yeterlilikleri alt boyutunda incelenmiştir.

Araştırmanın birinci bölümünde araştırmanın amacı, önemi, sayıltılar, sınırlılıklar, tanımlara, ilgili yayın ve araştırmalara yer verilmiş, araştırmanın amacını belirleyen beş alt problem ortaya konulmuştur.

Araştırmanın ikinci bölümünde “Yöntem” başlığı altında araştırmanın modeline, evren ve örnekleme, verilerin toplanmasına, anketin uygulanmasına, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasına ve zamanlamaya yer verilmiştir.

Araştırmanın üçüncü bölümünde araştırma sonucunda elde edilen bulgulara ve yorumlamalarına yer verilmiştir.

Araştırmanın dördüncü bölümünde sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Bu araştırma boyunca sürekli desteğini gördüğüm danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Serkan DOĞANAY’a, çalışmamın her aşamasında desteğini gördüğüm Arş. Gör. M.Hanifi ERCOŞKUN ile Arş. Gör. Ahmet NALÇACI’ya teşekkür etmek isterim.

Meral ELİKESİK

Erzurum-2007

KISALTMA CETVELİ

- f** : Frekans
n : Öğretmen Sayısı
p : Anlamlılık Düzeyi
Sd : Serbestlik Düzeyi
Ss : Standart Sapma
t : t Testi Sonucu Elde Elden Değer
 $\bar{X}$: Aritmetik Ortalama

TABLOLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 2.1. Örneklemeye Giren Okullar ve Öğretmen Sayıları.....	56
Tablo 2.2. Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmadaki Yeterliliklerin Boyutları ve Madde Sayıları.....	58
Tablo 3.3. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretim Yönetimine İlişkin Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Göre Dağılımı	61
Tablo 3.4. Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Kurallarına İlişkin Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Göre Dağılımı	63
Tablo 3.5. Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Göre Dağılımı	64
Tablo 3.6. Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf İçinde Etkili Bir İletişime İlişkin Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Göre Dağılımı	65
Tablo 3.7. Sınıf Öğretmenlerinin Sahip Olması Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Göre Dağılımı	66
Tablo 3.8. Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Uyulması Gereken Kuralların Sayısının En Fazla Kaç Tane Olmasına İlişkin Düzeyi Boyutuna Göre Dağılımı	67
Tablo 3.9. Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Kurallarının Belirlenmesi İlişkin Dağılımı.....	68
Tablo 3.10. Sınıf Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışları Ortadan Kaldırmak İçin En Çok Kullanılan Yönteme İlişkin Dağılımı.....	68
Tablo 3.11. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları.....	69
Tablo 3.12. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları.....	69
Tablo 3.13. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları.....	69
Tablo 3.14. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf İçinde Etkili İletişime İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları.....	70

Tablo 3.15. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olması Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları.....	70
Tablo 3.16. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin “Yaş Türüne” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.....	71
Tablo 3.17. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin “Öğrenim Durumuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.....	72
Tablo 3.18. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin “Mesleki Kıdeme” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	73
Tablo 3.19. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin “Son Bitirilen Alana” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.....	74
Tablo 3.20. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin “Hizmet İçi Eğitim Kursuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	75
Tablo 3.21. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin “Yaşa” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması ...	76
Tablo 3.22. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin“Öğrenim Durumuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	77
Tablo 3.23. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin “Mesleki Kıdeme” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.....	78
Tablo 3.24. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin“Son Bitirilen Alana” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.....	79
Tablo 3.25. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin “Hizmet İçi Eğitim Kursuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.....	79

Tablo 3.26. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin “Yaşa” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.....	80
Tablo 3.27. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin “Öğrenim Durumuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	81
Tablo 3.28. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin “Mesleki Kıdeme” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.....	81
Tablo 3.29. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin“Son Bitirilen Alana” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	82
Tablo 3.30. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin “Hizmet İçi Eğitim Kursuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.....	83
Tablo 3.31. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta Etkili İletişime İlişkin “Yaşa” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.....	84
Tablo 3.32. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta Etkili İletişime İlişkin “Öğrenim Durumuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.....	85
Tablo 3.33. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta Etkili İletişime İlişkin “Mesleki Kıdeme” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	85
Tablo 3.34. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta Etkili İletişime İlişkin “Son Bitirilen Alana” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.....	86
Tablo 3.35. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta Etkili İletişime İlişkin “Hizmet İçi Eğitim Kursuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	87
Tablo 3.36. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olmaları Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin “Yaşa” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	88

Tablo 3.37. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olmaları Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin “Öğrenim Durumuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	89
Tablo 3.38. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olmaları Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin “Mesleki Kıdeme” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	89
Tablo 3.39. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olmaları Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin “Son Bitirilen Alana” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	90
Tablo 3.40. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olmaları Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin “Hizmet İçi Eğitim Kursuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması	91

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ

Bu bölümde araştırma ile ilgili problem durumuna, problem cümlesine, alt problemlere, araştırmanın önemine, sayıtlara, sınırlılıklara, ilgili yayın ve araştırmalara ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1.Problem Durumu

Toplumsal dinamizm ve çevresel etmenlerin oluşturduğu hızlı değişim süreci, daha nitelikli eğitim ve daha nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi konusunda toplumları sürekli bir arayışa yönlendirmektedir. Çünkü kalkınmanın yolunun eğitimden geçtiği herkes tarafından kabul edilmiştir. Hızla gelişen ve değişen bir dünyada eğitim sistemlerinden, kendi kendine yeterli, kendi gücünü ve yeteneğini tanıyan, öğrenmeyi öğrenmiş, yani ne aradığını ve aradığını nerede bulabileceğini bilen, düşündüğünü olduğu gibi ifade eden, bulunduğu ortamı geliştirecek ve değiştirecek yaratıcı ve üretici insanlar istenmektedir (Gökçe, 1999; 1).

Bu niteliklere sahip bireyleri yetiştirmede en belirleyici kurum okullardır. Okullarda ilköğretim çağına gelen bireyler ilk defa planlı, programlı, amaçlı, destekli ve zorunlu bir eğitim sisteminin içine girerler. Okul içerisinde çoğunlukla bireylerin şekillendiği, davranışlarının değişime uğradığı yer ise sınıf ortamıdır. Sınıf, öğretmen ve öğrencilerinin yüz yüze bulunduğu, öğretme ve öğrenme durumlarının gerçekleştiği ortamlardır. Bireyi eğitmekle sorumlu olan kişi öğretmenlerdir. Öğretmenler sınıf içinde gerçekleşen davranışların amaçlara uygun hale getirilmesinden sorumludur. Ayrıca, sınıf yönetiminde öğretmen, program-plan, eğitim etkinliği, teknoloji, yer, fiziki öğeler, zaman, öğretim yöntemleri, öğretmen-öğrenci arasındaki iletişim, öğrenmeye uygun bir ortam ve düzenin sağlanması ve sürdürülmesinden de sorumludur (Sarıtaş, 2000; 48). Sınıfı yönetmek, öğretmenin sınıfa hâkim olmasından daha çok öğrenmeyi sağlayıcı birer sınıf ortamını oluşturmaktır (Tertemiz, 2000; 50).

Yeni nesillerin daha nitelikli yetiştirilebilmesi için eğitim sürecinin bugünün ve yarının ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde düzenlenmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir.

Sınıf öğretmenin nitelikli olması, öğrencinin de nitelikli davranışlar kazanmasını ve daha etkin yetişmesine yol açmaktadır. Öğretmenin nitelikli bir öğretme-öğrenme

sürecini oluşturması da doğrudan sahip olduğu yeterlilikler ve bilgi birikimi ile ilişkilidir. Öğretmenin sahip olduğu bilgi ve beceriler öğrencilerin davranışlarını doğrudan etkiler (Açıkgöz, 1996; 11).

Oğuzkan'a göre (1989) günümüz çağdaş sınıf öğretmeninden, öğretme-öğrenme süreçlerini örgütleyebilen, iyi bir yönetici, iyi bir gözlemci ve öğrencileri yönlendirebilen nitelikli bir rehberlik beklenmektedir.

Saylor, Alexander ve Lewis'e göre (1981) sınıf öğretmeni, öğretim süreci ile öğrencinin gelişimine yardım etmeli ve planlı öğrenmeyi kavramalarını sağlamalıdır. Öğrencileri, öğretme-öğrenme sürecine etkin bir şekilde katan öğretmen hem planlanan hedeflere ulaşmayı sağlar hem de öğretim etkinliklerinin niteliğini geliştirir (Senemoğlu, 1997; 9).

Sınıf öğretmeni, aile çevresi ve okul ortamı arasında işbirliği sağlayarak bir köprü oluşturmalıdır. Kişilik özellikleri, davranış ve tutumları ve aldığı eğitimle çevresine iyi bir örnek olmalıdır. Okul ve sınıf içerisinde gerçekleştirdiğı tüm etkinliklerle çocuğu toplumsal hayata hazırlamalı ve çocuğun yaşamını şekillendirmelidir.

Özden'e göre (1997) sınıf öğretmeni sürekli tutarlı, sabırlı, hoşgörölü, esnek ve yapıcı yaklaşımlarla çocuklarla etkileşim halinde olmalı, onların yaratıcılıklarını geliştirmelidir.

Sınıf öğretmeni, insan ilişkilerine değeri vererek kişiler arası etkileşim ve işbirliği sorunlarını çözümlemelidir.

Marguire'e göre (1997) öğretmen sadece kendi deneyimleri ile değil, başkalarının deneyimlerinden de yararlanmalıdır. Sınıf öğretmeni sözel iletişim becerilerini ve beden dilini etkili bir şekilde kullanarak öğrencileri dinlemeli, gözlemlemeli, duyarlı davranmalı ve sınıf iklimini kontrol altına almalıdır (Neil, 1991, Wooton, 1993).

Sınıf öğretmeni, çocukların öğretim etkinliklerini olumsuz yönde etkileyen aile içi sorunlarını bilmeli, bu sorunlara gereken önlemleri almalıdır (Macrae, 1997; 132). Öğretmen, öğrenci problemleriyle yakından ilgilenmeli ve sorunları çözebilmelidir. Böylece etkili bir öğrenme ortamı oluşturmuş olur.

Sınıf öğretmeni, elindeki tüm olanakları ve materyalleri kullanarak sınıfı en iyi şekilde örgütleyebileceğı konusunda çok yönlü düşünmelidir. Konunun özelliklerine ve öğrencilerin taleplerine göre en uygun etkinlikleri belirlemelidir (Wragg, 1993; 57).

Smith ve Laslett'e göre (1993) öğretmen, etkili bir sınıf ortamı oluştururken dersin içeriğini analiz etmeli ve ona göre uygun öğretim tekniklerini ve materyallerini seçmelidir.

Sınıf öğretmenin etkili ve verimli olabilmesi için, öğrencinin gelişim özelliklerini, ilgi ve ihtiyaçlarını, öğrenme-öğretme süreçlerini, öğretim ilkeleri ve kuramları konusunu bilmeli ve yeterli bilgiye sahip olmalıdır. Bu da öğretmenin kendini sürekli olarak yenilemesi ve geliştirmesi ile mümkün olmaktadır. Çünkü bireyin gelişim özellikleri, öğretme-öğrenme süreçleri ve öğretmenden beklenen davranışlar her geçen gün değişmektedir ve yeni bilgiler ortaya çıkmaktadır.

Webb ve Vulliamy'e göre (1996) ortaya çıkan bu değişiklikler sınıf öğretmenin yetiştirilmesini, yeniden yapılandırılmasını ve teknik yeterliliklere sahip öğretmen yetiştirme sorununa dikkat çekmektedir. Sınıf öğretmenlerinin alan bilgisi, öğretim süreçlerinde geniş bir bilgi ve beceri birikimi ile geniş işbirliği, koordinasyon ve değerlendirmeyi içeren alanlardaki yeterliliklere sahip olabilmeleri için, ilköğretime öğretmen yetiştiren ulusal eğitim programlarının yeni talepleri karşılayabilecek şekilde planlanması ve geliştirilmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin giderek rollerinin değişmeye başlaması hem beklentileri hem de uygulanan süreçleri önemli ölçüde etkilemektedir. Bütün bu gelişmeler öğretmenin taşıdığı sorumluluğu ve sahip olması gereken yeterlilikleri daha da artırmaktadır. Bu da öğretmen yeterliliklerinin günün gelişen ve değişen ihtiyaçlarına göre belirlenmesini ve sürekli olarak geliştirilmesinin gereğini ortaya çıkarmaktadır.

Türkiye'de sekiz yıllık temel eğitim uygulaması ile okul programlarında yeni düzenlemeler ve değişiklikler yapılmıştır. Bu ilköğretim kademesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinden beklenen görevlerin önemli ölçüde değişimine yol açmaktadır. Bu değişimle öğretmenler sürekli olarak sahip oldukları bilgilerini ve yeterliliklerini düzenli olarak geliştirmektedirler.

Bu çalışmada bireyin geleceğinde ve toplumun yaşamında belirleyici bir rol oynayan sınıf öğretmenlerinin olumlu bir sınıf ortamı oluşturmadaki yeterlilikleri ve bu yeterliliklere ne derecede sahip oldukları incelenmeye çalışılmıştır.

1.2.Problem Cümlesi

Sınıf öğretmenlerinin olumlu sınıf ortamı oluşturmadaki yeterlilikleri nasıldır?

1.3.Alt Problemler

1. Öğretim yönetimi alanındaki yeterlilikleri nasıldır?
2. Sınıfta istenmeyen davranışların belirlenmesi ve giderilmesi alanındaki yeterlilikleri nasıldır?
3. Sınıf kuralları alanındaki yeterlilikleri nasıldır?
4. Sınıf içinde etkili iletişim alanındaki yeterlilikleri nasıldır?
5. Sınıf öğretmenin sahip olması gereken mesleki ve kişisel yeterlilikleri nasıldır?

1.4.Araştırmanın Amacı

Öğretim sürecinin gerçekleşebilmesinde en önemli öge öğretmendir. Bu nedenle sınıf öğretmenin nitelikli öğrenme-öğretme sürecini gerçekleştirebilmesi için bazı yeterliliklere sahip olması gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin olumlu sınıf ortamı oluşturmadaki yeterliliklerini ortaya koymaktır.

1.5.Araştırmanın Önemi

Hızlı değişimin olduğu çağımızda nitelikli insanlar yetiştirmek nitelikli bir eğitim sistemi ile mümkündür. Nitelikli bir eğitim sisteminin oluşturulmasında en önemli rolü öğretmenler üstlenmektedirler. 21. yüzyılın ikinci yarısından itibaren meydana gelen hızlı değişimler öğretmenlerde aranan nitelikleri de değiştirmektedir (Gökçe, 1999; 1).

Sınıf öğretmeni eğitim-öğretimi gerçekleştirirken; fiziksel ortamı düzenleme, plan hazırlama ve uygulama, sınıf içi ilişkileri düzenleme, zamanı etkili kullanma, öğrencide davranış geliştirme ve düzenleme gibi etkinliklerde bulunur. Öğretmenin öğretme-öğrenme sürecinde yaptığı tüm bu etkinlikler ve öğretmenin gösterdiği nitelikli davranışlar doğrudan öğrencileri etkilemektedir.

Bu araştırmanın temel amacı sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken yeterliliklere ne düzeyde sahip olduklarını belirlemektir. Araştırma ile sınıf öğretmenlerinin bu yeterliliklere sahip olma düzeyleri belirlenmiştir. Bu bağlamda öğretmenlerin hangi yeterlilik alanlarında görece olarak daha yeterli oldukları ve her bir

yeterlilik alanı için öngörülen alt yeterliliklere yeterince sahip olup olmadıkları değerlendirilmiştir. Böylece sınıf öğretmenlerinin var olan sistem içerisinde sahip oldukları yeterliliklerin geliştirilmesine yönelik bir alt yapı oluşturulmasında katkı sağlanmıştır.

1.6.Sayıtlar ve Sınırlılıklar

Araştırmanın sayıtları

1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ankette yer alan yeterlilik ifadelerine objektif ve doğru bir şekilde katıldıklarının kabul edilmesi,
2. Örneklemin evreni temsil edebilecek büyüklükte olduğunun kabul edilmesi,
3. Bilgi toplama formunun uzmanlarca incelenmesi,
4. Anketin geçerliliği konusunda uzmanlara başvurulması,
5. Kullanılan ölçme araçlarıyla ve izlenen yöntemle araştırmanın amaçlarına ulaşılması,

Araştırmanın sınırlılıkları

1. Sınıf öğretmenlerin sahip oldukları yeterliliklerin, öğretmenlerin kendi görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi,
2. Araştırmanın anket yöntemi ile sınırlandırılması,
3. Erzurum İli merkez ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleriyle sınırlı tutulması,
4. 2006- 2007 Eğitim-Öğretim Yılı ile sınırlı tutulması,
5. Sınıf öğretmenlerinin yeterliliklerinin;
 - a) Öğretim yönetimi alanındaki yeterlilikleri
 - b) Sınıfta istenmeyen davranışların belirlenmesi ve giderilmesi alanındaki yeterlilikleri
 - c) Sınıf kuralları alanındaki yeterlilikleri
 - d) Sınıf içinde etkili iletişim alanındaki yeterlilikleri
 - e) Öğretmenin sahip olması gereken mesleki ve kişisel yeterlilikleri ile sınırlı tutulması

1.7.Öğretim Yöntemi Alanındaki Yeterlilikler

Yaşamımız boyunca pek çok şey öğreniriz. Bunların bazıları tesadüfî olurken çoğu okullarda planlı ve programlı bir şekilde olmaktadır.

Ertürk'e göre (1972) eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik davranış değiştirme sürecidir. Eğitim yaşam boyu devam eder, her yerde olur, çok boyutludur, süreklidir, zaman ve yer açısından sınırsızdır ve her şeyden önemli olarak da kültürü oluşturur. Öğretim ise bu davranış değişikliklerinin okullarda planlı programlı bir şekilde gerçekleştirilmesidir. Tüm bunların gerçekleşmesi için öğretme-öğrenme sürecinin düzenlenmesi gerekir. Bu düzenlenmede ilk basamak planlamadır. Planlama, belli eğitim amaçlarına ve program hedeflerine ulaşmak için öğretim etkinliklerinden hangilerinin seçileceğini, bunların öğrencilere niçin nasıl yaptırılacağını, hangi yardımcı kaynak ve araçların kullanılacağını, elde edilen başarının nasıl değerlendirileceğini önceden tasarlayıp kâğıt üzerinde belirlemektir (Demirel, 2002; 10). Diğer basamak dersi sunmaktır. Dersin sunumunda, öğretme-öğrenme sürecinin daha kalıcı olması için değişik strateji, yöntem ve teknikler kullanmaktır. Strateji, bir amacı gerçekleştirmek için kullanılan yöntem ve tekniklerdir. Yöntem, bu amacı gerçekleştirmek için bilinçli olarak seçilen ve izlenen yoldur. Teknik ise, öğretim modelini uygulamaya koyma biçimidir, yani sınıf içinde yapılan işlemlerin bütünüdür. Diğer basamak ise değerlendirmedir. Değerlendirme, öğrenme-öğretim süreçlerinde yer alan hedeflere ve davranışlara ne ölçüde ulaşıldığının çeşitli uygulamalarla test edilmesidir.

Eğitim programlarının başarıya ulaşması, temel alınan öğretme ve öğrenme modellerinin seçimine bağlıdır. Günümüz dünyasında, bilgi doğasında meydana gelen değişimler bilginin öğrenilmesi boyutunda da yeni yaklaşımlar geliştirmiştir.

1.7.1.Eğitim-Öğretimde Yeni Yaklaşımlar

1.7.1.1.Sunuş yoluyla öğrenme stratejisi

Bu yaklaşım okullarda çok yaygın şekilde bilginin aktarılmasında, ilke, kavram ve genellemelerin açıklanmasında kullanılmaktadır. Öğretmen merkezlidir. Tümdengelim yöntemi kullanılır. Sunuş yoluyla öğrenmede bilgilerin düzenlenmesi, sıralanması vardır. Öncelikle genel ilke ve kavramlar verilir, daha sonra ayrıntılı bilgiler kazandırılır.

1.7.1.2.Buluş yoluyla öğrenme stratejisi

Belli bir problemle ilgili verileri toplayıp, analiz ederek soyutlamalara ulaşmayı sağlayan, öğretimde öğrencinin aktifliğine dayalı, güdeleyici bir öğretim yaklaşımıdır. Öğretmen, öğrencinin kendi kendine öğrenebileceği, bir bilim adamı gibi düşünebileceği ortamlar sağlar. Tümevarım yöntemi kullanılır. Öğretmenin temel görevi öğrenciyi yönlendirmek ve cevabı ona buldurmaktır.

1.7.1.3.Araştırma yoluyla öğrenme stratejisi

Bir tür problem çözme yaklaşımıdır. Tümüyle öğrencilerin araştırma ve inceleme yapmalarına ağırlık verir. Bilimsel yöntemi kullanmayı öğretir ve öğrencilere bilimsel tutumu kazandırır. Öğretmen yol gösterici, yönlendirici, rehber konumundadır. Böylece öğrenci, araştırma yoluyla problem çözmenin nasıl olacağını öğrenmiş olur.

1.7.1.4.Tam öğrenme yaklaşımı

Tam öğrenme modelini Bloom “İşin başından beri olumlu öğrenme koşulları sağlanmış ise dünyada herhangi belli bir kişinin öğrenebileceği her şeyi hemen hemen herkes öğrenebilir” düşüncesine bağlı olarak modelini geliştirmiştir. Tüm öğrencilerin okulda öğretilenleri öğrenebilir tezine dayanmaktadır. Bu modele Bloom, belirleyici etkenler olan öğrencinin özgeçmişi ve öğretim hizmetinin niteliğinin uygun hale getirilmesi durumunda, öğrenciler arasındaki farklılıkların giderilmesinin ve okuldaki öğrencilerin en azından %95’ inin öğretilenlerin çoğunu öğrenerek en başarılı öğrenciler düzeyine gelmelerinin mümkün olabileceğini öne sürer.

Tam öğrenme modelinde ana değişkenler:

- a) Öğrenci nitelikleri (Bilişsel giriş davranışlarını ve duyuşsal giriş davranışlarını kapsar.)
- b) Öğretim hizmeti (İpucu, pekiştirme, öğrenci katılımı, dönüt ve düzeltmedir.)

Öğrenci nitelikleri ve öğretim hizmetlerinin niteliği gereken düzeye ulaşıncaya kadar tam öğrenme gerçekleşmektedir (Demirel, 1998; 34-37).

1.7.1.5.İşbirliğine dayalı öğrenme yaklaşımı

Öğrencilerin küçük gruplar oluşturarak bir problemi çözmek ya da bir görevi yerine getirmek üzere ortak bir amaç uğruna birlikte çalışma yoluyla bir konuyu

öğrenme yaklaşımıdır (Christison, 1990). Öğrenmede öğrencilerin grup içindeki etkileşimi önemli rol oynar. Sınıftaki farklı yetenek ve kişilik özelliklerine sahip öğrencileri bütünleştirir ve dostluk duygularını artırır. Öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve sosyal yönleri gelişir.

1.7.1.6.Bireyselleştirilmiş öğrenme yaklaşımı (Keller planı)

Öğrencilerin bireysel olarak değerlendirildiği yaklaşımdır. Her öğrenciye çalışma materyalleri verilir. Öğrenci kendi öğrenme gücüne ve hızına göre bu materyallerle çalışır. Her öğrenci kendi çalışmasından ve öğrenmesinden sorumlu olduğu bir yaklaşımdır.

1.7.1.7.Yapısalcı yaklaşım

Her öğrencinin kendi öğrenmesinden sorumlu olduğu bir yaklaşımdır. Öğrenci aktif katılır ve keşfedicidir. Yaratıcı düşünür. Problem çözme yetenekleri gelişir.

İlköğretim programında yer alan hedef ve davranışların öğrencilere kazandırılması da eğitim durumundaki uyarıcılarından yararlanılması öğretme-öğrenme ortamını daha da kuvvetlendireceğine inanılmaktadır.

1.7.2.Eğitim Durumundaki Uyarıcılar

1.7.2.1.Pekiştirme

Bir davranışın olma sıklığını artıran uyarıcıdır. Olumlu ya da olumsuz pekiştireç olabilir. Bir davranıştan sonra verilen uyarıcı, o davranışın ileride olma sıklığını artırıyorsa buna olumlu pekiştireç denir. Eğer bir davranışın sonunda, bir uyarıcı ortadan kalkıyor ve ortadan kalkan bu uyarıcı, davranışın gelecekte yinelenme olasılığını artırıyorsa buna da olumsuz pekiştireç denir. Pekiştireçlerin sıklığı ve kullanılma yerleri her öğrencinin ihtiyacına ve bireysel farklılıklarına göre ayarlanmalıdır. Pekiştireçlerin kullanılması şu başlıklar altında toplanabilir:

- a) **Sabit zaman aralıklı pekiştirme:** Bu pekiştirmede pekiştireç belli zaman aralıklarıyla verilir. Örneğin, üç saatte bir pekiştirecin verilmesi.
- b) **Değişik zaman aralıklı pekiştirme:** Bu pekiştirmede pekiştireç farklı zaman aralıklarıyla verilir.

- c) **Sabit oranlı pekiştirme:** Bu pekiştirmede pekiştireç belli sayıda doğru davranışın gözlenmesinden sonra verilir. Örneğin, öğrenciye her dört doğru cevaptan sonra pekiştirecin verilmesi.
- d) **Değişik oranlı pekiştirme:** Bu pekiştirmede farklı oranlarda doğru davranışa pekiştirecin verilmesidir. Örneğin, 3., 10., 24., 28. davranışların pekiştirilmesi (Sönmez, 1994; 101-102).

1.7.2.2.İpucu

Öğrencilerin harekete geçirilmesine ve istenilen davranışın yapılmasına yardımcı olan davranıştır. Sorulan soruya tam yanıt veremeyen öğrenciye, bir sözcüğün bir sesin ya da bir hareketin hatırlatılması bir ipucu olabilir. İpuçları bireysel özelliklere dikkat ederek verilmelidir (Demirel, 1998; 37).

1.7.2.3.Dönüt\düzeltilme

Öğrenciye hedef–davranışın kazanılıp kazanılmadığının bildirilmesidir. Bu bildirimin sonucuna bakarak öğrencilerin eksiklik ve yanlışlıkları belirlenir. Bu eksikliklerin tamamlanması ve yanlışlıkların doğrulanması da düzeltmedir. Örneğin, öğrencinin sorulan soruya cevap vermesi dönüt, yanlış cevap verilmişse bunun doğru şekilde ifade edilmesi düzeltmedir.

1.7.2.4.Katılım

Öğrenciler öğrenme sürecine etkin katıldıkları süre içerisinde daha kalıcı öğrenme yaşantısına sahip olurlar. Öğrencinin katılımını sağlamak için değişik strateji, yöntem ve teknikler kullanılmalıdır. Öğrenmenin gerçekleşmesi için öğrencinin etkin katılması gerekmektedir.

Öğretmenin etkili bir eğitim-öğretimi gerçekleştirirken sınıfın fiziki durumuna, zamanı etkili kullanmaya, program ve plan etkinliklerine ve araç-gereç kullanımına da dikkat etmelidir. Bunları kısaca açıklayacak olursak:

1.7.3.Sınıfın Fiziki Durumu

Sınıf, öğretim hazırlıklarının ve çeşitli alanlarda öğretim uygulamaları yapıldığı ve bunların sonuçlarının değerlendirildiği yerdir. Öğrenci, okulda bulunduğu zaman

sürecinde, zamanının çoğunu sınıfta geçirir. Bu bakımdan sınıfın çok iyi bir şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Sınıfın fiziki olarak düzenlenmesi öğrenme-öğretme etkinliklerinin daha verimli olmasını sağlayacaktır. Fiziki düzenleme; sınıfların büyüklüğü, sınıfın genişliği, öğrenci sayısı, ısı, ışık, renk, temizlik, estetik, gürültü, eğitsel araçlar, oturma düzeni, öğrencilerin gruplanması gibi durumların düzenlenmesini içerir.

Sınıftaki öğrenci sayısı konusunda yapılan araştırmalar farklı öğrenci mevcutları önermektedir. Bu sayı öğrencilerin eğitim düzeyine, sınıf seviyesine, dersin ve konunun özelliklerine göre değişmektedir. Yapılan araştırma sonuçlarına göre, ideal büyüklükteki bir sınıfta en az 20-22, en fazla 25-30 öğrenci bulunabileceğini belirtmişlerdir (Ünal, 2000; 80). Sınıf öğretmeni sınıf düzeyine uygun öğrenci sayısını belirlemelidir. Sınıfta öğrenci sayısı arttıkça işbirliği içinde öğrenme etkinlikleri, takım çalışması, örnek olay, vaka incelemesi, öğrenme merkezi oluşturma gibi zengin öğretim yöntem ve tekniklerinin uygulanması zorlaşmaktadır. Öğrencilerin yaratıcı güçlerinin ortaya çıkarılması ve geliştirilmesi güçleşmektedir.

Sınıfın ısısının 18-20⁰ C olması öğrenmenin gerçekleşmesinde kabul edilebilir sınır olarak belirlenmiştir. Sınıfın ısısı mevsime, neme ve öğrencilere göre değişmektedir. Giyim ve sınıfın fiziksel koşulları ısısının etkisini değiştirir (Barker 1982; 34). Bunun için sınıf öğretmeni sınıfın ısısını mevsime, neme ve öğrenciye göre düzenlemelidir.

Işıktaki değişimler psikolojik sistemi etkiler. Bundan dolayı ışık dolaylı gelmeli ve doğal aydınlatma yöntemleri kullanılmalıdır (Taylor 1993; 39).

Nefes alışımız, kan basıncı, nabız, kan etkinliği renklere göre değişmektedir. Sınıf duvarlarının ve içerisinde yer alan eşyaların renkleri öğrencilerin psikolojik ve fiziksel yapılarına göre ayarlanmalıdır. Ortaöğretime kadar sarı, pembe, şeftali rengi gibi sıcak renkler; ortaöğretim sonrası mavi, mavi-yeşil tonları önerilmektedir (Barker, 1982; 86).

Sağlıklı bir iletişim için sınıf içerisinde ses 45 dB'nin üzerinde olmamalıdır. Bundan dolayı sınıf içerisinde rahatsız edici, iştahı engelleyici, dikkat dağınık, fiziksel ve ruhsal sağlığı bozucu olan gürültünün ayarlanması gerekmektedir.

Sınıf öğretmeni sağlık, fiziksel ve düşünsel açıdan sınıfın temizliğini sağlayıcı önlemler almalıdır. Öğrencilere temizlik konusunda davranışlar kazandırılmalıdır. Ayrıca

öğretmen oksijensiz ortamda öğrencilerin uykulu ve dikkatsiz olacağını düşünerek sınıfın havasının temizliğine de dikkat etmelidir.

Sınıf içi araç-gereçlerin yerleştirilmesinde estetiğe önem vermelidir. Sınıf ölçülerinin uyumu, tavanın basık olmaması, duvarların badanalı, eşya ve duvar renklerinin uyumu, pencerelerin geniş, mobilyaların çekici olması albenili bir sınıf ortamı yaratmaktadır (Barker, 1982; 90, Grubaugh and Hauston, 1990; 376). Böylece öğrencilerin sınıfı çekici bulmaları ve daha kolay motive olmaları sağlanmış olunmaktadır. Öğretmen, öğrencilerin ve konuların özelliklerine göre sınıfta değişiklikler yaparak sınıfı ilgi çekici hale sokmalıdır (Gündüz, 2001; 3).

Eğitim-öğretim ortamlarında dersin ve konunun amacına uygun eğitsel araçlar bulundurulmalıdır. Bu araçların niçin bulundurulacağı veya bulundurulduğu öğrencilere açıklanmalıdır. Sınıftaki kitap ve araç-gereçler öğrencilerin ulaşabilecekleri ve görebilecekleri yere konulmalı ve asılmalıdır.

Sağlıklı bir iletişimin kurulabilmesi için sınıf ortamında çeşitli oturma biçimlerinin uygulanması gerekmektedir. Böyle bir oturum için U, yarım daire, L, tam daire şekilleri denenebilir. Ayrıca mobilyalar esnek, yeri değiştirilebilir ve hafif olmalıdır. Öğretmen masası sınıfın tümünü görecektir yerde olmalıdır (Cangelos, 1988; 166).

Sınıf öğretmeni sınıftaki öğrenci mevcudunu dikkate alarak tekli ve çoklu gruplarla çalışmalıdır. Tekli grup çalışması sınıfın tamamı ile yapılır. Çoklu grup çalışmasında sınıf küçük gruplara ayrılır. Her grubun amaçları, görevleri, iş bölümleri belirlenir ve öğretmen bu grupları dolaşarak onlara yardım eder (Gündüz, 2001; 4).

İyi düzenlenmiş bir sınıf ortamı, eğitsel etkinlikleri olumlu yönde etkiler ve öğrenmeyi artırarak öğrencilerin kolayca hatırlamalarına yardımcı olur.

1.7.4.Zamanı Etkili Kullanma

Zaman, her insanın eşit olarak sahip olduğu paha biçilmez bir kaynaktır. Eğitim-öğretimin daha verimli olması için bu kaynağın etkin olarak kullanılması ve değerlendirilmesi gerekir. Bunun için sınıfta geçirilen zamanın çeşitli etkinliklere ayrılması, sıkıcılığın önlenmesi, öğrencinin zamanının çoğunu okulda geçirmesinin sağlanması, devamsızlığın ve okuldan ayrılmaların önlenmesi gerekmektedir.

Sınıf öğretmeni, sınıfta zamanı verimli kullanmak için dersle ilgili hazırlıkları önceden yapmalı, derse vaktinde girmeli ve öğrencilere model olmalı, dersin başlangıcında öğrencilerin dikkatini toplamalı, öğrencileri motive etmeli ve dersi planladığı şekilde bitirmelidir. Derse girmeden önce araç-gereç ve bilgi teknolojilerini hazırlamalıdır (Karşlı, 2005; 182).

Öğrencilerin güdülenmesi ders dışı davranışları azaltacaktır. Sınıf öğretmeni, zamanının büyük bir kısmını sınıf içi düzenin sağlanmasına harcamaması için öğrencilerin sınıf kurallarına uymalarını sağlamalıdır. Kuralların etkili, uygulanabilir, öğrenmeyi kolaylaştırıcı, istenmeyen davranışları önleyici olmasına önem verilmelidir (Celep, 2000; 30).

Sınıf öğretmeni zamanı verimli kullanırken şu noktalara dikkat etmelidir:

1. Öğrencilerin sınıfa giriş-çıkışlarını ayarlamalıdır.
2. Öğretmen yoklama için geniş zaman ayırmamalıdır. Sınıf başkanından yararlanmalıdır.
3. Öğretmen, öğrencilerin sınıfta gereksiz dolaşmalarını önlemeli ve çözüm yolunu bulmalıdır.
4. Öğretmen ders öncesi gerekli araç-gereçleri sınıfa daha önceden getirmelidir.
5. Öğretmen verdiği ödevleri belli bir yönerge doğrultusunda hazırlatmalı ve kontrol etmelidir.
6. Öğretmen derste öğrencilerin gereksiz konuşmalarını önlemelidir.
7. Öğretmen sınıfta söz almayı belli bir kurala bağlanmalıdır.
8. Öğretmen yardım isteyen öğrencilere hemen yardım etmelidir (Özkılıç, 2000; 99-101).

1.7.5.Program ve Plan Etkinlikleri

Eğitim programı, gerek okul içinde gerekse okul dışında Milli Eğitimin ve okulun amaçlarını etkinliklerle geliştirmek ve gerçekleştirmek üzere düzenlenen muhteva ve faaliyetlerin uygun yöntem, teknik, araç ve gereçlerle gerçekleştirilmesine yönelik koordine çalışmaların tümüdür (Varış, 1976; 21). Genel olarak eğitim programı hedef, eğitim durumları ve değerlendirmeden meydana gelir. Yetiştirilen insanda bulunması uygun görülen, eğitim yoluyla kazandırılabilir nitelikte olan istendik davranışlar eğitim programında hedefleri, bu hedefe ulaşma ise amaçları oluşturur. Eğitim durumu, hedef

ve davranışların kazandırılmasında pekiştireç, ipucu, dönüt\düzeltilme, öğrenci katılımının olmasıdır. Yıl içerisinde yapılacak eğitim-öğretim etkinlikleri eğitim programına bağlı olarak uygulanır. Ünitelendirilmiş yıllık planda, yıl içerisinde yararlanacak kaynakların belirlenip dağılımının yapılması, araç-gereçlerin sağlanması, yöntem ve tekniklerin seçilmesi, öğrenci özelliklerinin belirlenmesi, gelişimlerinin izlenmesi ve değerlendirilmesi, öğrenci katılımının düzenlenmesi yer alır (Başar, 1994; 14).

Planlamada, eğitim-öğretim alanında meydana gelen gelişmeler ve değişimler takip edilerek bu yenilikler planlamaya yansıtılmalıdır. Temalara (ünitelere) göre değişiklikler yapılmalıdır. Bu değişiklik ünitelerin yöreselleştirilmesi şeklinde olmalıdır.

Planlamada öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine, bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklar gibi özelliklere dikkat edilmelidir. Eğitim-öğretim alanlarında oluşan gelişme ve değişimler takip edilmeli, bu yenilikler planlama çalışmalarına yansıtılmalı ve uygulamaya konulmalıdır.

Derslerde işlenecek konuların iş ve işlem basamakları belirlenmelidir. Dersin amacına uygun araç-gereçler seçilmelidir. Planlar öğrencilerin bireysel yaratıcılığına destek olmalıdır. Yöntem ve teknikler, öğrencilerin yaş seviyelerine ve yeteneklerine uygun olmalıdır (Demirel, 1999; 195).

1.7.6.Araç ve Gereçler

Ders araç ve gereçleri öğrenme ortamını somutlaştıran, zamanı etkin kullanmayı sağlayan ve hatırlamayı kolaylaştıran öğretme-öğrenme yardımcılarıdır. Öğretmen ders planı hazırlarken vereceği dersle ilgili görsel ve işitsel araç-gereçleri önceden hazırlamalı, bu araçları nerde, nasıl uygulayacağını çok iyi planlamalıdır (Demirel, 1998; 79). Araç ve gereçler kullanılacak strateji, yöntem ve tekniklere göre belirlenmelidir. Ders araç ve gereçleri öğrenci önünde kullanılmadan önce öğretmence denenmelidir.

Araç-gereçler seçilirken konuya, öğrenci düzeyine, kullanma ortamına, kimin tarafından kullanılacağına (öğretmen ya da öğrenci) dikkat edilmelidir. Öğretmenler araç-gereçlerin kullanılması konusunda okul yönetimi ve diğer öğretmenlerle işbirliği yaparak, zamanın planlamasını yapmalıdır.

1.8.Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesi Alanındaki Yeterlilikler

İnsan, toplumsal bir varlık olarak toplum içerisinde yaşamını sürdürür. Birey yaşamını sürdürürken toplumsal yapıda oluşmuş çeşitli kurum ve ortamlardan etkilenir. Aynı zamanda kendisi de bu kurum ve ortamları etkiler. Karşılıklı olan bu etkileşim süreci içerisinde istenen ve istenmeyen davranışlarda bulunur. Hangi davranışın istendik olup ya da istenmedik olduğu; algılayana, duruma, ortama ve koşullara göre değişiklik gösterse de genelde toplumun çoğunluğu tarafından kabul gören, kurulu düzene aykırı olmayan davranışlar istendik davranışlar olarak kabul edilir.

Eğitim sürecinde temel amaç, bireyde istendik yönde davranış değişikliği oluşturmaktır. Öğrencide davranış geliştirme ve düzenlemenin olması için, sınıf ortamının istenen davranışı kazandırılabilir hale getirilmesi, sınıf ikliminin oluşturulması, sorunlar ortaya çıkmadan önce tahmin edilerek istenmeyen davranışların önlenmesi, sınıf kurallarının oluşturulması ve uygulanması gerekmektedir (Başar, 1999; 14).

Sınıf, öğretmen ve öğrencilerin belli eğitsel amaçlara ulaşabilmek için sahip oldukları bilgi ve yaşantıları uygun bir düzenlenişle paylaştıkları, yapılandırılmış bir eğitim ortamıdır (Başar, 1997; 67). Sınıftaki öğrencilerin kişisel özellikleri, okula ve derse yönelik tutumları, ders çalışma ve dinleme alışkanlıkları, ailelerinden getirdikleri kültürel birikim, öğrenciler arasındaki ilişkiler, sınıfın fiziksel koşulları ve öğretmen-öğrenci etkileşimi bir bütün olarak sınıf ortamını oluşturur (Erden, 1998; 67). Sınıf ortamı, sınıfın içinde olan insanlar arası iletişim, etkileşim ve ilişkiler dokusudur (Başar, 1998; 201). Eğitim hedefi olan öğrenci davranışları da bu ortamda başlar. Farklı sosyo- kültürel çevreden gelen öğrencilerin paylaştığı sınıf ortamında istenmeyen ve hoş gitmeyen davranışların olması kaçınılmazdır. Çocuklar istenmeyen davranışları okul dışında ya da önceki yaşantılarında öğrenmiş olabilirler. Aynı zamanda sınıfta nasıl davranmaları gerektiğini öğrenmemiş olmakla birlikte bazıları öğretmenin neye göz yumacağını deneyerek öğrenmeye çalışabilir, öğretmenin tepkilerini ölçerek yeni davranışları öğrenebilirler (Bull, Solity, 1996; 134).

Sınıfta disiplinin amacı, öğrenciye kendi davranışlarını denetleme ve değerlendirme yeteneği kazandırmaktır. Öğrencilerin bu yeterliliği kazanmada içinde

yaşadığı toplumun değerlerine göre yaptığı eylemlerin hangilerinin doğru ve iyi, hangilerinin yanlış ve kötü olduğunu algılamasına öğretmenin yardımcı olması gerekmektedir.

Sınıfta istenen davranışların sergilenebilmesi için kuralların önceden belirlenmesi ve bunların öğrencilerce algılanmasının sağlanması gerekmektedir. Sınıfta düzenin kurulması ve sürdürülmesi öğrenci davranışları üzerinde oldukça etkilidir.

Sınıf içerisinde öğrenciler birbirleri ile etkileşim yapısı içerisinde çeşitli davranışlarda bulunurlar. Bu davranışların hepsi çeşitli sıklık derecelerinde tüm öğrenciler tarafından gösterilmektedir. Ama bazı davranışlar okulda öğrenmeyi engellemektedir. Bunların etkileri derece derece olmaktadır. Öğrencilerin bu olumsuz davranışları sınıf içerisinde öğrenme sürecini olumsuz etkilediği gibi çok önemli zaman kaybına yol açmaktadır (Öztürk, 2005; 157). Bundan dolayı sınıf öğretmenlerinin, etkili bir eğitim-öğretim yapmak için, istenilmeyen davranışlar karşısında bilinçli olmaları ve bu konuda önlemler almaları gerekmektedir.

İnsan yaşadığı sosyal ve kültürel çevrenin bir ürünü olduğuna göre, öğrencinin de içinde yaşadığı sınıf ortamının, onun tüm davranışlarını geliştirecek ve değiştirecek bilimsel bir ortam olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Bu düzenleme konu uzmanlarınca öğrenciyi şekillendirecek şekilde yapılmalıdır.

Sınıf öğretmeni, davranış bozucu sorunlar ortaya çıkmadan, sorunu tahmin etmeli ve gerekli önlemini almalıdır. Bu önlemleri alma sürecinde öğretmen öğrencilere, neyi yapmalarından çok neleri yapmaları gerektiğini, hangi davranışı niçin yapacaklarını, hangi davranışı niçin yapmalarının mantığını öğretmesi, öğrencilerin tepkilerini anlamaya çalışması, istenmeyen davranışları uygun seçenekler ortaya koyarak gidermeye çalışması, öğrencilerin istenmeyen davranışları karşısında davranış eleştirmesi ve sınıf ortamını işbirlikçi bir havada sürdürmesi gerekmektedir (Gündüz, 2001; 8). Öğretmen, istenen davranışın sergilenmesi için demokratik ve özgür bir sınıf ortamı oluşturmalıdır.

Sınıfın fiziksel olarak düzensiz, iç karartıcı, havasız, gürültülü, sınıf dışı uyaranlara açık olması öğrencide istenmeyen davranışlara yol açacağından öğretmenin bu konularda gerekli önlemleri alması gerekmektedir (Celep, 2000; 17- 18). Ayrıca sınıf ortamındaki ısı, ışık, renk, gürültü, çeşitli araç-gereçler öğrencilerin yaş ve psikolojilerine ve konu durumuna uygun hale getirilmelidir.

1.8.1.Sınıfta İstenmeyen Davranışların Ortaya Çıkmasına Sebep Olan Kaynaklar

1. Sınıfın fiziki yapısı
 - a) Sıra düzeni
 - b) Oturma şekli
 - c) Sıraların uygun olmaması
 - d) Sınıfın kalabalık olması
 - e) Sınıfın görüntüsü
 - f) Isı ve ışık durumu (Öztürk, 2005; 162-164)
2. Öğrencinin kişilik özelliklerinden kaynaklanan problemler
 - a) Bireyin geçmiş yaşantısından edindiği değer ve davranış kalıpları
 - b) Başarı durumu
 - c) Gelişim dönemi özellikleri
 - d) Çalışmalarında dağınık olma
 - e) Birtakım özelliklerini ve temizlik alışkanlıklarını yeteri kadar geliştirmeme
 - f) Kendilerini öğretime karşı programlayamama
 - g) Öğrenci kimliği ve öğrenci niteliği konusundaki bilgisizlik
 - h) Öğretilenlerin anlamsız bulunması
 - i) Çevresine ve arkadaşlarına zarar vermenin farkında olmayış
 - j) Otoriteye karşı çıkma isteği
 - k) Aile ve çevresinin yetersizliği
3. Sınıf öğretmeninden kaynaklanan problemler
 - a) Öğrenci rolünü algılamama
 - b) Düşük beklenti geliştirme
 - c) Kullandığı öğretim tarzı
 - d) Öğretmen özellikleri
 - e) Öğrenci davranışına uygun tepki verememe
 - f) Olumlu davranışta bulunan öğrencileri ödüllendirmeme
 - g) Öğrencilerin bireyselliklerine yeterince hoşgörülü olmama
 - h) İstenilen davranışlar için model olmama
 - i) Olumsuz davranışları genellikle ceza ile kontrol etmesi

1.8.2.Sınıf Düzenini Bozan İstenmeyen Öğrenci Davranışları

1. Derse devam etmeme ya da derse geç gelme
2. Derse hazırlıksız gelme, dersi dinlememe, başkasının ders çalışmasını ve dinlemesini engelleme
3. Sınıfta uygun olmayan yer ve zamanda konuşma
4. Arkadaşlarına, kendisine ve çevresine zarar verme
5. Derste hayal kurma ya da ders dışı etkinliklerle uğraşma
6. Sınıf kurallarına uymama
7. Kopya çekme ve çektirme
8. Saygısızlık
9. Sıraya girmeme
10. Anti-sosyal davranışlar sergileme
11. Başkalarına bağırma, üzerine yürüme, tartaklama, tehdit etme, saldırma
12. Makul eleştirilere düşmanca tepki gösterme
13. Küfürlü ve kırcı konuşma, sözle taciz etme
14. Arkadaşlarına sahte ithamlar yöneltme, hile yapma
15. Paylaşma eksikliği
16. Sınıftan izinsiz ayrılmak ve sınıfta izinsiz dolaşmak
17. Kibirli davranmak
18. Sınıfın çevresinde koşmak, sıranın ve masanın üzerine çıkma
19. Başkasının eşyasını çalma, sigara ve sağlığı bozan bağımlılık yaratan ilaçlar kullanma
20. Temizlik ve görgü kurallarına uymama
21. Başkalarını rahatsız etme
22. Yalan söyleme
23. Cinsel konulara aşırı ilgi (Bull, Solity, 1996; 135-136, Erdem, Akman,1995; 253, Sarıtaş, 2000, Ünal, Ada, 2000; 40; Aytekin, 2000; 76).

1.8.3.İstenmeyen Davranışı Destekleyen Etmenler

1. Sınıf dışı etmenler
 - a) Ders etkinliklerinin sıkıcı olması
 - b) Okulun öğrenciyle okul dışında da ilgilenmemesi

- c) Sınıf öğretmeninin öğrencilerin değer sistemlerini bilmemesi, davranışlarını kestirmeye çalışmaması, çevresini iyi tanımaması
- d) Velilerin okulun düzen politikalarını, davranış kurallarını bilip desteklememesi
- e) Okul ikliminde kişiler arası iletişimin az olması
- f) Öğrencilerin okul etkinliklerini sıkıcı ve önemsiz bulması
- g) Okul çalışanlarının yeterliliklerinin ve anlayışlarının düşük olması
- h) Okulun yerleşim düzeni, bina ve olanaklarının, kullanılış biçiminin yeterli olmaması
- i) Okulun rehberlik hizmetlerinin yetersiz olması
- j) Okul ve sınıfların kalabalık olması
- k) Başarı beklentilerinin çok yüksek ya da düşük olması
- l) Sınıfların öğrencilerin yetenek düzeylerine göre şubelenmemesi
- m) Öğrencilerin, kendilerinden istenen davranışların yararlılığına inanmamaları
- n) Öğretmen ve yönetici yetersizliği
- o) Öğretim için gerekli araç, gereç ve kaynakların yokluğu veya yetersizliği
- p) Okulda kurallar ve olumsuz davranışlar konusunda yöneticilerin ve sınıf öğretmenlerinin farklı görüş ve uygulamada olmaları (Başar,1999:103-107).

2. Sınıf içi etmenler

- a) Öğrenci özellikleri
- b) Sınıfın yapısı
- c) Eğitim programı
- d) Öğretim yöntemleri
- e) Öğrenci başarısı
- f) Sınıf öğretmenin özellikleri

1.8.4.İstenmeyen Davranışlara Yönelik Yaklaşımlar

1.8.4.1.İnsancıl yaklaşım: Bu davranışın temelinde insanının doğru yapacağına güvenmek ve inanmak vardır. İnsan yanlış yaparsa bunu düzeltmek için dış etkiden çok o insanın iç dünyasındaki anlayış ve kavrayışı uyandırarak kendi kendine doğruya

ulaşması sağlanmaktadır. Öğretmen dikkatli bir biçimde öğrencileri dinler, öğrencilerle kendi duygu ve düşüncelerini paylaşır ve kesin bir ifade ile istenmeyen davranışlar hakkındaki düşüncelerini ortaya koyar.

1.8.4.2.Pazarlık yaklaşımı: Bu yaklaşımın temelini “Her şeyin bir bedeli vardır” anlayışı oluşturmaktadır. Öğrenci sınıfta istenmeyen bir davranışta bulunursa bunun sorumluluğunu almak ve sonucuna katlanmak zorundadır. Sınıf öğretmeni istenmeyen davranışı değiştirmek ve düzeltmekle görevlidir. Öğretmen istenmeyen davranış karşısında sınıf ya da gruplar halinde toplantılar yapar veya anında ve doğrudan müdahale eder.

1.8.4.3.Davranışların düzeltilmesi yaklaşımı: Bu yaklaşımın temelinde davranışçı yaklaşımın ilkeleri yatar. İstenmeyen davranışları sorunlu davranışları gözlemleyerek, pekiştireç vererek, söndürerek, öğrencilerle anlaşarak, yaklaşık istendik davranışları kabul ettirerek ve derse dönme tekniklerini kullanarak önlemeye çalışırlar (Korkmaz, 2006; 292-297).

1.8.5.İstenmeyen Davranışlara Karşı Alınabilecek Önlemler

1.8.5.1.Sınıf dışı olumsuz etmenlere karşı alınabilecek önlemler

1. Aile ortamının demokratik olması, çocuklarla ilgili alınacak kararlarda onlara sorulması
2. Eşler arası ilişkilerin sağlıklı ve düzenli olması
3. Anne-babaların davranışlarında tutarlı ve dengeli olması
4. Ailede eşler arası çatışma, kavga sürtüşmelere yer verilmemesi
5. Anne ve babaların çocuklarına içten ve sevgi ile davranması
6. Ailelerin, çocuklarının sosyalleşmesine yardımcı olmaları
7. Ailelerin, çocuklarının kişilik gelişimlerine ve özgüven kazanmalarına destek vermesi
8. Ailelerin, çocuklarının bağımsız bir kimlik ve benlik kazanmalarına yardımcı olması
9. Anne-babaların çocuklarıyla ilişkilerinde ne aşırı müdahaleci, ne aşırı koruyucu, ne de tümüyle ilgisiz olmamaları

10. Ailelerin özellikle ergenlik çağındaki gençlerin gelişimlerine dikkat etmeleri, ortaya çıkan sorunlarda gençleri incitmeden, kırmadan, anlayışla karşılayarak, olumlu bir yaklaşımla çözmeleri
11. Ailelerin gençlik çağındaki çocuklarının arkadaş seçiminde yardımcı olmaları
12. Sosyal çevrenin çocuklar ve gençler üzerindeki etkisi dikkate alınarak çevresel etmenlere karşı duyarlı olunması
13. Akran gruplarının gençler üzerindeki etkileri göz önünde bulundurularak, olumsuz davranışlar edinmemeleri için gereken önlemlerin alınması
14. Çocuklar ve gençlerin kitle iletişim araçlarının olumsuz etkilerinden korunması, bu konuda seçici davranılması, bilinçlendirilmesi
15. Okul yönetiminin aşırı merkeziyetçi ve otoriter bir yapıda olmaması, öğrencilerin okul yönetim süreçlerine katılımının sağlanarak demokratik bir ortamın sağlanması
16. Okulun fiziksel yapısı öğrencilerin gereksinimlerini karşılayacak yeterlilikte olması
17. Yüz yüze iletişimi olumsuz şekilde etkilediğinden ve istenmeyen davranışların oluşmasına yol açtığından, okul mevcudunun aşırı şekilde kalabalık olmaması
18. Okul yönetiminin, öğrencilerin ders dışındaki sosyal, kültürel ve sportif etkinlikleri desteklemesi (Akar, 2006; 104-105).

1.8.5.2.Sınıf içi olumsuz etmenlere karşı alınabilecek önlemler

1. Sınıfın öğrenci yoğunluğunun ve ısı, ışık, temizlik gibi fiziksel değişkenlerin belirli ve kabul edilebilir ölçülerde olması
2. Sınıf kültürünün ve ortamının öğrencilerin sosyalleşmesine yardımcı olacak şekilde düzenlenmesi
3. Sınıfta istendik davranışların oluşabilmesi için, sınıftaki duygusal havanın sıcak, içten ve demokratik bir yapıda olması
4. Öğrenme ortamının etkin ve verimli bir şekilde olabilmesi için sınıfların öğrenci merkezli olması
5. Eğitim programlarının öğrencilerin gereksinimlerini karşılayacak şekilde olması

6. Sınıf ortamında davranış bozukluklarının ortaya çıkmasını önlemek için, sınıf öğretmenin iyi bir ders planı hazırlaması
7. Sınıf öğretmenleri, öğrencilerin özelliklerini ve düzeylerini göz önünde bulundurarak, hangi davranışların kazandırılması amaç edinilmişse, bunlara uygun yöntemlerle öğrenme etkinliklerini düzenlenmesi
8. Öğrencilerin gelişim dönemleri ve bu dönemin ortaya çıkardığı kişisel özelliklerin yakından izlenilmesi
9. Engelli öğrencilerin normal sınıf ortamında diğer öğrencilerle olumlu yönde iletişim ve etkileşim içerisine girebilmeleri ve akademik başarılarını artırılabilmesi için kaynaştırma programlarının uygulanması
10. Öğrencilere bir takım görev ve sorumluluk vererek onların etkin olarak grup çalışmasına katılması,
11. Sınıfta risk grubuna giren öğrencilerle çok yakından ilgilenilmesi, onlara sevgi ve anlayışla yaklaşılması
12. Üstün yetenekli öğrencilerle özel olarak ilgilenilmesi, özel programlarla eğitilmeleri
13. Sınıf öğretmenin tutum ve davranışlarıyla model bir kişilik oluşturması
14. Sınıf öğretmenin, öğrencileriyle olan ilişkilerinde tutarlı ve güvenilir olması
15. Sınıf öğretmenin öğrenciler arasında ayrımcılık yapmaması, yansız davranması
16. Sınıf öğretmenin kişisel problemlerini sınıfa taşıması
17. Sınıf öğretmenin mesleğini sevmesi ve istekli olması
18. Sınıf öğretmenin program, yöntem ve uzmanlık alan bilgisinin yeterli olması
19. Sınıf öğretmenin aynı zamanda sınıf yöneticisi olmasından, yönetim süreçleri ve başlıca liderlik yaklaşımları hakkında bilgi sahibi olması
20. Sınıf öğretmenin güçlü espri yeteneğine sahip olması
21. Sınıf öğretmeni akademik başarılarını yükseltebilmek için, yüksek başarı beklentisi içinde olması
22. Sınıf öğretmenin olumlu öğrenci davranışlarını ödüllendirmesi ve desteklemesi

23. Sınıf öğretmeninin, öğrencilerin gizli güçlerini ortaya çıkmasına zemin hazırlayıcı bir sınıf ortamı oluşturması, bunun için öğrencilere fırsat tanınması ve olumlu pekiştireç kullanması
24. Sınıf öğretmeninin ders işlerken öğrencilerin ilgisini çekecek araç-gereçleri kullanması (Akar, 2006; 106-108)

1.8.6.Sınıfta İstenmeyen Davranışları Önlemek İçin Öğretmenin Uygulayabileceği Stratejiler

1. Göz teması
2. Genel sözel uyarı
3. Soru sorma
4. Uyarma
5. Doğru davranışı gösterme
6. Umursamama
7. Fiziksel olmayan ceza verme
8. Ödül ve cezanın kullanılması
9. Küçük yanlışları görmezden gelme
10. Kışkırtıcı eylemleri bilmez davranma
11. Güdülemeyi kullanma
12. Sözü değiştirme
13. Ara verme
14. Konuşma
15. Hak ve ayrıcalıklardan yoksun bırakma
16. Sınıfta alıkoyma
17. İstedikini yapmama
18. Aileyle ilişki kurma
19. Anlaşma yapma
20. Sorunu anlama (İstenmeyen davranışın sebebini anlamak)
21. Sorumluluk vermek
22. Okul yönetimi ile ilişki kurmak (Başar,1999; 131-149).

Okulun ilke ve kurallarına öğrencilerin uymasını sağlamak için kurulan yaptırımlar disiplini oluşturur. Disiplinin yaptırım araçları ise ödül ve cezadır. Ödül yani

pekiştireçler bir davranışın ileride yinelenme olasılığını artıran uyarıcılardır. Olumlu ve olumsuz olmak üzere iki grup pekiştireç vardır. Bir davranıştan sonra verilen uyarıcı o davranışın ileride yapılma sıklığını artırıyorsa buna olumlu pekiştireç denir. Eğer bir davranışın sonunda bir uyarıcı ortadan kalkıyor ve ortadan kalkan bu uyarıcı davranışın ileride yinelenme olasılığını artırıyorsa buna da olumsuz pekiştireç denir. Pekiştireçler verilirken öğretmenler şu noktalara dikkat etmelidir:

1. Sınıf öğretmeni ilk derslerde her doğru yanıtı pekiştireç vermelidir.
2. Sınıf öğretmeni özellikle çekingen, içe dönük öğrencilere onları yüreklendirmek için ve derse katılımlarını sağlamak için uygun zamanda pekiştireç vermelidir.
3. Dersler ilerledikçe her doğru yanıtı değil, zihin açıdan üst düzeydeki yanıtlara pekiştireç vermelidir.
4. Pekiştireçler öğrencilerin yaşadığı kültürel ortama, yaşına, cinsiyetine, kişiliğine, kazandırılacak davranışın niteliğine ve pekiştirme tarifelerine göre verilmelidir.
5. Sınıf öğretmeni hep aynı tür pekiştireç kullanmamalıdır. Değişik nitelikte pekiştireçler kullanmalıdırlar.
6. Sınıf öğretmeni ilk derslerde, çekingen öğrenciler hariç, eğitim durumlarında pekiştireçleri çok sık kullanmamalıdır. Çünkü çok sık kullanılırsa etkilerini yitirebilirler.
7. Sınıf öğretmeni geç ve güç öğrenen öğrencilere her zaman doru yanıtı sonra pekiştireç vermelidirler. Çünkü bu tür davranış hem onları yüreklendirir, hem de öğrenmelerini kolaylaştırır. Ayrıca olumlu yönde kişilik geliştirmelerine katkıda bulunur.
8. Pekiştireçler olumlu davranışlarla olmalıdır (Sönmez, 1994; 99-102).

Ceza, öğretmenin öğrencinin istenmeyen bir davranışa karşılık, öğrenciyi hoşagiden şeylerden alıkoyması, öğrenciye hoşagitmeyen bir şeyler yaptırmasıdır. Öğretmenler diğer yöntemler etkisiz kaldığında ya da çok yavaş işlediğinde istenilmeyen davranış düzeltmede ve değiştirmede cezayı kullanırlar. Ceza, kısa sürede etkilidir. Ancak psikologlar ve eğitimciler cezanın uzun sürede istenmeyen sonuçları ve etkilerinin olabileceğini vurgularlar. Öğretmen sınıfta modeldir. Öğrenciler, öğretmenin yaptığı tüm davranışların izler ve benimser. Öğretmenin uyguladığı cezanın öğrenciler

tarafından model alınması açısından bu konuda bilinçli olunması gerekmektedir. Cezanın, ilk uygulandığında öğrenciye verdiği rahatsızlık daha sonra vermemeye başlayıp, bağışıklık yapmaması için bu konusunda da dikkatli olunmalıdır. Bundan dolayı ceza uygularken şu konulara dikkat edilmelidir:

1. Olabildiğince az başvurulmalıdır.
2. Cezanın nedeni açıklanmalıdır.
3. Öğrenciye alternatifler sunarak öğrencinin pekiştireç kazanması sağlanmalıdır.
4. Süre vererek ödevini bitirmesi ve başarıma duygusunu tatması sağlanmalıdır.
5. Olanaklıysa istenmeyen davranış, istenen duruma getirilmelidir.
6. Fiziksel cezadan kaçınılmalıdır.
7. Öğretmen sinirli olduğu zaman, tepkiler normal zamankinden daha sert ve acımasız olduğundan cezaya başvurmamalıdır (Korkmaz, 2006; 303-307).

1.8.7.Öğrenci Disiplin İşleri ve Uygulamaları

Okulda disiplin işlerini yürüten kurul ve komisyonlar:

1.8.7.1.Öğretmenler kurulu: Okul müdürü başkanlığında müdür yardımcıları ile tüm öğretmenler ve okul rehber öğretmenlerinden oluşur. I. ve II. Ders yılı başlarında, sonlarında ve okul yönetimince gerek duyulan zamanlarda toplanır.

1.8.7.2.Şube öğretmenler kurulu: İlköğretim kurumlarında 4., 5., 6., 7., 8., sınıflarda ve ortaöğretim kurumlarında aynı şubede ders okutan öğretmenler ile rehber öğretmenlerden oluşur. Gerek görülürse öğrenci velileri, seçimle belirlenmiş olan sınıf başkanları ve öğrenci temsilcileri kurula çağrılabilir. Okul yönetimince yapılacak olan planlamaya göre birinci kanaat notunun ikinci ayında, ikinci kanaat notunu birinci ayında ve derslerin kesilmesini izleyen hafta başında okul öğretmenlerinin başkanlığında toplanır. Aynı sınıfta ders okutan öğretmenler, belirli dönemlerde toplanarak sınıf öğrencilerinin çalışma ve eğitim durumları üzerinde görüşmeler yapılır, önlemler alınır ve uygulanır.

1.8.7.3.Zümre öğretmenler kurulu: 1., 2., 3., 4. ve 5.'inci sınıflarda aynı sınıfta okutan sınıf öğretmenleri ve varsa branş öğretmenlerinden 6.,7. ve 8.'inci sınıflarda ve ortaöğretim kurumlarında branş öğretmenlerinden oluşur. Öğretim yılı başında,

ortasında, sonunda ve ihtiyaç duyulan zamanlarda yapılır. Toplantılar okul müdürünün görevlendireceği bir müdür yardımcısının veya branş öğretmenleri arasında seçimle belirlenen öğretmenin başkanlığında yapılır.

1.8.7.4.Sınıf rehber öğretmeni: Eğitim-öğretim kurumlarında bir sınıfın rehberlik hizmetlerini yürüten ve rehberlik saatlerine giren öğretmendir. Bunlar ilköğretim kurumlarında şube rehber öğretmenini, ortaöğretim kurumlarında ise sınıf öğretmenlerini ifade eder.

1.8.7.5.Rehberlik ve psikolojik danışma servisi: Resmi ve özel eğitim-öğretim kurumlarında rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini yürütmek üzere, rehberlik ve psikolojik danışma servisleri kurulur. Atanan rehber öğretmen öğrencilere rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti verir. Psikolojik danışmanı bulunmayan eğitim-öğretim kurumları sınıf rehber öğretmenliğine ilişkin rehberlik hizmetleri kapsamında, yürütme kurulu aracılığıyla rehberlik ve araştırma merkeziyle işbirliği içinde çalışır.

1.8.7.6.Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu: Her eğitim-öğretim kurumunda rehberlik ve danışma hizmetlerinin planlaması, eş güdümü ve kurumu içindeki iş birliğinin sağlanması amacıyla rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu oluşturulur. Rehberlik ve psikolojik danışma servisindeki psikolojik danışmanlar bu komisyonun sürekli üyesidirler. Diğer üyeler her ders yılı başında öğretmenler kurulunda yeniden belirlenirler. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu müdür yardımcıları, rehberlik ve psikolojik danışma servisi psikolojik danışmanları, sınıf rehber öğretmenlerinden her sınıfın seviyesinden seçilecek en az birer temsilci, disiplin kurulundan birer temsilci, okul-aile birliği ve okul koruma derneğinden bir temsilci ve okul öğrenci temsilcisinden oluşur. Bu komisyon birinci ve ikinci dönemin başladığı ilk ay ile ders yılını tamamladığı son ay içerisinde olmak üzere yılda en az üç defa toplanır. Ayrıca ders yılı içerisinde gerektiğinde okul müdürünün uygun gördüğü tarihlerde de toplanır (Özdemir, 2005; 258-260).

İlköğretim kurumları yönetmeliğinde öğrencilerin ilgi, istek, yetenek ve ihtiyaçlarını belirleyen olumlu davranışları kazanmaları ve olumsuz davranışları

önlenmesi için öğrenci davranışlarını değerlendirme kurulu ve öğrenci davranışlarını değerlendirme üst kurulunun kurulması öngörülmüştür.

Öğrenci davranışlarını değerlendirme kurulu; müdür yardımcısının başkanlığında öğretmenler kurulunca seçilen bir sınıf ve bir şube rehber öğretmen, okul gelişim yönetim ekibi veli temsilcisi, okul öğrenci kurulu başkanı, bir önceki öğretim yılında “Üstün Başarı Belgesi” ile ödüllendirilen öğrenciler arasından öğretmenler kurulunca seçilen bir öğrenciden oluşur. Öğrenci davranışlarını değerlendirme kurulunun görevleri:

1. Okul yönetimi, öğretmen, okul destek personeli, öğrenci ve veli tarafından getirilen olumlu ve olumsuz davranış ve uygulamaları görüşmek ve alınan kararları öğrenci davranışlarını değerlendirme üst kurula bildirmek.
2. Okulda örnek davranışları bulunan, derslerde başarılı olan ve çeşitli etkinliklerde üstün başarı gösteren öğrencilerin ödüllendirilmesini sağlamak.
3. Olumsuz öğrenci davranışlarını incelemek, yaptırım uygulamasına karar verilenlerin dosyalarını üst kurula göndermek.
4. Çeşitli etkinlikler için programlar hazırlamak ve uygulamak.

Kurul kendisine ulaştırılan görüş ve önerileri en geç beş iş günü içerisinde inceleyip, değerlendirir ve alınan kararlar en geç iki iş günü içerisinde üst kurula bildirilir. Kurul ayda en az bir kez toplanarak öğrenci davranışlarına ilişkin genel değerlendirme yapar.

Öğrenci davranışlarını değerlendirme üst kurulu; müdürün başkanlığında, her ders yılının ilk ayında öğretmenler kurulunca gizli oyla seçilen iki asıl ve iki yedek öğretmen ile okul rehber öğretmeni ve okul-aile birliği başkanından oluşur. Öğrenci davranışlarını değerlendirme üst kurulunun görevleri:

1. Öğrenci merkezli bir eğitim ortamı oluşturmak amacıyla bilimsel bir eğitim ve rehberlik programının hazırlanmasına, etkin bir veli-okul-çevre ilişkisinin kurulmasına ve okul binasının etkin kullanılmasına öncülük etmek.
2. Öğrenci davranışlarının kaynağını belirlemek, değerlendirmek, yönlendirmek ve gerektiğinde ailesi, rehberlik ve araştırma merkeziyle işbirliği yapmak.
3. Fiziki ve ruhsal rahatsızlıkları olan öğrencilerin sağlık kuruluşlarına sevkleri ile ilgili girişimlerde bulunmak.

4. Özel yeteneği saptanan öğrencilerin bu alanla ilgili destek eğitimi almaları için gereken önlemleri almak, bazı kuruluşlarla işbirliği içinde olmak.
5. Öğrencilerde eleştiri, öz eleştiri kavramı ve bilincini geliştirmek için ceza değil, ikna sürecini işletmek, olumlu davranışların ödüllendirilmesi için gerekli önlemleri almak.
6. Öğrencilerin sorumluluk almalarına, dürüst, güvenilir ve başarılı olmalarına katkıda bulunmak, zararlı, alışkanlıklar edinmelerini önlemek için girişimlerde bulunmak.
7. Bütün tedbirlere rağmen olumsuzluk gösteren öğrencilerle ilgili olarak yönelik uygulanacak yaptırımlara yönelik kararlar almak.

Kurul üyelerinin çoğunluğu ayda bir kez toplanır. Gerekli durumlarda üyelere birinin yazılı isteği ve kurul başkanının gerekli görmesi ya da kurul başkanının toplantıya çağırması halinde toplanabilir. Kurul ulaştırılan karar, görüş ve önerileri en geç on iş günü içinde inceleyerek karar alır, uygulanmak üzere ilgililere duyurur.

Üst kurula sevk edilen öğrenci ve tanıkların üst kurul başkanı tarafından yazılı olarak bilgileri alınır. Sonra toplanan bu bilgi ve belgeler üst kurula sunulur. Üst kurula verilen öğrencilerin kurulca yazılı ve gerektiğinde sözlü savunmaları alınır. Üst kurul gerektiğinde öğrencileri dinlemek için kurula tekrar çağırabilir. Çağırılan öğrenciler belirlenen gün ve saatte kurulda bulunmak zorundadırlar. Çağrıya özürsüz gelinmemesi durumunda, dosyada bulunan bilgi ve belgelere göre karar verilir. Çağırıldığı halde bilgi vermeye gelmeyen tanıklar hakkında yaptırım uygulanmak amacıyla soruşturma açılır. Okul yöneticilerinin, öğrencilerin yasal soruşturmayı gerektiren suç işlemesi halinde durumu ayrıca ilgili makamlara bildirmesi gerekmektedir. Tutuklu ve gözetim altında bulunan öğrencilerin savunmaları ilgili makamlara müracaat edilerek alınmaktadır. Karar gerekçeli olarak “Öğrenci Davranışlarını Değerlendirme Üst Kurulu Karar Defteri”ne yazılır. Kararda yaptırım takdirinde esas alınan hususlar özetlenir. Dayanılan yönetmelik maddeleri belirtilir ve karar bütün üyeler tarafından imzalanır. Üst kurula verilen kınama yaptırımı okul müdürünün onayından sonra öğrenci ile velisine duyurularak yürürlüğe girer. Okul değiştirme yaptırımı ilçe öğrenci disiplin kurulunun onayından sonra veli okula çağrılarak uygulanılır. Bütün yaptırımlar velilere Tebligat Kanunu’na göre bildirilir ve tebelluğ belgesi iki yıl süre ile saklanır. Uygulanan yaptırım öğrencinin dosyasına işlenir. Üst kurul öğrencinin hallerinin devamsızlık

kazanması durumunda, ğretim yılı sonundaki toplantıda verilecek kararlar uygulanarak yaptırım ğrenci dosyasından siler. İlköğretim yönetmeliğine göre okul müdürü, st kurulun kararını uygun bulmazsa, kendi itirazını içeren görüş ve önerisini de ekleyerek dosyayı görüşülmek ve karara bağlanmak üzere en geç beş iş günü içinde ile ğrenci davranışlarını değerlendirme kuruluna gönderir. Öğrenci velisi, kınama yaptırımlarına itirazda bulunamaz. Okul değiştirme yaptırımına ise yaptırımın bildirilme tarihinden beş iş günü içinde okul müdürlüğü kanalı ile ile ğrenci davranışlarını değerlendirme kuruluna itirazda bulunabilir. İşlem sonuçlanıncaya kadar yaptırım uygulanmaz (zdemir, 2005; 266-270).

1.9.Sınıf Kuralları Alanındaki Yeterlilikler

Kural, davranışlarımıza yön veren ilkedir. Kurallar yaşantımızın vazgeçilmez bir parçasıdır. İster yazılı olsun, ister sözlü olsun kuralların temel amacı düzeni sağlamak, dengeli, kestirilebilir, güvenilir bir ortam yaratmaktır. Bir kural ne kadar açık, anlaşılır, bireyin yararına dönük ve denetlenebilirse, kurala uyma düzeyi de o oranda artmaktadır. Çünkü açık ve anlaşılır kurallar yorum gerektirmez ve herkes tarafından aynı şekilde algılanırlar. Kurallara uymayı yasa, otorite, toplumsal baskı ve eğitimle sağlamak mümkündür (Aksoy, 2005; 15).

Toplumumuzda yer alan kurumlar, işlevlerini yapabilmesi için kendi bünyesinde kurallar oluşturmuşlardır. Salt amacı öğrenme-öğrenme olan okullarda da eğitim-öğretimin planlı-programlı bir şekilde yapabilmesi için kurallar yer almaktadır. Okuldaki kurallar, okulda bulunan herkesi kapsadığından dolayı yansızdır, bireysel isteklere karşılık vermez. Ayrıca ğretmen rehberliğinde, öğrencilere davranış değişikliğinin kazandırıldığı mekân olan sınıfta da amacın gerçekleştirilebilmesi için oluşturulan kurallar yer almaktadır. Bu kurallara sınıf kuralları denilmektedir.

Sınıf kuralları, sınıfta yer alan yaşantılarının amaçlarına dönük kararlar dizisidir (Aydın, 1998; 10-11). Etkili bir eğitim için uygun bir sınıf ortamı, verimli bir ğretmen-ğrenci iletişimi ve karşılıklı belirlenen sınıf kuralları ile oluşturulmuş bir düzen gerekmektedir. Kurallar ğrencilerin okul ve sınıf içerisindeki davranışlarını düzenlemekte, benzer ve istendik davranışlarda bulunmalarını sağlamaktadır (Erden, Akman, 1995; 251). Sınıf ğretmeninin işlerinden biri de okulda ve sınıfta nelerin

yapılıp nelerin yapılamayacağını, kurallara uyulmadığında nelerin olabileceğini açıklamaktır.

Sınıf kuralları, öğrenci davranışlarına yön vermek amacıyla önceden belirlenmiş ilkelerden oluşmaktadır. Sınıfın kendine özgü karmaşık yapısı ve ilişki biçimi kural koymayı ve bu kuralları uygulamayı zorunlu kılmaktadır. Sınıf kurallarının oluşturulması sınıfın düzeni, öğretimin etkinliği, zamanın verimli kullanılması ve güvenlik açısından büyük önem taşımaktadır.

Sınıf kuralları, sınıf yönetiminde en önemli öğelerden biridir. Eğitim-öğretim etkinliklerinin gereği gibi yapılabilmesi için sınıfın belli kurallara göre yönetilmesi gerekmektedir. Sınıf kuralları öğrencilerin sınıf içindeki düzenini sağlamakta, buna bağlı olarak başarı oranlarını artırmakta, okul dışındaki çevreye hazırlamaktadır. Bu kurallar sayesinde öğrenciler okul dışındaki yaşama, dolayısıyla kurallara daha çok uyum sağlamakta ve demokratik hak ve sorumlulukları daha iyi yerine getirmektedirler.

Sınıf kurallarının kullanılması ve geliştirilmesi öğretmen-öğrenci arasındaki olumlu ilişkilerinin geliştirilmesinde ve ilerlemesinde önemli rol oynamaktadır. Sınıf kuralları öğrencilerin sosyal ve arkadaşlık ilişkilerinin gelişmesini sağlamada etkili olmaktadır.

Sınıf kuralları, toplumsal sistemin nasıl çalışması gerektiği bilincini aktarmaktadır. Öğrencilerin işleyen bir sistem içinde hak ve sorumlulukları olduğunu ve bu sistemin iyi bir şekilde işleyebilmesi için de kuralların oluşumunda katkıları olması gerektiği, kuralları ihlal edenlere bir takım yaptırımlar uygulayarak bu bireylerin de sistem içinde yer almaları gerektiği düşüncesi öğrencilere öğretilmelidir (Arslan, 2005; 50-51).

İyi bir sınıf yönetimi, öğrencilerin kendilerinden beklenen davranışların ne olduğunu anlamalarına dayalıdır. Sınıfta uyulması gereken kurallar belirlenirken öğretmen-öğrenci görüşlerini almalıdır. Öğrencilerin karar sürecine katılımı hem sınıfta işbirliğine ve sorumluluk bilincine dayalı bir ortam yaratılmasını hem de öğrencilerin demokratik yaşamın gereğine uygun davranış ve alışkanlıklar geliştirmelerini sağlamaktadır (Aydın, 2000; 10).

Glazer'e göre (1997) sınıf kuralları oluşturulurken öğretmen, öğrencilerin birbirinden farklı karakteristik özelliklere, kültür ve değer yargılarına sahip olduğunu unutmamalı, bunları sınıf ortamında bütünleştirmelidir.

Sınıf kuralları oluşturulurken cinsel ayrımcılığa gidilmemeli, öğrencilerin ailelerinden ve çevrelerinden edindikleri gelenek ve göreneklerin sınıf kurallarını olumsuz etkilemesi engellenmelidir.

Sınıf kurallarının sayısı fazla olmamalı, herkes tarafından kolay anlaşılabilir olmalı ve değişime uygun nitelikte olmalıdır.

Merrett ve Wheldall'a göre kurallar konulurken üç temel prensip göz önünde bulundurulmalıdır (Akyol, 2000; 188). Bunlar:

1. Kurallar konulurken olumsuz davranışlar değil, olumlu davranışlar dile getirilmelidir.
2. Kurallar nesnel ve belirli olmalıdır. Kuralların ne zaman ihlal edildiği ne zaman ihlal edilmediği, öğretmen ve öğrenci tarafından şüpheye yer bırakmayacak şekilde belli olmalıdır.
3. Sınıf kuralları uygulanabilir olmalıdır. Kuralları net olarak belirlenmeli ve öğrencilerin katkısıyla alınmalıdır.

Erden ve Akman'a (1996; 251-252) göre öğretmenin sınıf kurallarını alırken dikkat etmesi gereken hususlar vardır. Bunlar:

1. Öğrencilerin görüşleri alınmalıdır.
2. Kurallar öğrencilerin anlayabileceği bir dille ifade edilmelidir.
3. Kuralların sayısı çok fazla olmamalıdır.
4. Öğrencilere kuralların neden çok önemli olduğu ve bu kurallara uymanın kendileri için yararları anlatılmalıdır.
5. Kurallar öğrencilerin görebileceği bir yere asılmalıdır.

Sonuç olarak sınıf kuralları önceden verilen kararlardır. Sınıfta önceden doğabilecek sorunlara veya belirsizliklere karşı alınmış kararları içerdiği için sınıf içi yaşamın önemli ve vazgeçilmez bir ögesidir. Kurallar belirlenirken öğrencilerin görüşleri alınmalı, önemli olanları yazılı hale getirilerek öğrencilerin görebileceği bir yere asılmalıdır. Geçerliliği kalmayan kurallar değiştirilmelidir.

1.9.1.Sınıf Kurallarının Oluşturulması

Sınıf kuralları, akademik başarısını artıran, öğretmene dersi daha verimli ve etkili olarak işleme olanağı sağlayan, öğrencilerin çevreleriyle ilişkilerini daha olumlu olmasını düzenleyen, demokratik hak ve sorumlulukların daha iyi işletilmesini sağlayan,

öğrencilerin ilerideki yaşamlarında katkısını devam ettirecek olan kararlardır. Bu kararlar alınırken dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Bular:

1. Kuralların niçin oluşturulması gerektiği konusu öğrencilerle birlikte tartışılmalıdır.
2. Her bir sınıf kuralı için ayrı mantığın, olumlu ve olumsuz sonuçları içeren davranışlarla eşleştirilme yapılmalıdır.
3. Öğrencilere hangi davranışı göstermeleri gerektiği tam olarak belirtilmeli, alternatif yorumlara meydan verilmemelidir.
4. Kurallar mantıklı ve koşullar değiştiği an değişebilir nitelikte olmalıdır.
5. Kurallar, öğretmen ve öğrencilerin ortak katılımı ile oluşturulmalıdır.
6. Her bir kural bir eylem sözcüğü ile başlamalıdır.
7. İyi tasarlanmış, izlenerek öğretilen ve gözlenebilen davranışlar üzerinde yoğunlaşılmalıdır.
8. Kurallar belirlenirken sınıf düzenini en çok bozan davranışlar göz önünde bulundurulmalıdır.
9. Olumlu bir dil ile ifade edilmelidir.
10. Sayısı olabildiğince az olmalıdır. Minimum kural sayısı 6, maksimum kural sayısı 10 olmalıdır. Az olmasının nedeni öğrencilerin kuralları zihinlerinde tutma ile ilişkisidir. Bu kural sayısı öğrencilerin yaş ve sınıflarına göre arttırılabilir.
11. Kurallar sınıfın düzeyine göre resimle ve şekille sunulmalıdır (Mc Ginnis, 1995).
12. Kurallar okulun açıldığı ilk günlerde oluşturulmalı ve öğretilmelidir.
13. Kurallar tutarlı ve etkili bir şekilde uygulanmalı ve izlenmelidir (Aksoy, 2005; 19-21, Arslan, 2005; 42-46).
14. Kurallar ve usuller bütün öğrenciler anlayıncaya kadar tekrar tekrar ele alınmalıdır. Kurallar işlevini yitirip yararlı olmaktan çıktığında değiştirilmelidir.
15. Kurallar öğrencilerin görebileceği yere asılmalıdır (Erden, Akman, 1995; 251-252, Tertemiz, 2000; 58, Sarıtaş, 2000; 52).

1.9.2. Sınıf Kurallarına Uyulmasında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

1. Öğrencilere güvenilmelidir.
2. Mutlaka sınıf içi kurallar oluşturulmalıdır.
3. Kurallar öğrencilerin katılımıyla oluşturulmalıdır.
4. Kurallar değişime açık olmalıdır.
5. Öğrencilere kuralların niçin oluşturulduğu açıklanmalıdır.
6. Öğrencilerle kendilerinden ne istendiği konusunda iyi bir iletişim kurulmalıdır.
7. Beklentiler iyice açıklanmalıdır.
8. Öğrencilere adil ve her birinin gereksinimlerine göre davranılmalıdır.
9. Öğrencilere sınıf ortamında konuşma fırsatının sağlanması gerekir.
10. Öğrencilerin sınıf içinde oynadıkları roller sınıf kurallarının daha iyi yerleşmesine katkıda bulunur. Gerçek dünya sınıf ortamına getirilmelidir. Böylece öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci arasındaki ilişkide gerçek yaşamın bir parçası bulunur (Singer, 2002).
11. Sorunlu öğrencilerle birebir ilgilenilmelidir.
12. Kurallar okulların açıldığı ilk haftadan itibaren planlı ve programlı bir şekilde kavratılmalıdır.
13. Kurallar kısa ve özlü olmalıdır.
14. Öğrencilere kendilerini değerlendirme olanağı sağlanarak sorumluluk bilinci geliştirilmelidir.
15. Öğrenciler kurallara uyması için zorlanmamalıdır.
16. Öğretmenin olumlu davranışıyla model olmalıdır (Reimers, Wacker, Koeppel, 1987).
17. Kuralların ihlal edilmesi değerlendirilmelidir.
18. Sınıf ortamında istenen davranışlara kolayca, anlaşılabilir, destek sinyaller verilmelidir (Arslan, 2005; 34-36).

1.9.3. Sınıf Kurallarının İhlal Edilmesinde Gösterilmesi Gereken Davranışlar

1. Olumsuz davranışın görmezden gelinmesi,
2. Kuralların öğretmen tarafından görmezden gelinmesi,
3. Öğrencilere sözsüz mesajların iletilmesi,

4. Düşük bir ses tonuyla öğrenciden istenmeyen davranışı tekrar etmemesinin istenmesi,
5. Kuvvetli bir ses tonuyla öğrencinin uyarılması,
6. Mizahi bir ses tonuyla öğrencinin dolaylı bir şekilde uyarılması,
7. Kurallar ihlal edildiğinde, öğrenciye önceden verilen imtiyazların geri alınması,
8. Sınıftaki diğer öğrencilerin istenilen davranışı gösterildikleri zaman övülmesi (Englander, 1986).

Sınıf kurallarının demokrasinin işleyişine katkıları vardır. Okul ve sınıf kuralları sonuç olarak bir kurallar formudur. Yasalar nasıl bütün vatandaşlara uygulanıyorsa, okul ve sınıf kuralları da tüm öğrencilere uygulanmalıdır. Vatandaşların gereksinimlerini karşılama oranı yüksek olan yasalara uyulma oranı nasıl yüksek oluyorsa, öğrencilerin gereksinimlerini karşılayan kurallara uyulma oranı da yüksek olmaktadır.

Sınıf kuralının oluşturulmasında, geliştirilmesinde ve uygulanmasındaki süreçlerin demokratik hak ve sorumlulukların gelişimine katkısı vardır. Bular:

1. Kararların alınmasındaki katılım oranı
2. Kuralların denge sağlayıcı, mantıklı ve olumlu olması
3. Kuralların eğitsel olması
4. Kuralların adil olması

1.10.Sınıf İçinde Etkili İletişim Alanındaki Yeterlilikler

Oğuzkan'a göre (1993) iletişim, genel anlamda bir düşüncenin, bir duygunun yüz, kol, baş hareketleriyle, konuşma yoluyla ya da yazı, radyo, televizyon gibi bildirişim araç ve gereçlerinden yararlanarak kişiler arasında yer alan düşünce ve duygu alış-veriştir. Diğer bir tanımla iletişim duyguların, düşüncelerin, tutumların, tavırların, haber ve mesajların bir kişi, bir grup ya da bir kurum tarafından bir kişi, bir grup ya da bir kuruma karşılıklı olarak iletilmesidir (Demirel, 1998; 21).

İletişim yaşamımızı sürdürebilmek için temel gereksinimlerimizden biridir. İnsan günlük yaşamının bir kısmını iletişimle geçirmektedir. Stevens tarafından (1974) yapılan bir araştırmada uyku saatlerinin dışında kalan sürenin %75'i iletişimle geçmektedir. İletişimde bulunan kişi bu sürenin %30'unu konuşarak, %45'ini de

dinleyerek geçirmektedir. İletişimin amacına ulaşabilmesi için iletişim sürecinin işlenmesi gerekmektedir. Bu iletişim sürecindeki temel öğeler kaynak, mesaj, kanal, alıcı ve dönüttür. Bunlar:

1. **Kaynak**, başkası ile paylaşacak bir fikre sahip olan kimsedir.
2. **Mesaj**, bir iletişim sürecinde esas olan haber, bilgi, hareket, jest, mimik, ses, ışık, resim, yazı, işaretlerdir.
3. **Kanal**, mesajın alıcıya iletilmesini sağlayan araç ve yöntemlerdir.
4. **Alıcı**, kaynaktan gelen mesajın iletici araç ve yöntemleri takip ederek ulaştığı kişidir.
5. **Dönüt**, kaynaktan gelen mesaja alıcının gösterdiği tepkinin tekrar kaynağa ulaşması sürecidir (Demirel, 1998; 37-38).

İletişim bir kişinin davranışını ortaya koymasıyla başlamaktadır. Karşıdaki kişinin onun ortaya koyduğu eylem ve söylevi algılayarak bundan bir düşünce, bir inanç ve davranış eylemi oluşturmasıyla sonuçlanmaktadır. İnsan kendini doğru ifade edebildiği ve ifade edebildiklerini yaşayabildiği ölçüde yaşamını anlamlı ve kaliteli kılmaktadır. İletişim sadece konuşmak değildir. Aynı zamanda ne söyleyeceğini bilmek, bunu ne zaman söylemenin daha uygun olacağına, nerede söylemenin doğru olacağına karar vermek, en iyi nasıl söyleneceği hususunda fikir yürütmek, akıcı bir dille ve karşıdaki kişiyle göz kontağı kurarak konuşabilmek ve alıcının verilen mesajı anlayıp anlamadığını kontrol etmektir. Ayrıca etkili bir iletişimde konuşmak kadar dinlemekte önemlidir.

Eğitim bir iletişim türüdür. İletişim olmaksızın eğitimin olması olanaksızdır. Eğitim sürecinde sınıf öğretmeni kaynak, öğrenci alıcı durumundadır. Öğretmen sınıfta öğrencilerin başarısında en başta sorumlu olan kişidir. Öğretmenin sınıftaki başarısından sosyal yeterliliği teknik yeterliliğinden daha etkili olmaktadır. Öğretmenin öğrencilerini oldukları gibi kabul etmesi, onlarla oldukları gibi iletişim kurması öğrencilerin öğrenmelerine ve yüksek başarı yakalamalarına katkıda bulunmaktadır. Öğretmenin öğrenciyle oluşturduğu iletişim ortamı bağımsız düşünme geliştirmesi ve olumlu benlik bilincinin oluşması açısından önemli olmaktadır.

İnsan davranışlarının temelinde ihtiyaçlar yatmaktadır. Öğrenci bu öğrenme ortamına bu ihtiyaçlarla gelmektedir. İhtiyaçlar bir anlamda bireyin davranışını ve

amacını belirlemektedir. Eğer sınıf öğretmeni öğrencinin ihtiyacını bilirse olumlu bir iletişim şansına sahip olur.

Ankay'a göre (1992) çocukların dil gelişimi ve başkalarıyla olumlu iletişim kurabilmeleri, sevgi ortamında yetişmelerine bağlı olmaktadır. Sevgisiz büyüyen çocuklar kolay iletişim kuramazlar, kendilerine güvenemezler ve girişim yetenekleri gelişmez. Sınıf öğretmeni bu çocukları iletişime etkin olarak katmalıdır. Sınıf öğretmeni, öğrencilerin birbirleri ile ilişki kurabilmelerine olanak verecek ortamı düzenlemelidir. Öğrencilerin birbirleri ile ilişkilerinden kaynaklanan, yanlış davranışın karşısında bütün öğrencileri eleştirmemelidir. Yanlış olan durum belirlenip düzeltilmelidir.

Sınıfın etkili olarak yönetilmesi, öğrencilerin ilgi, beklenti ve gereksinimlerini tanımakla olanaklıdır. Bunun için sınıf öğretmeni, öğrencileri iletişim sürecine katmalıdır.

Sınıf öğretmeni çok iyi bir iletişim becerisine sahip olmalıdır. Kolay ve açık bir dil kullanmalıdır. Öğretmenin ses tonu, gözle iletişimi ve vücut diliyle iletişimi de çok önemlidir (Demirel, 1999; 196). Öğretmen kullandığı yargılayıcı olmayan, esnek ve betimleyici bir dille öğrenci davranışlarını kontrol altına almalıdır. Öğretmen, öğrencilerin kaygılarını azaltan, derse katılımını güçlendiren ve güdüleyen bir iletişim tarzı belirlemelidir.

1.10.1.İletişim Türleri

1.10.1.1.Okulda iletişim: Okul, toplumun eğitimden beklentilerini karşılayan eğitim sisteminin en alt birimidir. Okul işlevi gereği iletişim ve ilişkiler yumağıdır. Okulun öğeleri olan yönetici, öğretmen, öğrenci, veli ve okulda eğitime yardımcı diğer görevliler sürekli bir iletişim ve etkileşim halindedirler. Günümüzde bilgisayar, internet, resimli dergiler, kitaplar ile diğer araçlar gibi daha birçok araç ve gereçten oluşan iletişim ortamından okula gelen öğrencilerle sınıf öğretmeni iletişim kurarken teknolojiden olabildiğince yararlanmalıdır. İletişimin güçlü olması, öğrenilecek konuyu daha da netleştirmekte ve kalıcı öğrenmeler ortaya çıkarmaktadır. Öğrenci, okulda öğretmen ve onun düzenlediği çevre ile iletişimde bulunmaktadır. Öğretmen-öğrenci iletişiminin temelinde öğretmenin yaşantıları yoluyla edindiği düşünce, bilgi, tutum, duygu ve becerileri öğrencileri ile paylaşımı vardır.

1.10.1.2.Öğretmen-veli iletişimi: İnsanın toplumsallaşması önce aile içinde gerçekleşmektedir. Aile gelenekleri çocuk üzerinde etkili olmaktadır. Ailede çocuğa verilen önem, sevgi, saygı, hoşgörü, sorun çözme becerisi, aile içi insan ilişkileri ve iletişimi, ailenin yaşam standardı ve yapısı gibi pek çok neden çocuk üzerinde etkili olmaktadır. Aile çocuğun okula ve topluma uyumunda öneme sahip olmaktadır. Ailede uyum ve iletişim ne kadar güçlüyse, okulda öğrencinin davranışı da olumluya dönmüştür. Öğretmen sınıfta öğrenci başarısından sorumlu olan kişidir. Öğrencileri yakından izlemek, onlara olumlu yeni davranışlar kazandırmak, olumsuz davranışları unutturmak, olumlu davranışları pekiştirmek, geliştirmek sınıf öğretmenin okulda temel görevlerindendir. Öğretmen, öğrencilerin eğitimi-öğretimi üzerinde etkisi olan diğer öğelerle iletişim içinde olmak zorundadır. Sınıf öğretmeni, öğrenci velileriyle zaman zaman görüşmeler yapmak, onlara çocukları hakkında bilgiler vermek, onlardan çocukları hakkında bilgiler almak ve kendi edindiği bilgileri paylaşmak durumundadır.

1.10.1.3.Öğretmen- yönetici iletişimi: Okulda kültür oluşturma yöneticinin işidir. Okulda oluşturulan olumlu hava okulun verimliliğine olumlu yansımaktadır. Olumlu iklime sahip okullarda sınıf yönetimi de kolaylaşır. Okulda olumlu bir kültür oluşturmada iletişimin önemi büyüktür. Yönetici okulun nasıl çalıştığını izlemek ve yönlendirmek zorundadır. Yönetici, öğretmenlerle formal yollardan olduğu kadar informal yollardan da iletişim kurabilir. İletişimi yöneticinin başlatması gerekmektedir. Bu iletişimde yönetici, iletişimi başlatması, iletişimi güçlendirmesi, geri dönen iletileri irdelemesi gerekmektedir. Yöneticinin okulun sorunlarını yakından tanıyabilmesi için, öğretmenlerden gelen iletilere açık olması gerekmektedir. Yöneticinin iletişimdeki açıklığı öğretmenlerin kurumlarına bağlılıklarını artırır. Yöneticilerin iletişime kapalı olması ve iletişimde içten olmamaları, okulda yenileşmeye ve yaratıcılığa engel oluşturmaktadır.

1.10.1.4.Öğretmen-öğretmen iletişimi: Okulda çalışan öğretmenler, okuldaki formal ilişki ve iletişimlerinin yanı sıra, aralarında oluşturdukları gruplarda da iletişim içindedirler. Yöneticinin olumlu tutumu ve doğal iletişimi öğretmenler arasındaki iletişimi olumlu yönde geliştirmektedir. Bazen de çalışanların çıkarları ve okuldaki

belirsiz durumlar bu iletişimi olumsuz etkilemektedir. Öğretmenler aralarındaki bu doğal iletişim ile sınıfların başarılarını ve öğrencilerin başarılarındaki verimi artırabilir ve okulda bir iç denetim oluşturabilirler.

1.10.1.5.Öğretmen-öğrenci iletişimi: Öğretmen ve öğrenci okulda öğretim sürecinin iki önemli ögesidir. Sınıfta en yoğun iletişim sınıf öğretmeni ve öğrenci arasında yaşanmaktadır. Öğretmenin sınıfta olumlu bir hava yaratması ve öğrencilerle iyi bir iletişim sağlaması, öğrencilerin derse etkin katılımına katkıda bulunmaktadır. Öğretmenle olumlu iletişim kurabilen, beklediği iletileri ve dönütleri alabilen öğrencilerde olumlu davranışlar gelişmektedir. Öğrencilerle arasında empati kuran sınıf öğretmeni, öğrencilerin bireysel yeteneklerini daha iyi tanımaktadır. Öğretmen, öğrencilerle kurduğu iletişimi sık sık olumlu dönütlerle desteklemelidir. Öğretmen öğrencileri ile kurduğu iletişimde onların dilek ve düşüncelerine önem vermeli, katılımlarını desteklemeli ve onları anlamaya çalışarak aralarındaki iletişimi ve etkileşimi daha da olumlu yönde geliştirmelidir. Öğrenci, öğretmeni duygusal açıdan kendisini anlayan birisi olarak algılasa, öğretmen ile öğrenci arasındaki iletişim kolaylaşmaktadır. Bu da öğrencilerin derse katılımlarını olumlu yönde etkilemekte ve öğretmene kolaylık sağlamaktadır.

1.10.1.6.Öğrenci-öğrenci iletişimi: Sınıfta öğretmen ile iletişim kurup öğrenen öğrenci, aynı zamanda sınıfta bulunan diğer akranları ile de iletişim kurarak onlarla da birçok şeyi paylaşmakta ve öğrenmektedirler. Öğrenciler kendi aralarında yer alan informal iletişim ile öğrenmeyi sürdürürler. Sınıfta öğrenciler kendi aralarında oluşturdukları bu iletişimle kendilerini geliştirmelerinin yanı sıra, sınıflarına özgü değer ve normlar oluştururlar. Öğrenciler sınıfta aralarında kurdukları iletişimle kendilerine uygun alt gruplar da oluştururlar. Her grup genellikle birbirine benzer duygu, düşünce ve davranışları olan bireylerden oluşmaktadır. Öğretmenin uygun bir sınıf kültürü oluşturabilmesi için bu alt gruplar konusunda bilinçli olması, sınıfta farkı niteliklere sahip öğrencilerin bir arada olmalarını ve iletişimlerini sağlamak amacıyla benzer grupları dağıtması ve kontrolü altında farklı özelliklere sahip gruplar oluşturmalıdır. Öğretmen, öğrenciler arasındaki iletişimin yapıcı, yaratıcı duygu ve düşüncelerini

destekler nitelikte yönlendirmeli, öğrencilerin sınıf içi başarılarının artmasına yardımcı olmalıdır (Hoşgörür, 2006; 157-172).

1.10.2.Öğretmen-Öğrenci İletişim Sürecinde Yeni Yaklaşımlar

1.10.2.1.Otoriter yaklaşım: Sınıfın kontrolünün öğretmen sorumluluğunda olmasıdır. Öğretmen açık, anlaşılır ve mantıklı kurallar belirler ve bunları öğrencilere uygun bir dille duyurur.

1.10.2.2.Gözdağı verme yaklaşımı: Öğrencilerin korkutularak istenilen davranışların yapılmasının sağlanmasıdır. Öğrencilerin cezalandırılmaları ile olumsuz davranışların azaldığı yaklaşımdır.

1.10.2.3.Serbest yaklaşım: Öğrencilere hiçbir durumda müdahale edilmez. Öğrenci kendi özgür iradesiyle her zaman en doğru ve iyi olanı yapar. Öğretmen sınıfı kontrol etme kaygısına düşmeden dersi doğal akışına bırakıp, dersini işlemelidir.

1.10.2.4.Reçetelendirilmiş yaklaşım: Her sorunun önceden belirlenen kural ve prosedürler yoluyla çözülebileceğine inanılan yaklaşımdır.

1.10.2.5.Öğretimsel yaklaşım: Öğretmen, öğretim etkinliklerini ilginç ve çekici hale getirerek öğrencilerin tümüne eşit ölçüde derse katılma ve başarılı olma fırsatının verildiği yaklaşımdır.

1.10.2.6.Sosyo-duyarlı iklim yaklaşımı: Öğretmen kendi gerçekliğini yaşar ve yansıtırsa, öğrenciler de kendi özgün gerçekliğini yaşama ve yansıtma olanağını bulduğunu savunan yaklaşımdır.

1.10.2.7.Grup odaklı yönetsel yaklaşım: Etkili bir öğrenme ortamı oluşturmak için beklentiler açıkça ifade edildiği, öğrencilerin liderlik becerilerini sergileme ve geliştirmeleri için uygun iklimin yaratıldığı, öğretmenin sınıfta tüm öğrencilerin duygu ve düşüncelerini özgürce yansıtabilmeleri için iletişim kanallarını açık tuttuğu yaklaşımdır (Aydın, 2004; 189-204).

1.10.3.Sınıfta İletişim Engelleri

Bir mesajın verilmesi ve alınması sürecini olumsuz yönde etkileyen bütün etmenlerdir. Can'a ve Kaya'ya (1992; 252, 1991; 109- 110) göre iletişim engelleri:

1. Zamanlama
2. Aşırı bilgi yükleme
3. Gürültü
4. Kültürel farklılıklar ve güçlükler
5. Dil güçlükleri (Seçilen sözcüklerin farklı olması, göndericinin kullandığı sözcüklerin farklı anlaşılması)
6. Örgütsel engeller (Hiyerarşi, örgütün büyüklüğü, uzmanlaşma)
7. Psikolojik engeller (açıklığın olmaması, güvenmeme, dinlememe) (Hoşgörür, 2006; 175)

Ergin'e göre iletişim engelleri:

1. Sınıf öğretmeninin ve öğrencinin:
 - a) İletişime girme amacını tam olarak algılamaması
 - b) Bedensel veya psikolojik bir özre sahip olması
 - c) Barınma ve beslenme ihtiyaçlarını tam olarak karşılayamaması
 - d) Birbirlerine güvenmemeleri
 - e) Güvenli bir gelecek garantisinin bulunmaması
 - f) Ortak yaşantı alanlarının az olması
 - g) Sevip-sevilmemesi, sayıp-sayılmaması
2. Kaynak olarak sınıf öğretmeninin:
 - a) Öğrencileri iyi tanımaması
 - b) Yeterli bilgi birikimine sahip olmaması
 - c) İnanılır, güvenilir ve çekici bulunmaması
 - d) Derse hazırlıksız girmesi
 - e) Öğrenci seviyesine inememesi
 - f) Değişik yöntem ve teknikleri bilmemesi
 - g) Ders anlatırken anlaşılır sözcükler kullanmaması
 - h) Tek düze sürekli anlatıma dayalı bir biçimde dersi sunmaya çalışması
3. Öğrencinin:

- a) Sınıfta bulunma amacının farkında olmaması
 - b) Sık sık hayal kurup, kendisini dersin dışına itmesi
 - c) İşlenen konularda kendisi için kullanabileceği bir yarar görmemesi
 - d) Öğretmenin mesajlarına cevap verme sorumluluğundan kaçması
4. Öğretme-öğrenme ortamı olarak sınıfın:
- a) Oturma yerleri ve oturma düzeninin rahatsızlık vermesi
 - b) Sınıfın havasız, rutubetli, ışsız, soğuk ya da aşırı sıcak olması
5. Araç ve gereçlerin:
- a) Öğrenci düzeyine uygun olmaması
 - b) Görüntü ve sesi iyi vermemesi
 - c) Bozuk olması
 - d) Yetersiz ya da hiç olması (Ergin, 1995; 223-224)

1.10.4.Sınıf Ortamında Olumlu İletişimin Oluşturulması

1. Öğrenci kişiliğinin olduğu gibi kabul edilmesi ve ona saygı duyulması
2. Doğal ve kendisi olma yolunda öğrencinin yüreklendirilmesi
3. Sınıf öğretmenin kendisini öğrencisinin yerine koyması, onun duygularını anlamaya çalışması
4. Sınıf öğretmenin, öğrencilerin olumlu davranışlarını yakalamaya özen göstermesi
5. Sınıf öğretmenin, öğrencinin istenilen davranışları sergilediğinde bu davranışları pekiştirmesi (Yavuzer, 2000)

1.11.Öğretmenin Sahip Olması Gereken Mesleki ve Kişisel Alandaki Yeterlilikler

Bir eğitim sisteminin en temel ögesi öğretmendir. Özel bilgi, beceri ve ilgi isteyen bir meslektir. Öğretme işinin temel sorumlusu olan sınıf öğretmenin görevi, eğitimsel yaşantıları düzenlemek ve düzenlenen çevrede örnek oluşturacak bir biçimde yer almaktır (Bilen, 1999; 24-25). Ayrıca sınıfın düzenini sağlamak ve böylece sınıfı eğitsel açıdan işler duruma getirmektir. Eğitim sisteminin başarısı, temelde, sistemi işletip uygulayacak olan öğretmenlerin niteliklerine bağlıdır (MEB, 1996; 36).

Eğitim sisteminin amacına uygun öğrenciler yetiştirilebilmesi ve eğitim-öğretimde istenen başarı ve verimin alınması iyi yetişmiş ve mesleğinde söz sahibi öğretmenlere bağlıdır (Özden, 2000; 11). Etkili sınıf öğretmeni, uygulanan programın hedefleri doğrultusunda öğrencisine yardımcı olan öğretmendir (Özyurt, 1999; 21). Bu nedenle eğitimle ilgilenen bilim adamlarının başlıca uğraşı alanlarından biri de etkili bir öğretilerde bulunması gereken özellikleri belirlemek ve bu özelliklere uygun öğretmen yetiştirmeye çalışmaktır (Erden, 1998; 38).

“Etkili bir öğretilerde bulunması gereken yeterlilikler neler olmalıdır” sorusuna cevap vermenden önce yeterlilik ve nitelik kavramını açıklayalım. Nitelik, sözcük anlamıyla bir meslek adamının o meslekle ilgili iş ve görevleri yapabilme gücü sağlayan özel bilgi ve becerilerle ilgili bir kavramdır. Yeterlilik de, bir kişiye belli bir rolü oynayabilme gücü sağlayan özel bilgi ve becerilerdir. Yeterli olmak için belli istemleri karşılayabilecek gerekli bilgi ve beceriye sahip olmak gerekmektedir. Yeterlilik kavramı, genel olarak bireyin görevleri ile ilgili rolleri örgütün amacına uygun olarak getirebilmesi için gereken bilgi, beceri ve tutumları ifade etmektedir (Bursalıoğlu, 1981; 4-5, Taymaz, 1993; 12). Birçok meslekte olduğu gibi öğretmenlik mesleğinde yeterlilik çok önemlidir. Yeterli sınıf öğretmeni mesleğin gerektirdiği görev ve hizmetleri yerine getirmektedir. Bireyin mesleğini yerine getirebilmesi için bazı temel niteliklere sahip olması gerekmektedir. Bireyin sahip olduğu yeterlilikler arttıkça özellikleri de artacaktır. Böylece birey kendi alanında ya da mesleğinde daha üretken olacaktır.

Sınıf öğretmenleri, ilköğretim kurumlarında mesleğinin gerektirdiği görev ve sorumlulukları gerçekleştirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, anlayış, beceri ve tutumlardan oluşan niteliklere sahip olmalıdır. Sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken yeterliliklerin oluşmasındaki en belirleyici rol, öğretmenin hizmet öncesi eğitimidir. Öğretmenin yetiştirildiği program ne derece etkili ve yeterli ise öğretilerde o ölçüde yeterli ve etkili olacaktır.

Sınıf öğretmenin temel görevi olan öğretmeyi sağlayabilmesi için mesleki niteliklere sahip olması gerekmektedir. Öğretmenin mesleki niteliği genel kültür, konu alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi alanlarındaki; öğretim sürecini planlama, çeşitlilik getirebilme, öğretim sürecini etkili kullanma, katılımcı öğrenme ortamı düzenleme ve öğrencilerdeki gelişimi izleme gibi mesleki beceri ve yeterlilikleri etkili olarak kullanmasına bağlı olmaktadır (Erden, 1998; 44-47). Öğretmenin kişilik

nitelikleri ne kadar iyi olursa olsun mesleki niteliklere sahip olmadığı sürece öğretim faaliyetlerinde başarıya ulaşması mümkün değildir.

İyi bir sınıf öğretmeni, kazandırmaya giriştiği davranışların ait olduğu alana ilişkin yeterli bilgi birikimine sahip olmalıdır. Bu alana ait davranışları kazandıracığı uygun ve çeşitli yöntemleri bilmelidir (Yangın, 2001; 93). Ayrıca öğretmen hoşgörü, sabır, açık fikirlilik, kendini ifade edebilme yeteneği, iyi bir dinleyici olma, problem çözme gücü gibi özelliklere sahip olmalıdır (Fidan, 1998; 60).

Sınıf öğretmenlerinde bulunması gereken temel özellikler; hoşgörü ve sabırlı olma, açık fikirli, esnek ve uyarlayıcı olma, sevecen, anlayışlı ve esprili olma, öğrenciden yüksek başarı beklentisi içerisinde olma, öğrenciyi destekleyici ve cesaretlendirici olma, planlı ve düzenli olma, doğru ve yansız olma, enerjik ve sağlıklı olma, başkalarıyla kaynaşabilme, iyi ilişkiler kurmada becerili olma, kendine güvenen, korku ve kaygılarından sıyrılmış, öğrenme ve öğretmeden haz duyma yer almaktadır (Erden, 1998; 39-42, Başaran, 1998; 207).

Sınıf öğretmenleri sınıf içinde etkili bir iletişim kurmalı ve dilini etkili bir şekilde kullanmalıdır (Kavcar, 1998; 134). Sınıf öğretmenin doğru ve düzgün cümle kurabilmesi, okuma-yazma yeterliliklerine sahip olması, hem sınıf içi etkileşimi artıracak hem de öğrencilere örnek olacaktır.

İyi bir sınıf öğretmeni, çağın gelişen ve değişen boyutlarına paralel olarak kendini geliştirmelidir (Alkan, 2000; 206).

Çocuğun öğretmenle, okulla ve çevreyle tanıştığı ve onlara karşı tutumlar geliştirmeye başladığı ilköğretim döneminde ve diğer kritik dönemler de öğretmenin öğrenciler üzerinde çok önemli etkisi vardır. Sınıf öğretmeni hem sınıf içi öğretme-öğrenme süreçlerini düzenlemelidir, hem de tutum ve davranışlarıyla öğrencilere model olacak yeterliliklere sahip olmalıdır (Paykoç, 1997; 116).

Küçükahmet'e göre, nitelikli bir öğretmen işe kendisinin ne bildiği ile değil, öğrencinin ne bildiği ile başlamalıdır. Öğretmenin, her öğrencinin ayrı bir kişiliği olduğunu ve bireysel farklılıkları bulunduğunu bilmesi gerekmektedir. Öğretmen beklenen, farklılıkları olan öğrencilerle bu farklılıkları göz önünde bulundurularak davranılmalıdır.

Ergun, Çevik ve Ergezen iyi bir sınıf öğretmeninde bulunması gereken özellikleri şöyle açıklamışlardır:

1. Hem konusunda uzman hem de bilgi ve becerileri öğrencilere aktarabilmesi,
2. Karşılaştığı problemleri mesleki profesyonellikle çözebilmesi,
3. Kişilik olarak hoşgörülü, karşıdakini sayan, sabırlı ve açık fikirli olması,
4. Demokratik olması, ferdi farklılıkları dikkate alması, öğrencilere eşit davranması,
5. Öğretim yöntemlerini etkili kullanması, sınıfı eğitim ve öğretim havasına sokmada başarılı olması, alan bilgisinde yeterli olması,
6. Görüntüsü, kıyafeti, davranışları, yaşantısı ile örnek olması,
7. Davranışlarında tutarlı olması,
8. İnsanları seven, sosyal ilişkilerinde güvenilir olması,
9. Öğrencilerin dostu ve sırdaşı olması
10. Eğitim teknolojisini yakından izlemesi, derslerinde bu teknolojiden faydalanması,
11. Öğrenciler karşı toleranslı davranması, öğrencilerin basit zaaflarını görmezden gelmesi ve bu davranışları öğrencilerin aleyhine kullanmaması (1999; 90)

Demirel'in (1999) yaptığı araştırmada, sınıf öğretmeninin özelliklerini ve sahip olduğu kişisel niteliklerini sekiz aşamada toplamıştır. Bunlar:

1. Coşku
2. İçtenlik
3. Güvenirlilik
4. Yüksek başarı beklentisi
5. Destekleme
6. İşbirliği
7. Esneklik
8. Bilgililik

Öğretmenlik mesleğinin iki temel niteliği önem taşır. Bunlar kişisel ve mesleki yeterliliklerdir. Öğretmenin kişisel nitelikleri çocuğun okula ve derse yönelik tutumlarını etkiler. Olumsuz kişilik özelliklerine sahip bir öğretmen çocuğun derslerden ya da okuldan uzaklaşmasına, akademik yönden başarısız olmasına neden olabilmektedir (Erden, 1998; 48).

1.11.1.Kişisel Yeterlilikler

1. Meslek etiğine uygun hareket etmesi
2. Öğretim sürecine yatkın olması
3. Öğretme yeteneğine güvenmesi
4. Mesleki görünüşe önem vermesi
5. Sınıfta etkili iletişim kurması
6. Özverili olma, kabul etme ve ilerletmesi
7. Zamanlamaya önem vermesi
8. Okul etkinliklerine katılması
9. Yazma, okuma, dinleme, konuşma gibi temel becerileri geliştirmesi
10. Sağlıklı ve yapıcı bir disiplin anlayışı ile öğrencilerle iletişim kurması
11. Sosyal değerleri bilmesi, toplumun beklentilerini, katkılarını, sorunlarını saptaması; bulgularını öğrencinin gelişiminde kullanabilmesi
12. Planlı denemecilik yoluyla mesleğinde en iyiye, en doğruya ulaşmaya çalışması
13. Öğrencilerde gelecek kaygısının doğmasını engellemesi
14. Meslektaşlarıyla, yöneticilerle, velilerle, öğrencilerle iyi bir iletişim kurması
15. Okul ile ailenin işbirliği kurmasına yardımcı olması
16. Çağdaş olması
17. Yetiştirmeyi düşündüğü kişilerin nitelikleri konusunda açıklık içinde bulunması, bu niteliklere sahip bireyin ilk örneğini kendisi kurması (Bilen, 1999; 26-30).
18. Kendisini sürekli yenileyen bir ilgi ve isteğe sahip olması
19. Teknolojik gelişmeleri yakından izleyip, onları eğitim ortamına taşıması
20. Danışma ve önerilerden yararlanması
21. Toplantı, hizmet içi eğitim, araç-gereç hazırlama gibi okul etkinliklerine katılması
22. Okulun tümünü ilgilendiren etkinliklere katılması
23. Kendi performansı üzerinde düşünme ve gelişme için uygun girişimlerde bulunması
24. Mesleki davranış ve görünüm standartlarına uyması (Demirtaş ve Barth, 1997; 1-2).

25. Toplumsal etkinliklere katılması
26. Akıcı konuşmaya çalışması
27. Çevre kaynaklarından yararlanması
28. Eğitim teknolojisini iyi bilmesi (Başaran, 1998; 207).
29. Öğrencilerle farklı etkileşim tarzları oluşturması
30. Öğrencilere uygun şekilde rehberlik etmesi
31. Okuldaki personelle işbirliği yapması
32. Açık fikirlilik, esneklik, öz kontrol gibi kişilik özelliklerini göstermesi
33. Güdeleyici olması
34. Başarıya odaklanması

1.11.2.Mesleki Yeterlilikler

1. İyi düzenlenmiş, bütünlüğe sahip, konuya ve öğrenci grubuna uygun ders planı hazırlaması
2. Sınıf çalışmalarını ders programında ve ders planında öngörülen şekilde planlaması
3. Gerçekçi ve iyi hedefler belirlemesi
4. Öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarını belirlemesi
5. Hedef davranışları çok açık bir şekilde ifade etmesi
6. Öğretime uygun stratejileri belirlemesi
7. Öğrencilerin yaşlarına, önceki öğrenme düzeylerine ve yeteneklerine uygun çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanması
8. Grup öğretim tekniklerini bilmesi
9. Öğretim etkinliklerine uygun kaynakları seçmesi
10. Dersi geliştirmek için uygun araç ve gereçler kullanması
11. Öğrenmelerin sürekliliğini ve aşamalığını sağlama
12. Dersi etkili olarak sunması
13. Dersi ilginç hale getirmesi, çalışma isteği uyandırması ve sınıf içi çalışmayı sıkıcılıktan kurtarması
14. Sınıftaki olanakları etkili olarak kullanması
15. Öğrencilerin ürünlerine kısa zamanda puanlama vermesi,

16. Öğrencinin ilerleyişini, ulusal normları, varsa uygun olan diğer ölçütleri kullanarak değerlendirmesi
17. Yapılan etkinliklerin ve sağlanan gelişmenin kayıtlarını tutması
18. Uygun değerlendirme araçları seçmesi ve kullanması
19. Öğrenci gelişimini değerlendirmesi ve yorumlaması
20. Öğrenciler için gerçekçi ve onları yapabileceklerinin en iyisini yapmaya sevk edebilecek derecede yüksek beklentiler içinde olması
21. Açık olarak tanımlanmış ve kolayca anlaşılabilen yönergeler sunması, bunları öğretme-öğrenme sürecinde uygun şekilde zamanlaması
22. Zamanında ve etkili sorular sorması
23. Öğrencilerden gelen dönütlere duyarlı olması ve bunlardan yararlanması
24. Dersini amaçlı ve düzenli bir biçimde sürdürmesi
25. Dersini zamanında ve etkili bir şekilde başlatma ve yine aynı şekilde bitirmesi
26. Öğrencilere ve konuya uygun nitelikte bireysel öğretim, küçük grup ve sınıf yönetimi konusundan yararlanması
27. Öğrencilerle ilişki ve etkili öğretme-öğrenme etkileşimi kurması
28. Sınıftaki her öğrenci ile etkili iletişim kurması ve onları tanıması
29. Sınıftaki her öğrencinin ne yaptığından haberdar olması
30. Sınıfta eş zamanlı olarak oluşan birçok olaya hâkim olması ve sınıfta müdahale etmesi
31. Dikkatini tek bir olaya yoğunlaştırması, diğerlerini gözden kaçırmaması
32. Dikkatli bir gözlemci olmalı
33. Dersi sınıf seviyesine uygun bir düzey ve tempoda götürmesi
34. Sınıf içi faaliyetlerde uygun olarak öğrencilerle iletişim kurması, beden dilini etkili kullanması
35. Derse katılımı zayıf öğrencileri daha aktif gruplara dâhil ederek, derse katılmalarını sağlaması
36. Öğrencilerin sık sık yerlerini değiştirerek onların diğer öğrencilerle kaynaşmasını ve daha iyi çalışmalar yapmasını sağlaması (Bawman, 1983, Braphy, 1986, Emer ve Everstson, 1981)
37. Farklı kültürlerden gelen öğrencilerle etkili çalışması
38. Engelli çocuklarla etkili çalışması

39. Çocukların ilişki kurma yöntemlerini anlaması ve yönlendirebilmesi
40. Çocukların davranış oluşturma mekanizmasını tanınması
41. Çocukların düşünme modellerini anlaması
42. Çocukların yanlış algılama zaaflarını iyi bilmesi (Ertan, 1996)
43. Öğrencilerin dikkatini çekme, onları öğrenmeye güdüleme, onların ilgi ve güdülerini devam ettirmesi
44. Ceza ve övgüyü yerinde ve etkili kullanması
45. Kesinti ve müdahaleler karşısında uygun önlemler alması
46. Sınıfta öğrencilerin kendilerini özgürce ifade edebilecekleri demokratik ortamlar oluşturmaları
47. Kendi grubundaki öğrencilerle güven verici ilişkiler kurma ve onların sağlıklı ve dengeli bir kişilik geliştirmelerinden sorumluluk duyması
48. Okuldaki kişilik geliştirme hizmetlerine (rehberlik çalışmaları ve ders dışı etkinlikler) katılması
49. Danışma, önerilerden yararlanması
50. Okul yönetimi ile ilgili ilke ve işlemleri bilmesi
51. Diğer öğretmenlerle mesleği ile ilgili bilgi alış-verişinde bulunması
52. Toplantı, hizmet içi eğitim, araç-gereç hazırlama gibi okul etkinliklerine katılması
53. Öğrenci velileriyle iyi ilişkiler kurması
54. Okulun tümünü ilgilendiren etkinliklere katılması
55. Kendi performansı üzerinde düşünme ve gelişme için uygun girişimlerde bulunması
56. Mesleki davranış ve görünüm standartlarına uyması (Demirtaş ve Barth, 1997; 1-2)
57. Olumlu ve yapıcı davranması, kendi eksikliklerinin de olabileceğini kabul etmesi
58. Sesini etkili şekilde kullanması ve gerektiğinde değiştirebilmesi
59. Dilini, duruma uygun biçimde ve gereken somutluk-soyutluk düzeyinde kullanma

Havinghurst ve Neu-Garten (1967) öğretmenin rollerini öğrencilerle ilişkilendirerek bunları öğrenci merkezli roller olarak nitelendirmektedirler. Onlara göre öğretmenin rolleri:

1. Öğrenmeyi sağlama
2. Disiplini sağlama
3. Değerlendirme
4. Güven verme
5. Anne-baba yerine geçme
6. Mesleksen ustalık
7. Topluluk lideri

Etkili bir sınıf öğretmenin nitelikleri:

1. Bireysel farklılıkları takip etmesi
2. Sabırlı olması
3. Demokratik olması
4. Öğrencilere sürekli yardımcı olması, onların problemleriyle devamlı ilgilenmesi
5. Kişisel görüş ve davranışlarında hoş olması
6. Dürüst, tarafsız ve objektif olması
7. Öğrencilerin başarısını takdir etmesi
8. Esprili ve şakacı olması
9. Alanı ile ilgili yenilikleri takip etmesi
10. Öğretme bilgi ve becerisine sahip olması
11. Sürekli olarak kendini geliştirmelidir.
12. Sürekli olarak yeni yöntem ve teknikler bulmalı ve uygulama çabasında olmalıdır.
13. Bütün öğrencilerin öğrenebileceğine ve başarılı olabileceğine inanmalıdır.
14. Öğrenciler için iyi bir rol ve davranış modeli olmalıdır.
15. Üst düzeyde sorumluluk duygusuna sahip olmalıdır.
16. Program ve öğrenme hedeflerini öğrencilere açıklamalıdır.
17. Öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerinin farkında olmalıdır.
18. Öğrenciler hakkında yüksek beklentilere sahip olmalıdır.
19. Öğrencileri öngörülen hedeflere ulaşmaya ikna etmelidir.

20. Öğrencilerin öğrenmelerine liderlik ve rehberlik yapmalıdır.
21. Güçlü iletişim becerilerine sahip olmalıdır.
22. Ana dilini iyi kullanmalıdır.
23. İnsanları ve mesleğini sevmelidir.
24. Topluma hizmet arzusunda olmalıdır.
25. Öğrencilere karşı güler yüzlü, hoşgörülü, sevecen ve iyimser olmalıdır.
26. Öğrencilere karşı açık görüşlü, güvenilir, tarafsız ve adil olmalıdır.
27. Öğrencilere karşı dürüst bir dost ve sırdaş olmalıdır.
28. Öğrencileri takdir etmeli, övmeli, yüreklendirmeli ve ödüllendirmelidir.(Erden, 1998)

1.12.Tanımlar

Eğitim: Bireyin yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu değerdeki diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçler toplamıdır (Tezcan, 2000; 64).

Eğitim Ortamı: Eğitim etkinliklerine dolaylı ya da dolaysız katkıda bulunan öğretmenden veliye, yöneticiden hizmetliye kadar olan insan gücü ve öğrenme-öğretme yardımcıları olan araç-gereç ve eğitim etkinliklerinin meydana geldiği bina, tesisler, atölyeler, derslikler, laboratuvarlar... vb. öğelerini kapsayan kaynaklardır.

Okul: Eğitimin yapıldığı örgün kurumdur (Sönmez, 2000; 2).

Sınıf: İnsanın yaşamı içinde önemli bir zamanını geçirdiği okulun en küçük; ancak en temel bölümü, öğretim amacı ile bir araya getirilmiş, birbirine benzer özellikteki öğrencilerden oluşan özel olarak düzenlenmiş ortamdır (Ünal, Ada, 2000; 24).

İlköğretim Öğretmeni: Zorunlu eğitim çağındaki çocukların eğitim-öğretim gördükleri ve öğrenim süresi sekiz yıl olan ilköğretim kurumunda, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği görevleri yerine getiren kişidir.

Sınıf Öğretmeni: İlköğretim kurumlarının ilk beş yılında yer alan, hemen hemen tüm derslerin eğitim-öğretim etkinliklerini gerçekleştirmekle yükümlü olan ve sınıf öğretmenliği kadrosunda yer alan kişidir.

Yeterlilik: Bireyin görevleri ile ilgili rolleri örgütün amacına uygun olarak getirebilmesi için gereken bilgi, beceri ve tutumlardır (Bursalıoğlu, 1981; 4, Taymaz, 1993; 12).

İlköğretim Öğretmenlerinin Yeterlilikleri: İlköğretim okullarında öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği görev ve sorumlulukları gerçekleştirmek için öğretmenlerin sahip olması gereken bilgi, beceri ve tutumlardır.

Sınıf Yönetimi: Eğitim programı ve planı, eğitim etkinliği, öğretim yönetimi, zaman, mekân, teknoloji, öğretmen ve öğrenci arasında eşgüdümleme gerçekleştirerek, öğrenmeye elverişli bir ortam ve düzenin sağlanması ve sürdürülmesidir (Sarıtış, 2000; 48).

Öğrenme: Yaşantı ürünü ve nispeten kalıcı izli davranış değişikliğidir.

Öğretme: Herhangi bir öğrenmeyi sağlama faaliyetleridir.

Plan: Öğretmenin ders süreci boyunca öğrencilere ne tür etkinliklerde bulunacağını, neler ve nasıl öğreteceğini gösteren rehberdir (Özyürek, 1983; 26).

Müfredat Programı: Öğrencilerden beklenen öğrenmeyi meydana getirebilmek için planlanan tüm faaliyetlerdir (Eskicumalı ve İşman, 1999; 35).

Disiplin: Eğitilene hangi davranışların yapılması gerektiğini öğretmek, eğitilenin bu davranışı yapıp yapmadığını denetlemek, beklenenden iyi yapıldığında ödüllendirilip beklenenden kötü yapıldığında cezalandırmaktır. Bu anlamda disiplin öğretmektir (Başaran, 1991; 216).

İletişim: Duyguların, düşüncelerin, tutumların, tavırların, haber ve mesajların bir kişi, bir grup ya da bir kurum tarafından bir kişi, bir grup ya da bir kuruma karşılıklı olarak iletilmesidir (Demirel, 1998; 21).

1.13.İlgili Yayın ve Araştırmalar

Sınıf öğretmenlerinin olumlu bir sınıf ortamı oluşturmadaki yeterlilikleri ile ilgili olarak yapılan ilgili yayın ve araştırmalar özet olarak verilmeye çalışılmıştır.

Joyce (1969) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretim öğretmenlerinin hızla değişen rolleri incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre ilköğretim öğretmenlerinin sınıf içindeki rolleri; işbirliğine dayalı grup liderliği, sınıf içerisinde bireysel örgütlenme, bilgiyi etkili bir biçimde sunma, öğrencilerle iletişimi terapist olarak gerçekleştirme, kendi kendisini değerlendirme, öğretimde kaynakları kullanma uzmanlığı, sınıf içi öğrenci danışmanlığı ve konu alan uzmanlığı olarak belirlenmiştir.

Eble (1985) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretim öğretmenlerinin farklı türde yeterlilikleri incelenmiştir. Araştırmada, öğretmenlerin sözlü iletişim kurmadaki yeterlilikleri kadar yazılı iletişim yeterliliklerinin de önemli olduğu vurgulanmıştır.

Azizoğlu (1989) tarafından yapılan, ilköğretim öğretmenlerinin öğretim planları hakkındaki görüşlerinin ele alındığı araştırmada, ilköğretim öğretmenlerinin öğretim planları ile ilgili yeterlilik derecelendirme ölçeği ile saptanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, öğretmenlerin öğretim planlarının gereğine inanma düzeyinin düşük olduğu ve plan hazırlama konusunda yetersiz oldukları belirlenmiştir.

Oktay'ın (1991) “Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmen Nitelikleri” başlıklı bildirisinde Barr ölçeğine göre başarılı öğretmende bulunması gereken 15 tane özelliği belirtmiştir. Bunlar: İyi huylu ve uyumlu olmak, başkalarını düşünmek, işbirliğine açık olmak, duygusal yönden dengeli olmak, ahlaklı olmak, kendini idare etmede başarılı olmak, bağımsız ve kendi kendine yeterli olmak, soyut düşünebilmek, objektif olmak, kişisel olarak çekici olmak, fiziksel enerji sahibi olmak, olaylara orijinal bir yöntemle yaklaşabilmek, mesleki olarak yeterli bilgiye sahip olmak(Ataünal, 1994; 6).

Sönmez (1992) tarafından yapılan bir araştırmada ilköğretim öğretmenlerinin sınıf içi etkinlikleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin ders içi etkinliklerinde öğretme-öğrenme süreçleri ile ilgili strateji ve yöntemleri kullanmada yetersiz kaldıkları ortaya konulmuştur. Öğretmenlerin özellikle dönüt, düzeltme, pekiştirme ve ipucu verme konusunda yetersiz oldukları ve öğretmenlerin yetiştirme ve biçimlendirmeye yönelik değerlendirme faaliyetlerine yer vermedikleri görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin, ders planlarını kurallara uygun olarak hazırlanmadıkları ortaya çıkmıştır.

Osborne (1992) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretim öğretmenlerinin mesleki gelişimleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin mesleki açıdan gelişebilmesi için mevcut sistemin, yapının ve yönetici davranışlarının incelenmesi sonucuna ulaşılmıştır.

Kaya (1993) tarafından yapılan araştırmada, sınıf öğretmenlerinin sınıf içi öğretme davranışları incelenmiştir. Araştırma Ankara İli, Çankaya İlçesi İlkokul öğretmenleri ve Ankara İli merkez ilkokullarını denetleyen müfettişlerden oluşmaktadır. Örneklem 77 ilkokul öğretmeni ve 64 ilköğretim müfettişi dâhil edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenler kendilerini anket kapsamındaki davranışları iyi düzeyde gösterdiklerini, müfettişler ise bu davranışların orta düzeyde gösterildiğini açıklamışlardır.

Plake (1993) tarafından yapılan araştırmada, öğretmenlerin sahip oldukları yeterlilikler, öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenler test geliştirme ve uygulamada yeterli bulunurken, test sonuçları hakkında geri bildirim verme konusunda yetersiz bulunmuşlardır.

Campbell ve Neill (1994) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretim okullarındaki öğretmenlerin değişen rolleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda, son yıllarda ortaya çıkan değişme ve gelişmelerin öğretmenlerin rolünü önemli ölçüde değiştirdiği ve öğretmenlerden beklentilerin hızla arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Alacapınar (1994) tarafından yapılan araştırmada, özel ve resmi okullardaki öğretmenlerin sınıf içi etkinlikleri karşılaştırılarak incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, dersin giriş bölümündeki etkinlikleri özel okul öğretmenlerinin, resmi okul öğretmenlerine göre daha sistemli gerçekleştirdikleri ve her iki gruptaki öğretmenlerin de öğretme-öğrenme stratejilerini kullanmada yetersiz kaldıkları gözlenmiştir. Ayrıca özel okul öğretmenlerinin dersin sonuç bölümündeki etkinlikleri, resmi okullardaki öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde gösterdikleri ortaya çıkmıştır.

Yıldırım (1994) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretim birinci kademe öğretmenlerinin demokratik tutum ve davranışları ile öğrencilerin davranışları arasındaki ilişkilerin saptanması amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin 100 üzerinden tutum puanları 76, gözlem puanları 52 olarak saptanarak öğretmenlerin tutum ve davranışları arasında tutarsızlığın olduğu belirlenmiştir.

Yıldızlar'ın (1995) tarafından yapılan araştırmada, sınıf düzeninin öğrenci başarısına etkisi incelenmiştir. Araştırmada, sınıf düzenin kurulması öğrenci davranışlarında etkili olduğu, dolayısıyla bunun da öğrenci başarısını artırdığı vurgulanmıştır.

Sünbül (1996) tarafından yapılan araştırmada, öğretmenin niteliği ve öğretimdeki rolü incelenmiştir. Araştırmada, öğretmenlerin kişisel niteliklerinin çocukların zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimleri üzerinde etkisi olduğu belirlenmiştir.

Kaşokçı (1996) tarafından yapılan araştırmada, sınıf öğretmenlerinin velilerle işbirliği yapma ve iletişim kurmada sahip oldukları yeterlilikleri incelenmiştir. Öğretmenler bu konudaki yeterliliklerini kendileri değerlendirmişleridir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, velilerle işbirliği kurmada öğretmenlerin %75'si kendilerini yeterli bulmuşlar ve öğretmenlerin kıdemi arttıkça yeterlilik düzeyleri artmaya başladığı ortaya çıkmıştır. Hizmet içi eğitime katılan öğretmenlerin katılmayanlara göre kendilerini daha başarılı buldukları ortaya çıkmıştır.

Babadoğan (1997) tarafından yapılan araştırmada, öğretmenlerin öğretme stratejilerine sahip olma düzeyleri ile öğretim stratejilerini kullanma düzeyleri arasında ilişki incelenmiştir. Araştırmada mesleki kıdem bakımından öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Gökçe (1997) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretim kurumlarındaki öğretmenlerin eğitimde yeni teknolojilerden yararlanmalarına ilişkin görüşleri belirlenmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, öğretmenlerin yarısından fazlası eğitimde yeni teknolojiden yararlanmamakta ve öğretmenlerin tamamı eğitimde yeni teknolojilerden yararlanma konusunda kendilerinin eğitilmesi gerektiğini düşünmektedirler. İlköğretim öğretmenlerinin sınıflarda en çok bilgisayar destekli öğretimden yararlanmak istediklerini belirtmişlerdir.

Çelik (1997) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretim öğretmenlerinin öğretim planı hazırlamada karşılaştıkları sorunlar belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin amaç ve davranışları yazmada, içeriği belirlemede, eğitim durumu yazmada ve değerlendirme ile ilgili işlemleri yazmada kendilerini yeterli görmedikleri ortaya çıkmıştır.

Amos ve Cheesema (1997) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretim öğretmenlerinin yeterlilik ve yeterlilik göstergeleri belirlenmiştir. Araştırmada,

öğretmenlerin öğretim sürelerini planlama, uygulama ve değerlendirme boyutları dikkate alınarak 14 yeterlilik alanı ve 42 yeterlilik göstergesi belirlenmiştir.

Büyüköztürk (1999) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretim okulu öğretmenlerin araştırma yeterlilikleri ve araştırmaya yönelik tutumları incelenmiştir. Araştırmada ilköğretim öğretmenleri araştırma yeterliliklerine sahip olmayı önemli görmekle birlikte bu yeterliliklere yeterince sahip olmadıkları belirlenmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

2.YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde; araştırma modeli (yöntemi), evren ve örneklem, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve uygulanması teknikleri açıklanacaktır.

2.1.Araştırma Yöntemi

Araştırmada tarama modeli (survey yöntemi) uygulanmıştır. Tarama modeli, çok sayıda oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleri olarak açıklanabilir (Karasar, 1998; 79).

2.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2006-2007 Eğitim-Öğretim Yılı Erzurum İl merkezinde görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ilin sosyo-ekonomik düzeyi dikkate alınarak evren içinde oranlı küme örnekleme yoluyla 32 ilköğretim okulu oluşturmaktadır. Anket için örnekleme alınan ilköğretim okullarında görev yapan 400 sınıf öğretmeni uygulama kapsamına alınmıştır.

Araştırmanın örnekleminde ilk olarak il içinde okulların dağılımları sayı ve yüzde olarak çıkarılmıştır. Ne kadar büyüklükte bir örneklemin evreni temsil edebileceği belirlenmiştir. Uygun örneklem büyüklüğüne karar vermede uzmanların görüşleri alınmıştır. Buna göre araştırmada 400 sınıf öğretmenine ulaşmanın uygun bir örneklem büyüklüğünü göstereceği kabul edilmiştir. Bir okulda ortalama 12 sınıf öğretmenin görev yaptığı dikkate alındığında 32 ilköğretim okulunun örnekleme alınması kararlaştırılmıştır.

Tablo 1’de evrende yer alan okulların adları ve bu okullarda görev yapan öğretmen sayıları verilmektedir.

Tablo1. Örnekleme Giren Okullar ve Öğretmen Sayıları.

No	Okul İsimleri	Öğretmen sayısı
1	Ahmet Yesevi İlköğretim Okulu	22
2	50. Yıl İlköğretim Okulu	9
3	70. Yıl İlköğretim Okulu	23
4	Dadaş İlköğretim Okulu	7
5	K. Y Ç. Müs. İşveren Sen. İlköğretim O.	31
6	Başöğretmen İlköğretim Okulu	24
7	Osman Gazi İlköğretim Okulu	27
8	Mareşal Fevzi Çakmak İlköğretim Okulu	14
9	Maksut Efendi İlköğretim Okulu	10

10	Haşim İscan İlköğretim Okulu	26
11	Gazi İlköğretim Okulu	10
12	Edip Somunoğlu İlköğretim Okulu	11
13	Tatbikat İlköğretim Okulu	21
14	Halit Paşa İlköğretim Okulu	18
15	İnönü İlköğretim Okulu	29
16	Evren Paşa İlköğretim Okulu	21
17	Celal Akın İlköğretim Okulu	26
18	İsmet Paşa İlköğretim Okulu	20
19	Evliya Çelebi İlköğretim Okulu	20
20	Ömer Nasuhi Bilmen İlköğretim Okulu	17
21	Mecidiye İlköğretim Okulu	17
22	Alparslan İlköğretim Okulu	40
23	12 Mart İlköğretim Okulu	22
24	Erzurumlu Emrah İlköğretim Okulu	15
25	Aziziye İlköğretim Okulu	16
26	Vali Vefik Kitapçığı İlköğretim Okulu	24
27	Turgut Özal İlköğretim Okulu	10
28	Yahya Kemal İlköğretim Okulu	11
29	Dumlu İlköğretim Okulu	6
30	Sabancı İlköğretim Okulu	31
31	İbni Sina İlköğretim Okulu	15
32	Şükrü Paşa İlköğretim Okulu	30
33	G.A.M.Paşa İlköğretim Okulu	4
34	Güzel Ova İlköğretim Okulu	6
35	Fatih Sultan Mehmet İlköğretim Okulu	5
36	Barbaros Hayrettin Paşa İlköğretim Okulu	14
37	Atatürk İlköğretim Okulu	3
38	Şair Nefi İlköğretim Okulu	3
39	23 Temmuz İlköğretim Okulu	4
40	Ertuğrul Gazi İlköğretim Okulu	11
41	A.Şerif Beygu İlköğretim Okulu	17
42	Yunus Emre İlköğretim Okulu	12
43	Kurtuluş İlköğretim Okulu	10
44	Abdurrahman İlköğretim Okulu	12
45	Veysefendi İlköğretim Okulu	16
46	Cemal Gürsel İlköğretim Okulu	16
47	Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu	18
48	Org. S Demircioğlu İlköğretim Okulu	10
49	Ömer Duygun İlköğretim Okulu	15
50	Nihat Kitapçı İlköğretim Okulu	12
51	Necmettin Karaduman İlköğretim Okulu	10
52	S.Solakoğlu İlköğretim Okulu	16
53	Mimar Sinan İlköğretim Okulu	13
54	Cumhuriyet İlköğretim Okulu	7
55	Kazım Karabekir İlköğretim Okulu	12
56	Palandöken İlköğretim Okulu	13
57	Kazım Yurdalan İlköğretim Okulu	10
58	Aliravi İlköğretim Okulu	15
59	Kültür Kurumu İlköğretim Okulu	27
60	Zübeyde Hanım İlköğretim Okulu	10
61	Dumlu Pınar İlköğretim Okulu	12
62	Mehmetçik İlköğretim Okulu	21
63	23 Nisan İlköğretim Okulu	12
64	T. Odalar Borsalar İlköğretim Okulu	10
65	19 Mayıs İlköğretim Okulu	14
66	Polis Amca İlköğretim Okulu	32
67	Saltukbey İlköğretim Okulu	26
68	Şehitler İlköğretim Okulu	1
69	Kocatepe İlköğretim Okulu	28
70	Mustafa Kemal İlköğretim Okulu	10

NOT: Örneklemeye katılan okullar italik yazılmıştır.

2.3.Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin toplanması için ilk olarak literatür taraması yapılmıştır. Uzman görüşlerinden ve yapılmış araştırmaların bilgi toplama ölçeklerinden yararlanılarak bir anket formu hazırlanmıştır.

Anketin geçerliliğini ve güvenilirliğini sağlayabilmek için Erzurum İli merkezde görev yapan 38 öğretmenden seçilmiş bir gruba ön uygulama yapılmıştır. Ölçme aracı yer alan 65 maddenin Cronbach Alpha Güvenirlilik Katsayısı ankette uygulanmıştır. Cronbach Alpha Güvenirlilik Katsayısı ise 0,77 bulunmuştur.

Ölçme aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler ve ikinci bölümde ise 5 alt problem ile ilgili sorular bulunmaktadır.

Anket toplam 65 sorudan oluşmaktadır. Bu soruların boyutları ve madde sayıları Tablo 2'de verilmiştir. Öğretmenler ankette yer alan maddelere ilişkin cevaplarını “Evet, Kısmen, Hayır” kategorilerinden birisini işaretleyerek belirlemişlerdir.

Tablo 2. Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Yeterliliklerin Boyutları ve Madde Sayıları.

Boyutlar	Madde Sayısı
Öğretim yönetimi	7- 20
Sınıfta istenmeyen davranışların belirlenmesi ve giderilmesi	21- 29
Sınıf kuralları	30- 42
Sınıf içinde etkili iletişim	43- 50
Öğretmenin sahip olması gereken mesleki ve kişisel yeterlilikler	51- 62

2.4.Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Verilerin çözümlemesinde aşağıdaki sıra izlenmiştir.

1. Sınıf öğretmenlerinin olumlu sınıf ortamı oluşturmada yeterliliklerinin belirlenmesi konu edinilen bu araştırmada, anket ile öğretmenlerden toplanan verilerin çözümlemesinde SPSS kullanılmıştır.
2. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin kişisel özelliklerine göre verilerin frekansları ve yüzdeleri hesaplanarak tablollaştırılmış ve yorumları yapılmıştır.
3. Alt problemler doğrultusunda anket formunun ikinci bölümünde verilen yeterlilik alanları ve bu yeterlilik alanlarına giren yeterlilik ifadeleri tablolar halinde gruplandırılmıştır. Bu gruplar:
 - a) Öğretim yönetimi alanındaki yeterlilikleri
 - b) Sınıfta istenmeyen davranışların belirlenmesi ve giderilmesi alanındaki yeterlilikleri

- c) Sınıf kuralları alanındaki yeterlilikleri
 - d) Sınıf içinde etkili iletişim alanındaki yeterlilikleri
 - e) Öğretmenin sahip olması gereken mesleki ve kişisel yeterlilikleri
4. Verilerin yorumlanmasında her bir yeterlilik ifadesine ilişkin olarak hesaplanan ortalamalar, yeterlilik ifadesinin gerçekleşme düzeyinin göstergesi olarak kabul edilmiştir.
5. Her bir grup için yeterlilik alanlarına göre tablolar oluşturulmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.BULGULAR VE YORUMLARI

Bu bölümde araştırma aracılığı ile sınıf öğretmenlerinden elde edilen verilerin SPSS’de analiz edilmesi ile ulaşılan bulgulara ve yorumlarına yer verilmektedir.

3.1.Kişisel Bilgilere İlişkin Elde Edilen Bulgular ve Yorumları

3.1.1.Cinsiyet

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 223’ü (%55,8) bayan 177’si (%44,3) erkektir. Bu bulgulara göre sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunu bayanlar oluşturmaktadır.

3.1.2.Yaş

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 20-25 yaş grubunu 16 kişi (%4,0), 26-30 yaş grubunu 114 kişi (%28,0), 31-35 yaş grubunu 111 kişi (%27,8), 36-40 yaş grubunu 89 kişi (%22,3), 41-45 yaş grubunu 32 kişi (%8,0), 46-50 yaş grubunu 23 kişi (%5,8), 51 ve daha yukarı yaş grubunu 15 kişi (%3,8) oluşturmaktadır. Bu verilere göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunu %28,5’i ile 26-30 yaş grubu oluşturmaktadır.

3.1.3.Öğrenim

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 33’ünü (%8,3) ön lisans, 306’sını (%76,5) lisans, 43’ünü (%10,8) yüksek lisans, 8’ini (%2,0) doktora ve 10’unu (%2,4) diğer öğrenim grubu oluşturmaktadır. Bu verilere göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunu %76,5’i ile lisans mezunu oluşturmaktadır.

3.1.4.Mesleki Kıdem

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 58’i (%14,5) 1-5 yıl arası, 171’i (%42,8) 6-10 yıl arası, 86’sı (%21,5) 11-15 yıl arası, 33’ü (%8,3) 16-20 yıl arası, 16’sı (%4,0) 21-25 yıl arası ve 36’sı (%9,0) 26 ve daha yukarısı olan mesleki kıdeme sahiptir. Bu verilere göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunu %42,8’i ile 11-15 yıl arası çalışan grup oluşturmaktadır.

3.1.5.Son Bitirilen (Öğretmenlikte\Meslekte Esas Alınan) Yüksek Okul, Fakülte ve Alan

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 182'sini (%45,5) sınıf öğretmenleri, 114'ünü (%28,5) sınıf öğretmenliği dışında kalan diğer alanlar, 74'ünü (%18,5) öğretmenlik mesleği dışında kalan diğer alanlar ve 30'unu (%7,5) diğer meslek grubu oluşturmaktadır. Bu verilere göre araştırmaya katılanların çoğunluğunu %45,5'i ile sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır.

3.1.6.Hizmet İçi Eğitim Kursu

Örnekleme katılan sınıf öğretmenlerinin %9,5'i herhangi bir hizmet içi eğitim kursuna katılmadığını belirtirken, %25,5'i altı kezden fazla katıldığı yönünde görüş belirtmişlerdir. 1-3 kez katıldım diyenlerin oranı %34,3 ve 4-6 kez katıldım diyenlerin oranı ise %30,8 olarak gerçekleşmiştir. Elde edilen bulgulara göre, sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim kurslarına katılım oranı sevindirici boyuttadır.

3.2.Öğretim Yönetimine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sınıf öğretmenlerinin öğretim yöntemine ilişkin yeterlilik düzeyleri ile ilgili görüşleri Tablo 3'te incelenmiştir.

Tablo 3. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretim Yönetimine İlişkin Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Göre Dağılımı.

Öğretim Yöntemine İlişkin Sorular		EVET		KISMEN		HAYIR	
		f	%	f	%	f	%
7	Planlarda öğrenci seviyelerini dikkate alıyor musunuz?	325	81,3	69	17,3	6	1,5
8	Yörenin özelliğine göre programda yer alan temalardan (ünitelerden) bazılarını değiştiriyor musunuz?	205	51,3	149	37,3	46	11,5
9	Öğretim yöntemlerine uygun ortam, araç-gereç vb. materyalleri kullanarak dersi destekliyor musunuz?	310	77,5	89	22,3	1	0,3
10	Araç-gereci kullanmadan önce öğrenciye tanıtıyor musunuz?	338	84,5	57	14,3	5	1,3
11	Dersin konusundan ve amacından öğrenciyi haberdar ediyor musunuz?	336	84,0	61	15,3	3	0,8
12	Öğretimin uygulanmasında dikkat çekme, güdüleme, dönüt, düzeltme, pekiştirme aşamalarını düzenli olarak kullanıyor musunuz?	290	72,5	109	27,3	1	0,3
13	Öğrencileri güdülerken gelişim dönemlerine ve özelliklerine önem veriyor musunuz?	308	77,0	84	21,0	8	2,0
14	Dersin akışı içerisinde olay, fıkra, şarkı vb. etkinliklere yer veriyor musunuz?	275	68,8	114	28,5	11	2,8
15	Uygulayacağınız öğretim yöntemlerini belirlerken okulun ve sınıfın fiziki olanaklarını göz önünde bulunduruyor musunuz?	332	83,0	67	16,8	1	0,3

16	Öğrenci grubunun özelliğine uygun olan en etkili yöntemleri seçip uyguluyor musunuz?	260	65,0	138	34,5	2	0,5
17	Sınıf içi etkinliklerde öğrencilerin yaparak-yaşayarak öğrenmelerini ve aktif katılımı sağlayıcı yöntemler kullanıyor musunuz?	286	71,5	112	28,0	2	0,5
18	Öğrencilerinize zamanı verimli kullanmada iyi bir model oluyor musunuz?	272	68,0	126	31,5	2	0,5
19	Çocukların oturma düzenleri ile başarıları arasında bir ilişki olduğunu düşünüyor musunuz?	334	83,5	60	15,0	6	1,5
20	Devamsızlıkların azaltılması için gerekli önlemler alıyor musunuz?	334	83,5	60	15,0	6	1,5

Öğretim yöntemi alanındaki yeterlilik düzeyi boyutunda en yüksek düzeyde görüş bildirilen ifade “Araç-gereci kullanmadan önce öğrenciye tanıtıyor musunuz?” ifadesi olmuştur. Sınıf öğretmenlerinin yaklaşık %84,0’ı *evet*, %14,3’ü *kısmen* ve %1,3’ü *hayır* cevabını vermişlerdir. Uygulamaya katılan sınıf öğretmenleri derse başlamadan önce araç-gereçleri öğrencilere tanıttıklarını ifade etmişlerdir.

Öğretim yöntemi alanındaki yeterlilik düzeyi boyutunda en düşük düzeyde görüş bildirilen ifade “Yörenin özelliğine göre programda yer alan temalardan (ünitelerden) bazılarını değiştiriyor musunuz?” ifadesi olmuştur. Sınıf öğretmenlerinin yaklaşık %51,3’ü *evet*, %37,3’ü *kısmen* ve %11,5’i *hayır* cevabını vermişlerdir. Uygulamaya katılan sınıf öğretmenleri eğitim-öğretime başlamadan önce programda yer alan temalarda yörenin özelliğine göre değişiklikleri tam olarak yapmadıklarını ifade etmişlerdir.

Ankete katılan öğretmenler, öğretim yöntemine ilişkin yeterlilikleri içeren bu bölümdeki sorulara yaklaşık olarak olumlu yönde cevap vermişlerdir. Veysel SÖNMEZ (1992) yapmış olduğu benzer araştırmada, öğretmenlerin öğretim yöntemi ile ilgili yeterliliklerine yeterince sahip olmadıklarını elde etmiştir. Bu araştırmada ise, sınıf öğretmenlerinin öğretim yöntemi ile ilgili bilgi ve beceriye yeterince sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

3.3.Sınıf Kurallarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sınıf öğretmenlerinin alt boyutlardan biri olan sınıf kurallarına ilişkin yeterlilik düzeyleri ile ilgili görüşleri Tablo 4’te İncelenmeye çalışılmıştır.

Tablo 4. Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Kurallarına İlişkin Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Göre Dağılımı.

Sınıf Kurallarına İlişkin Sorular		EVET		KISMEN		HAYIR	
		f	%	f	%	f	%
21	Sınıf kurallarının oluşturulma sebebini çocuklara açıklıyor musunuz?	387	96,8	11	2,8	2	0,5
22	Öğrencilere neyi yapmalarından çok, neden yapmaları gerektiğini açıklıyor musunuz?	353	88,3	46	11,5	1	0,3
23	Sınıf kurallarını belirlerken öğrencilerin etkili katılımını sağlıyor musunuz?	307	76,8	91	22,8	2	0,5
24	Sınıfta alınan kararlara önce kendiniz uyuyor musunuz?	364	91,0	36	9,0	0	0
25	Sınıf kurallarını tüm öğrencilere eşit olarak uyguluyor musunuz?	334	83,5	66	16,5	0	0
26	Sınıf kurallarını emirlerle ifade etmeyi doğru buluyor musunuz?	59	14,8	156	39,0	185	46,3
27	Sınıf kurallarında okul yönetiminin ve ailenin desteğini alıyor musunuz?	134	33,5	215	53,8	51	12,8
28	Sınıf kurallarını değişime açık tutuyor musunuz?	212	53,0	155	38,8	33	8,3
29	Sınıf kurallarını öğrencinin görebileceği yere asıyor musunuz?	233	58,3	61	15,3	106	26,5

Sınıf kuralları alanındaki yeterlilik düzeyi boyutunda en yüksek düzeyde görüş bildirilen ifade “Sınıf kurallarının oluşturulma sebebini çocuklara açıklıyor musunuz?” ifadesi olmuştur. Sınıf öğretmenlerinin yaklaşık %96,8’i *evet*, %2,8’i *kısmen* ve %0,5’i *hayır* cevabını vermişlerdir. Uygulamaya katılan sınıf öğretmenleri sınıf kurallarını oluştururken öğrencilere gerekli açıklamayı yaptıklarını ifade ettikleri ortaya çıkmaktadır.

Sınıf kuralları alanındaki yeterlilik düzeyi boyutunda en düşük düzeyde görüş bildirilen ifade “Sınıf kurallarını emirlerle ifade etmeyi doğru buluyor musunuz?” ifadesi olmuştur. Sınıf öğretmenlerinin yaklaşık %14,8’i *evet*, %39,0’ı *kısmen* ve %46,3’ü *hayır* cevabını vermişlerdir. Uygulamaya katılan sınıf öğretmenleri oluşturmuş oldukları sınıf kurallarını emirlerle ifade etmeyi doğru bulmadıklarını belirtmişlerdir.

Ankette yer alan sınıf kurallarına ilişkin bu sorulara sınıf öğretmenleri olumlu yönde cevap vermişlerdir. Bu verilere göre, sınıf öğretmenlerinin sınıf kuralları ile ilgili gerekli bilgi ve beceriye sahip oldukları ortaya çıkmaktadır.

3.4.Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta İstenmeyen davranışların belirlenmesi ve giderilmesine ilişkin yeterlilik düzeyleri ile ilgili görüşleri Tablo 5’te incelenmiştir.

Tablo 5. Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Göre Dağılımı.

Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin Sorular		EVET		KISMEN		HAYIR	
		f	%	f	%	f	%
30	Kişisel olarak taşıdığınız değerler ve inançlar sınıf yönetimi anlayışınızı etkiliyor mu?	126	31,5	129	32,3	145	36,3
31	Sorunlar ortaya çıkmadan önce tahmin ederek istenmeyen davranışları önleyip musunuz?	163	40,8	226	56,5	11	2,8
32	Öğrencilerinizi üstünlük ve eksiklikleriyle kabul ediyor musunuz?	331	82,8	66	16,5	3	0,8
33	Öğrencilere hata yaparak öğrenme hakkı veriyor musunuz?	294	73,5	101	25,3	5	1,3
34	Öğrencilerin olumsuz davranışlarından dolayı öğrenciyi değil, olumsuz davranışı mı eleştiriyorsunuz?	259	64,8	122	30,5	19	4,8
35	Yanlış davranışın karşısında bütün öğrencileri eleştiriyor musunuz?	94	23,5	127	31,8	179	44,8
36	Okulda disiplin işlerini yürüten kurum ve komisyonların işlevlerini biliyor musunuz?	208	52,0	143	35,8	49	12,3
37	İstenmeyen davranışların çözümünde (idare, rehber öğretmen, aile) işbirliğini kullanıyor musunuz?	243	60,8	137	34,3	20	5,0
38	Ailenin çocuğa nasıl bir disiplin uyguladığını biliyor musunuz?	123	30,8	229	57,3	48	12,0
39	İstenmeyen davranışları yasaklayarak değil, uygun seçenekler uygulayarak ortadan kaldırmaya çalışıyor musunuz?	214	53,5	170	42,5	16	4,0
40	Yaptığı davranıştan dolayı gruba ve başka insanlara karşı sorumluluğu olduğunu belirtiyor musunuz?	355	88,8	42	10,5	3	0,8
41	İstenecek davranışa yönelik ünlü kişileri örnek veriyor musunuz?	222	55,5	140	35,0	38	9,5
42	Öğrenciyi notla tehdit ediyor musunuz?	51	12,8	133	33,3	216	54,0

Sınıfta istenmeyen davranışların belirlenmesi ve giderilmesine ilişkin yeterlilik düzeyi boyutunda en yüksek düzeyde görüş bildirilen ifade “Yaptığı davranıştan dolayı gruba ve başka insanlara karşı sorumluluğu olduğunu belirtiyor musunuz?” ifadesi olmuştur. Sınıf öğretmenlerinin yaklaşık %88,8’i *evet*, %10,5’i *kısmen* ve %8’i *hayır* cevabını vermişlerdir. Uygulamaya katılan sınıf öğretmenleri öğrencilerine yapmış oldukları davranışlardan dolayı gruba ve başka insanlara karşı sorumlu olduklarını belirttiklerini ifade etmişlerdir.

Sınıfta istenmeyen davranışların belirlenmesi ve giderilmesi alanındaki yeterlilik düzeyi boyutunda en düşük düzeyde görüş bildirilen ifade “Ailenin çocuğa nasıl bir disiplin uyguladığını biliyor musunuz?” ifadesi olmuştur. Sınıf öğretmenlerinin yaklaşık %30,8’i *evet*, %57,3’ü *kısmen* ve %12,0’ı *hayır* cevabını vermişlerdir.

Ankette yer alan sınıfta istenmeyen davranışların belirlenmesi ve giderilmesi alanındaki sorulara öğretmenler büyük çoğunlukla olumlu cevap vermişlerdir. Böylece sınıf öğretmenlerinin, istenmeyen davranışların neler olduğu, bu istenmeyen davranışlar karşısında neler yapılması gerektiği, istenmeyen davranışları azaltmak için değişik öğretim etkinlikleri kullanma, öğrencileri yakından tanıma, idare-öğretmen-veli işbirliğini kullanma konusunda gerekli bilgi ve beceriye sahip oldukları ortaya çıkmaktadır.

3.5. Sınıf İçinde Etkili Bir İletişime İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde etkili bir iletişime ilişkin yeterlilik düzeyleri ile ilgili görüşleri Tablo 6’da incelenmiştir.

Tablo 6. Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf İçinde Etkili Bir İletişime İlişkin Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Göre Dağılımı.

Sınıf İçinde Etkili Bir İletişime İlişkin Sorular		EVET		KISMEN		HAYIR	
		f	%	f	%	f	%
43	Öğrencileri bireysel özellikleri ile tanıyor, ilişkilerde buna dikkat ediyor musunuz?	329	82,3	66	16,5	5	1,3
44	Öğrencilerinize karşı olan davranışlarınızda doğal, samimi ve hoşgörülü müsünüz?	358	89,5	42	10,5	0	0
45	Öğrencilerin konuşmalarını dikkatle ve sabırla dinleyerek sorularına uygun yanıt verebiliyor musunuz?	333	83,3	66	16,5	1	0,3
46	Öğrencilerin olumlu davranışlarını beğendiğinizi belli ediyor musunuz?	377	94,3	22	5,5	1	0,3
47	Göz teması kurarak ve sözel olmayan mesajlarla iletişim kurabiliyor musunuz?	363	90,8	36	9,0	1	0,3
48	Sınıf içi etkileşimde zaman zaman kendinizi öğrencinin yerine koyuyor musunuz?	265	66,3	130	32,5	5	1,3
49	Öğrencilerin birbiriyle yardımlaşmalarını ve etkili iletişim kurmalarını sağlayıcı önlemler alıyor musunuz?	312	78,0	84	21,0	4	1,0
50	Kavramları öğrencilerin düzeyine uygun olarak açık ve anlaşılır bir biçimde sunuyor musunuz?	343	85,8	57	14,3	0	0

Sınıf içinde etkili bir iletişime ilişkin yeterlilik düzeyi boyutunda en yüksek düzeyde görüş bildirilen ifade “Öğrencilerin olumlu davranışlarını beğendiğinizi belli ediyor musunuz?” ifadesi olmuştur. Sınıf öğretmenlerinin yaklaşık %94,3’ü *evet*, %5,5’i

kısmen ve %0,3'ü *hayır* cevabını vermişlerdir. Uygulamaya katılan sınıf öğretmenleri öğrencilerinin yapmış oldukları olumlu davranışlarını beğendiklerini belli ettiklerini ifade etmişlerdir.

Sınıf içinde etkili bir iletişime ilişkin yeterlilik düzeyi boyutunda en düşük düzeyde görüş bildirilen ifade “Sınıf içi etkileşimde zaman zaman kendinizi öğrencinin yerine koyuyor musunuz?” ifadesi olmuştur. Sınıf öğretmenlerinin yaklaşık %66,3'ü *evet*, %32,5'i *kısmen* ve %1,3'ü *hayır* cevabını vermişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin empati kurma becerisinin istenilen düzeyde olmadığı belirlenmiştir. Erten GÖKÇE (1999) yapmış olduğu benzer çalışmada da aynı bulguları elde etmiştir.

Ankette yer alan sınıf içinde etkili bir iletişim kurma ile ilgili bu sorulara öğretmenler büyük çoğunlukla olumlu cevap vermişlerdir. Buna bakarak öğretmenlerde etkili bir iletişimde sahip olunması gereken hususların bulunduğu, öğrencilerle ilişkilerinde bu hususlardan yeterince yararlandıkları ortaya çıkmaktadır.

3.6. Öğretmenin Sahip Olması Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken mesleki ve kişisel yeterlilik düzeyleri ile ilgili görüşleri Tablo 7’de incelenmiştir.

Tablo 7. Sınıf Öğretmenlerinin Sahip Olması Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin Yeterlilik Düzeyi Boyutuna Göre Dağılımı.

Öğretmenin Sahip Olması Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin Sorular		EVET		KISMEN		HAYIR	
		f	%	f	%	f	%
51	Mesleki gelişiminizde sorumluluklarınızı, meslek ile ilgili kanun, yönetmelik ve tüzükleri, bilgi toplumdaki yerinizi ve öneminizi biliyor musunuz?	254	63,5	131	32,8	15	3,8
52	Çağın gerektirdiği bilimsel ve teknolojik gelişmeleri yakından izleyerek kendinizi yenileyebiliyor musunuz?	206	51,5	187	46,8	7	1,8
53	Meslektaşlarınızla mesleğiniz ile ilgili bilgi alış-verişinde bulunuyor musunuz?	314	78,5	81	20,3	5	1,3
54	Öğretmenlikte bulunması gereken rollere (liderlik, danışmanlık, öğreticilik, temsilcilik, arabuluculuk, rehberlik vb.) sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	298	74,5	96	24,0	6	1,5
55	Olumlu tutum ve davranışlarınızla öğrencilerinize örnek olabiliyor musunuz?	330	82,5	68	17,0	2	0,5
56	Kendinize inanıyor ve güveniyor musunuz?	366	91,5	34	8,5	0	0
57	Demokratik, çağdaş görüş ve tutuma sahip misiniz?	369	92,3	26	6,5	5	1,3
58	Türkçe’yi düzgün konuşuyor ve yazıyor musunuz?	340	85,0	59	14,8	1	0,3
59	Öneri ve eleştirilere açık mısınız?	328	82,0	67	16,8	5	1,3
60	Öğrencilerin dostu ve sırdaşı mısınız?	317	79,3	77	19,3	6	1,5
61	Mesleğinizi bilinçli mi seçtiniz?	299	57,3	94	23,5	77	19,3
62	Tekrar öğretmenlik mesleğini seçer misiniz?	281	70,3	56	14,0	63	15,8

Sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken mesleki ve kişisel yeterlilikler ile ilgili en yüksek düzeyde görüş bildirilen ifade “Demokratik, çağdaş görüş ve tutuma sahip misiniz?” ifadesi olmuştur. Sınıf öğretmenlerinin yaklaşık %92,3’ü *evet*, %6,5’i *kısmen* ve %1,3’ü *hayır* cevabını vermişlerdir. Uygulamaya katılan sınıf öğretmenleri bir öğretmende yer alması gereken demokratik, çağdaş görüş ve tutuma sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken mesleki ve kişisel yeterlilikler ile ilgili en düşük düzeyde görüş bildirilen ifade “Çağın gerektirdiği bilimsel ve teknolojik gelişmeleri yakından izleyerek kendinizi yenileyebiliyor musunuz?” ifadesi olmuştur. Sınıf öğretmenlerinin yaklaşık %51,5’i *evet*, %46,8’i *kısmen* ve %1,8’i *hayır* cevabını vermişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin çağın gerektiği bilimsel ve teknolojik gelişmeleri yakından takip etmedikleri belirlenmiştir. H.Se bai KARAKOÇ (1998) tarafından yapılan benzer çalışmada da aynı bulgular elde edilmiştir.

Ankette sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken mesleki ve kişisel yeterliliklere ilişkin bu sorulara öğretmenler büyük çoğunlukla olumlu cevap vermişlerdir. Böylece öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğinin alan bilgisine, bunu öğrenciye kavratabilecek kişisel yeterliliklere sahip oldukları yorumu yapılabilir.

3.7. Sınıfta Uyulması Gereken Kuralların Sayısının En Fazla Kaç Tane Olmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta uyulması gereken kuralların sayısının en fazla kaç tane olmasına ilişkin yeterlilik düzeyleri ile ilgili görüşleri Tablo 8’de incelenmiştir.

Tablo 8. Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Uyulması Gereken Kuralların Sayısının En Fazla Kaç Tane Olmasına İlişkin Düzeyi Boyutuna Göre Dağılımı.

Sınıfta Uyulması Gereken Kuralların Sayısının En Fazla Kaç Tane Olması		f	%
63	1- 5	67	16,8
	6- 10	238	59,5
	11- 15	68	17,0
	16- 20	18	4,5
	21 ve daha yukarı	9	2,3

Sınıf öğretmenlerinin %59,5’i sınıf kurallarının sayısının 6-10 arasında belirlenmesi yönünde görüş bildirmişlerdir.

Sınıf kurallarının sayı olabildiğince az olmalıdır. Bunun sebebi öğrencilerin kuralları zihinlerinde tutuma ile ilişkisidir. Bun doğrultuda sınıf kurallarının sayısı minimum 6, maksimum 10 olmalıdır.

3.8. Sınıf Kurallarının Belirlenmesi İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta uyulması gereken kurallarının ne zaman belirlenmesi gerektiğine ilişkin yeterlilik düzeyleri ile ilgili görüşleri Tablo 9’da incelenmiştir.

Tablo 9. Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Kurallarını Belirlemesine İlişkin Dağılımı.

Sınıf Kurallarının Belirlenmesi		f	%
64	Okulların açıldığı ilk hafta	392	98,0
	Dönem ortası	7	1,8
	Dönem sonunda	1	0,3

Sınıf öğretmenlerinin tamamına yakını (%98,0) sınıf kurallarını okulların açıldığı ilk hafta belirlemek gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Sınıfta önceden doğabilecek sorunlara veya belirsizliklere karşı kararların eğitim-öğretim yılının başında alınması gerekmektedir. Kurallar belirlenirken öğrencilerin görüşleri alınmalı, önemli olanları yazılı hale getirilerek öğrencilerin görebileceği bir yere asılmalıdır. Geçerliliği kalmayan kurallar değiştirilmelidir.

3.9.İstenmeyen Davranışları Ortadan Kaldırmak İçin En Çok Kullanılan Yönteme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen davranışı ortadan kaldırmak için en çok kullandıkları yönteme ilişkin yeterlilik düzeyleri ile ilgili görüşleri Tablo 10’da incelenmiştir.

Tablo 10. Sınıf Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışları Ortadan Kaldırmak İçin En Çok Kullanıldıkları Yönteme İlişkin Dağılımı.

İstenmeyen Davranışları Ortadan Kaldırmak İçin En Çok Kullanılan Yöntem		f	%
65	Görmezden gelme	11	2,8
	Sözel olmayan uyarı	16	4,0
	Sözel uyarı	227	56,8
	Sınıf dışında görüşme	146	36,5

Sınıf öğretmenleri sınıfta istenmeyen davranışları ortadan kaldırmak için bütün şıkları yeri geldikçe kullandıklarını en çok da %36,5 ile sınıf dışında görüşme yöntemini kullandıklarını belirtmişlerdir.

3.10. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları

Tablo 11. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları.

Alt Boyutlar	Cinsiyet	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	Serbestlik Değeri sd	t	Anlamlılık Düzeyi
Öğretim Yöntemi	Bayan	223	38,260	2,626	398	2.238	P= 0,026
	Erkek	177	37,627	3,023			

Sınıf öğretmenlerinin olumlu sınıf ortamı oluşturmada öğretim yöntemine ilişkin görüşleri Tablo 11’de incelenmiştir. Buna göre, cinsiyetler arası öğretmen görüşlerinin bayanlar lehine farklılaştığı söylenebilir ($p= 0,026 < 0,05$).

3.11. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları

Tablo 12. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları.

Alt Boyutlar	Cinsiyet	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	Serbestlik Değeri sd	t	Anlamlılık Düzeyi
Sınıf Kuralları	Bayan	223	23,076	1,777	398	0.783	P=0,434
	Erkek	177	22,920	2,191			

Sınıf öğretmenlerinin olumlu sınıf ortamı oluşturmada sınıf kurallarına ilişkin görüşleri Tablo 12’de incelenmiştir. Buna göre, öğretmenlerin sınıf kurallarına ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı söylenebilir ($p= 0,434 > 0,05$).

3.12. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları

Tablo 13. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları.

Alt Boyutlar	Cinsiyet	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	Serbestlik Değeri sd	t	Anlamlılık Düzeyi
Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesi	Bayan	223	31,080	2,827	398	1.933	P= 0,054
	Erkek	177	30,508	3,076			

Sınıf öğretmenlerinin olumlu sınıf ortamı oluşturmada sınıfta istenmeyen davranışların belirlenmesi ve giderilmesine ilişkin görüşleri Tablo 13'te incelenmiştir. Buna göre, öğretmenlerin sınıfta istenmeyen davranışların belirlenmesi ve giderilmesine ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı söylenebilir ($p = 0,054 > 0,05$).

3.13. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf İçinde Etkili İletişime İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları

Tablo 14. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf İçinde Etkili İletişime İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları.

Alt Boyutlar	Cinsiyet	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	Serbestlik Değeri sd	t	Anlamlılık Düzeyi
Sınıf İçinde Etkili İletişim	Bayan	223	22,748	1,433	398	1,294	P= 0,196
	Erkek	177	22,542	1,758			

Sınıf öğretmenlerinin olumlu sınıf ortamı oluşturmada sınıf içinde etkili iletişime ilişkin görüşleri Tablo 14'te incelenmiştir. Buna göre, öğretmenlerin sınıf içinde etkili iletişime ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı söylenebilir ($p = 0,196 > 0,05$).

3.14. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olması Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları

Tablo 15. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olması Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin Cinsiyetler Arasındaki Görüş Farklılıkları.

Alt Boyutlar	Cinsiyet	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	Serbestlik Değeri sd	t	Anlamlılık Düzeyi
Öğretmenin Sahip Olması Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterlilikler	Bayan	223	33,044	2,355	398	3,456	P= 0,001
	Erkek	177	32,039	3,446			

Sınıf öğretmenlerinin olumlu sınıf ortamı oluşturmada sahip olmaları gereken mesleki ve kişisel yeterliliklere ilişkin görüşleri Tablo 15'te incelenmiştir. . Buna göre,

örnekleme katılan sınıf öğretmenlerinin mesleki ve kişisel yeterliliklere ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre (bayanlar lehine) farklılaştığı söylenebilir ($p= 0,001 < 0,05$).

3.15.Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin “Yaş Türüne” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 16. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin “Yaş Türüne” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Öğretim Yöntemi	Yaş Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	20- 25	16	37,3750	2,3860	
	26- 30	114	37,1754	1,9868	
	31- 35	111	38,1441	2,9592	
	36- 40	89	38,5618	3,2888	
	41- 45	32	38,1543	2,6192	
	46- 50	23	38,1304	2,8270	
	51 ve Daha Yukarısı	15	39,4667	3,8731	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	6	147,43	24,57	3,185	P= 0.005
Gruplar İçi	393	3032,40	7,71		
Toplam Kareler	399	3179,84			

Sınıf öğretmenlerinin öğretim yöntemi alanındaki yeterliliklerinin yaşa göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 16) ve anlamlı bir fark ortaya konmuştur. 51 yaş ve daha yukarı yaşa sahip öğretmenlerin görüşleri ortalamaları daha yüksektir (39,4667). Tukey testi sonucuna göre 51 ve daha yukarısında yer alan öğretmenler 26-30 yaş gruplarında yer alan öğretmenlere göre daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

3.16. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin “Öğrenim Durumuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 17. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin “Öğrenim Durumuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Öğretim Yöntemi	Öğrenim Durumu Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	Ön Lisans	33	39,0606	2,0606	
	Lisans	306	37,9477	2,7348	
	Yüksek Lisans	43	37,6279	3,3525	
	Doktora	8	35,5000	3,7417	
	Diğer	10	38,9000	3,1780	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	4	101,85	25,46	3,268	p= 0,012
Gruplar İçi	395	3077,98	7,79		
Toplam Kareler	399	3179,84			

Sınıf öğretmenlerinin öğretim yöntemi alanındaki yeterliliklerinin öğrenim durumuna göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 17) ve anlamlı bir fark ortaya konmuştur. Ön lisans mezunu öğretmenlerin görüşleri ortalamaları daha yüksektir (39,0606). Tukey testi sonucuna göre ön lisans mezunu öğretmenler doktora grubundan mezun olan öğretmenlere göre daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

3.17. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin “Mesleki Kıdeme” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 18. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin “Mesleki Kıdeme” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Öğretim Yöntemi	Öğrenim Durumu Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	1-5 Yıl	58	37,0690	2,9728	
	6- 10 Yıl	171	37,8304	2,7718	
	11- 15 Yıl	86	38,4884	2,8398	
	16- 20 Yıl	33	37,7576	2,5499	
	21- 25 Yıl	16	38,5625	3,1405	
	26 ve Daha Yukarısı	36	38,8889	2,4932	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	5	110,99	22,19	2,850	p= 0,015
Gruplar İçi	394	3068,84	7,78		
Toplam Kareler	399	3179,84			

Sınıf öğretmenlerinin öğretim yöntemi alanındaki yeterliliklerinin mesleki kıdeme göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 18) ve anlamlı bir fark ortaya konmuştur. 26 ve daha çok yıl çalışan öğretmenlerin görüşleri ortalamaları daha yüksektir (38,8889). Tukey testi sonucuna göre 26 ve daha çok yıl çalışan öğretmenler 1-5 yıl arasında çalışan öğretmenlere göre daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

3.18. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin “Son Bitirilen Alana” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 19. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin “Son Bitirilen Alana” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Öğretim Yöntemi	Öğrenim Durumu Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	Sınıf Öğretmenliği	182	37,9121	2,6011	
	Sınıf Öğretmenliği Dışında Kalan Diğer Öğretmenlik Alanları	114	38,0439	2,9670	
	Öğretmenlik Mesleği Dışında Kalan Alanlar	74	38,5270	2,3942	
	Diğer	30	36,8000	4,0548	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	3	65,22	21,74	2,764	p= 0,042
Gruplar İçi	396	3114,62	7,86		
Toplam Kareler	399	3179,84			

Sınıf öğretmenlerinin öğretim yöntemi alanındaki yeterliliklerinin son bitirilen alana göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 19) ve anlamlı bir fark ortaya konmuştur. Öğretmenlik mesleği dışındaki alanlardan mezun olan öğretmenlerin görüşleri ortalamaları daha yüksektir (36,8000). Tukey testi sonucuna göre öğretmenlik mesleği dışındaki alanlardan mezun olan öğretmenler (Ziraat Mühendisliği, Mühendislik, İktisat, Hukuk, Dil Bilimleri) diğer alanlardan mezun olan öğretmenlere göre daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

3.19. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin “Hizmet İçi Eğitim Kursuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 20. Öğretmenlerin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Öğretim Yöntemine İlişkin “Hizmet İçi Eğitim Kursuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Öğretim Yöntemi	Öğrenim Durumu Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	Hiç katılmadım	38	36,3421	2,9157	
	1-3 kez katıldım	137	37,5474	2,9975	
	4-6 kez katıldım	123	38,0732	2,6556	
	Daha fazla katıldım	102	39,0588	2,3029	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	3	247,35	82,45	11,134	p= 0,000
Gruplar İçi	396	2932,48	7,40		
Toplam Kareler	399	3179,84			

Sınıf öğretmenlerinin öğretim yöntemi alanındaki yeterliliklerinin hizmet içi eğitim kursuna göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 20) ve çok anlamlı bir fark ortaya konmuştur. Hizmet içi eğitim kurslarına daha çok katılan öğretmenlerin görüşleri ortalamaları daha yüksektir (39,0588). Tukey testi sonucuna göre hizmet içi eğitim kurslarına daha çok katılan öğretmenlerin yeterliliklerinin hiç katılmayan öğretmenlere göre daha olumlu olduğu söylenebilir.

3.20. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin “Yaş” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 21. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin “Yaş” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Sınıf Kuralları	Yaş Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	20- 25	16	23,5000	2,3381	
	26- 30	114	22,4211	2,0259	
	31- 35	111	23,0360	2,0133	
	36- 40	89	23,3708	1,7015	
	41- 45	32	23,1250	2,2540	
	46- 50	23	23,3913	1,6717	
	51 ve Daha Yukarısı	15	23,7333	1,0998	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	6	66,65	11,10	2,905	p= 0,008
Gruplar İçi	393	1482,32	3,77		
Toplam Kareler	399	1548,97			

Sınıf öğretmenlerinin sınıf kuralları alanındaki yeterliliklerinin yaşa göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 21) ve anlamlı bir fark ortaya konmuştur. 51 yaş ve daha yukarı yaşa sahip öğretmenlerin görüşleri ortalamaları daha yüksektir (23,7333). Tukey testi sonucuna göre 51 ve daha yukarısında yer alan öğretmenler 26-30 yaş gruplarında yer alan öğretmenlere göre daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

3.21. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin “Öğrenim Durumuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 22. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin “Öğrenim Durumuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Sınıf Kuralları	Öğrenim Durumu Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	Ön Lisans	33	23,7273	1,4848	
	Lisans	306	22,8922	1,9430	
	Yüksek Lisans	43	23,2093	2,1107	
	Doktora	8	21,7500	2,9155	
	Diğer	10	24,3000	1,7670	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	4	52,27	13,06	3,449	p= 0,009
Gruplar İçi	395	1496,70	3,78		
Toplam Kareler	399	1548,97			

Sınıf öğretmenlerinin sınıf kuralları alanındaki yeterliliklerinin öğrenim durumuna göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 22) ve anlamlı bir fark ortaya konmuştur. Diğer alanlardan mezun öğretmenlerin görüşleri ortalamaları daha yüksektir (24,3000). Tukey testi sonucuna göre diğer alan mezunu öğretmenler doktoradan mezun olan öğretmenlere göre daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

3.22. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin “Mesleki Kıdeme” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 23. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin “Mesleki Kıdeme” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Sınıf Kuralları	Öğrenim Durumu Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	1-5 Yıl	58	22,6379	1,9797	
	6- 10 Yıl	171	22,7953	1,8971	
	11- 15 Yıl	86	23,2442	2,1959	
	16- 20 Yıl	33	23,2121	2,0579	
	21- 25 Yıl	16	23,1875	2,0073	
	26 ve Daha Yukarısı	36	23,7778	1,3546	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	5	43,69	8,74	2.288	p= 0,045
Gruplar İçi	394	1505,28	3,82		
Toplam Kareler	399	1548,97			

Sınıf öğretmenlerinin sınıf kuralları alanındaki yeterliliklerinin mesleki kıdeme göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 23) ve anlamlı bir fark ortaya konmuştur. 26 ve daha çok yıl çalışan öğretmenlerin görüşleri ortalamaları daha yüksektir (23,7778). Tukey testi sonucuna göre 26 ve daha çok yıl çalışan öğretmenler 1-5 yıl arasında çalışan öğretmenlere göre daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

3.23. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin “Son Bitirilen Alana” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 24. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin “Son Bitirilen Alana” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Sınıf Kuralları	Öğrenim Durumu Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	Sınıf Öğretmenliği	182	22,9945	1,9820	
	Sınıf Öğretmenliği Dışında Kalan Diğer Öğretmenlik Alanları	114	23,0000	1,9778	
	Öğretmenlik Mesleği Dışında Kalan Alanlar	74	23,1081	1,6599	
	Diğer	30	22,8667	2,5829	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	3	1,38	0,460	0,118	p= 0,950
Gruplar İçi	396	1547,59	3,908		
Toplam Kareler	399	1548,97			

Sınıf öğretmenlerinin sınıf kuralları alanındaki yeterliliklerinin mesleki kıdeme göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 24) ve anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır ($p= 0,950 > 0,05$).

3.24. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin “Hizmet İçi Eğitim Kursuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 25. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıf Kurallarına İlişkin “Hizmet İçi Eğitim Kursuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Sınıf Kuralları	Öğrenim Durumu Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	Hiç katılmadım	38	21,6842	2,6417	
	1-3 kez katıldım	137	22,8978	1,8601	
	4-6 kez katıldım	123	22,9106	1,9163	
	Daha fazla katıldım	102	23,7647	1,5554	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	3	127,82	42,60	11,873	p= 0,000
Gruplar İçi	396	1421,14	3,58		
Toplam Kareler	399	1548,97			

Sınıf öğretmenlerinin sınıf kuralları alanındaki yeterliliklerinin hizmet içi eğitim kursuna göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 25) ve çok anlamlı bir fark ortaya konmuştur. Hizmet içi eğitim kurslarına daha çok katılan öğretmenlerin görüşleri ortalamaları daha yüksektir (23,7647). Tukey testi sonucuna göre hizmet içi eğitim kurslarına daha çok katılan öğretmenlerin yeterliliklerinin hiç katılmayan öğretmenlere göre daha olumlu olduğu söylenebilir.

3.25. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin “Yaşa” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo26. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin “Yaşa” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Sınıfta İstenmeyen Davranışlar	Yaş Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	20- 25	16	30,3750	3,6856	
	26- 30	114	30,1754	2,7819	
	31- 35	111	31,1622	2,8398	
	36- 40	89	30,7191	2,8564	
	41- 45	32	32,3438	3,5796	
	46- 50	23	30,6522	2,1660	
	51 ve Daha Yukarısı	15	31,4667	3,2042	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	6	145,62	24,27	2.867	p= 0,010
Gruplar İçi	393	3327,46	8,46		
Toplam Kareler	399	3473,09			

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışların belirlenmesi ve giderilmesi alanındaki yeterliliklerinin yaşa göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 26) ve anlamlı bir fark ortaya konmuştur. 41-45 yaş grubuna sahip öğretmenlerin görüşleri ortalamaları daha yüksektir (32,3438). Tukey testi sonucuna göre 41-45 yaş grubunda yer alan öğretmenler 26-30 yaş gruplarında yer alan öğretmenlere göre daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

3.26. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin “Öğrenim Durumuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 27. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin “Öğrenim Durumuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Sınıfta İstenmeyen Davranışlar	Öğrenim Durumu Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	Ön Lisans	33	31,6364	2,5350	
	Lisans	306	30,8170	2,9128	
	Yüksek Lisans	43	30,4651	3,5345	
	Doktora	8	29,0000	2,3299	
	Diğer	10	30,8275	2,5495	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	4	58,51	14,62	1,692	p= 0,151
Gruplar İçi	395	3414,58	8,64		
Toplam Kareler	399	3473,09			

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışların belirlenmesi ve giderilmesi alanındaki yeterliliklerinin öğrenim durumuna göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 27) ve anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır ($p=0,151 > 0,05$).

3.27. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin “Mesleki Kıdeme” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 28. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin “Mesleki Kıdeme” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Sınıfta İstenmeyen Davranışlar	Öğrenim Durumu Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama - $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	1-5 Yıl	58	29,9655	3,2712	
	6- 10 Yıl	171	31,2515	2,8077	
	11- 15 Yıl	86	30,2209	3,0961	
	16- 20 Yıl	33	30,9394	3,0816	
	21- 25 Yıl	16	31,1875	1,2230	
	26 ve Daha Yukarısı	36	31,3889	2,7389	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	5	119,30	23,86	2,803	p= 0,017
Gruplar İçi	394	3353,79	8,51		
Toplam Kareler	399	3473,09			

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışların belirlenmesi ve giderilmesi alanındaki yeterliliklerinin mesleki kıdeme göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 28) ve anlamlı bir fark ortaya konmuştur. 26 ve daha çok yıl çalışan öğretmenlerin görüşleri ortalamaları daha yüksektir (31,3889). Tukey testi sonucuna göre 26 ve daha çok yıl çalışan öğretmenler 1-5 yıl arasında çalışan öğretmenlere göre daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

3.28. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin “Son Bitirilen Alana” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 29. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin “Son Bitirilen Alana” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Sınıfta İstenmeyen Davranışlar	Öğrenim Durumu Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	Sınıf Öğretmenliği	182	30,4835	2,5613	
	Sınıf Öğretmenliği Dışında Kalan Diğer Öğretmenlik Alanları	114	30,7982	3,2997	
	Öğretmenlik Mesleği Dışında Kalan Alanlar	74	31,8243	2,9533	
	Diğer	30	30,5667	3,3289	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	3	97,20	32,40	3,801	p= 0,010
Gruplar İçi	396	3375,89	8,52		
Toplam Kareler	399	3473,09			

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışların belirlenmesi ve giderilmesi alanındaki yeterliliklerinin son bitirilen alana göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 29) ve anlamlı bir fark ortaya konmuştur. Öğretmenlik mesleği dışındaki alanlardan mezun olan öğretmenlerin görüşleri ortalamaları daha yüksektir (31,8243). Tukey testi sonucuna göre öğretmenlik mesleği dışındaki alanlardan mezun olan öğretmenler (Ziraat Mühendisliği, Mühendislik, İktisat, Hukuk, Dil Bilimleri) diğer alanlardan mezun olan öğretmenlere göre daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

3.29. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin “Hizmet İçi Eğitim Kursuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 30. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin “Hizmet İçi Eğitim Kursuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Sınıfta İstenmeyen Davranışlar	Öğrenim Durumu Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama - $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	Hiç katılmadım	38	21,6842	2,4553	
	1-3 kez katıldım	137	22,8978	3,2428	
	4-6 kez katıldım	123	22,9106	2,8539	
	Daha fazla katıldım	102	23,7647	2,7007	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	3	89,59	29,86	3,495	p= 0,016
Gruplar İçi	396	3383,50	8,54		
Toplam Kareler	399	33473,09			

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışların belirlenmesi ve giderilmesi alanındaki yeterliliklerinin hizmet içi eğitim kursuna göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 30) ve anlamlı bir fark ortaya konmuştur. Hizmet içi eğitim kurslarına daha çok katılan öğretmenlerin görüşleri ortalamaları daha yüksektir (23,7647). Tukey testi sonucuna göre hizmet içi eğitim kurslarına daha çok katılan öğretmenlerin yeterliliklerinin hiç katılmayan öğretmenlere göre daha olumlu olduğu söylenebilir.

3.30. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta Etkili İletişime İlişkin “Yaş” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 31. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta Etkili İletişime İlişkin “Yaş” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Sınıfta Etkili İletişim	Yaş Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	20- 25	16	22,6875	1,4477	
	26- 30	114	22,1053	1,8925	
	31- 35	111	22,9459	1,3131	
	36- 40	89	22,8764	1,3384	
	41- 45	32	22,8125	1,8393	
	46- 50	23	22,5652	1,5023	
	51 ve Daha Yukarısı	15	23,2000	0,9411	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	6	53,66	8,94	3,698	p= 0,001
Gruplar İçi	393	950,41	2,41		
Toplam Kareler	399	1004,07			

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta etkili iletişim alanındaki yeterliliklerinin yaşa göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 31) ve çok anlamlı bir fark ortaya konmuştur. 51 yaş ve daha yukarı yaşa sahip öğretmenlerin görüşleri ortalamaları daha yüksektir (23,2000). Tukey testi sonucuna göre 51 ve daha yukarısında yer alan öğretmenler 31-35 yaş gruplarında yer alan öğretmenlere göre daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

3.31. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta Etkili İletişime İlişkin “Öğrenim Durumuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 32. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta Etkili İletişime İlişkin “Öğrenim Durumuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

İletişime İlişkin "Öğrenim Durumuna Göre Görüşlerin Farklılığı"					
Sınıfta Etkili İletişim	Öğrenim Durumu Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	Ön Lisans	33	23,0000	1,2748	
	Lisans	306	22,5752	1,6203	
	Yüksek Lisans	43	22,9767	1,3885	
	Doktora	8	22,3750	2,1998	
	Diğer	10	22,6575	1,6633	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	4	11,05	2,889	1,150	p= 0.332
Gruplar İçi	395	992,52	2,513		
Toplam Kareler	399	1004,07			

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta etkili iletişim alanındaki yeterliliklerinin öğrenim durumuna göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 32) ve anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p= 0,332 > 0,05$).

3.32. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta Etkili İletişime İlişkin “Mesleki Kıdeme” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 33. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta Etkili İletişime İlişkin “Mesleki Kıdeme” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Sınıfta Etkili İletişim	Öğrenim Durumu Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	1-5 Yıl	58	21,9310	2,2073	
	6- 10 Yıl	171	22,7661	1,3776	
	11- 15 Yıl	86	22,7674	1,6354	
	16- 20 Yıl	33	22,7576	1,1465	
	21- 25 Yıl	16	22,9375	1,2366	
	26 ve Daha Yukarısı	36	22,8333	1,4639	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	5	36,36	7,27	2,961	p= 0,012
Gruplar İçi	394	967,71	2,45		
Toplam Kareler	399	1004,07			

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta etkili iletişim alanındaki yeterliliklerinin mesleki kıdeme göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 33) ve anlamlı bir fark ortaya konmuştur. 21-25 yıl çalışan öğretmenlerin görüşleri ortalamaları daha yüksektir (22,9375). Tukey testi sonucuna göre 21-25 yıl çalışan öğretmenler 1-5 yıl arasında çalışan öğretmenlere göre daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

3.33. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta Etkili İletişime İlişkin “Son Bitirilen Alana” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 34. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta Etkili İletişime İlişkin “Son Bitirilen Alana” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

İletişime İlişkin "Son Bitirilen Alana" Göre Gözlenen Farklılıklar					
Sınıfta Etkili İletişim	Öğrenim Durumu Arahğı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	Sınıf Öğretmenliği	182	22,4945	1,6909	
	Sınıf Öğretmenliği Dışında Kalan Diğer Öğretmenlik Alanları	114	22,8421	1,3276	
	Öğretmenlik Mesleği Dışında Kalan Alanlar	74	23,0000	1,3447	
	Diğer	30	22,1000	2,1066	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	3	26,72	8,90	3,609	p= 0,013
Gruplar İçi	396	977,35	2,46		
Toplam Kareler	399	1004,07			

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta etkili iletişim alanındaki yeterliliklerinin son bitirilen alana göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 34) ve anlamlı bir fark ortaya konmuştur. Öğretmenlik mesleği dışındaki alanlardan mezun olan öğretmenlerin görüşleri ortalamaları daha yüksektir (23,0000). Tukey testi sonucuna göre öğretmenlik mesleği dışındaki alanlardan mezun olan öğretmenler (Ziraat Mühendisliği, Mühendislik, İktisat, Hukuk, Dil Bilimleri) diğer alanlardan mezun olan öğretmenlere göre daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

3.34. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta Etkili İletişime İlişkin “Hizmet İçi Eğitim Kursuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 35. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sınıfta Etkili İletişime İlişkin “Hizmet İçi Eğitim Kursuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Karşılaştırılması:

Sınıfta Etkili İletişim	Öğrenim Durumu Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	Hiç katılmadım	38	21,9211	1,6172	
	1-3 kez katıldım	137	22,2555	1,9098	
	4-6 kez katıldım	123	22,8618	1,2631	
	Daha fazla katıldım	102	23,2255	1,1596	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	3	80,79	26,93	11,551	p= 0,000
Gruplar İçi	396	923,28	2,33		
Toplam Kareler	399	1004,07			

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta etkili iletişim alanındaki yeterliliklerinin hizmet içi eğitim kursuna göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 35) ve çok anlamlı bir fark ortaya konmuştur. Hizmet içi eğitim kurslarına daha çok katılan öğretmenlerin görüşleri ortalamaları daha yüksektir (23,2255). Tukey testi sonucuna göre hizmet içi eğitim kurslarına daha çok katılan öğretmenlerin yeterliliklerinin hiç katılmayan öğretmenlere göre daha olumlu olduğu söylenebilir.

3.35. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olmaları Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin “Yaşa” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 36. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olmaları Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin “Yaşa” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Sahip Olunması Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterlilikler	Yaş Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	20- 25	16	32,2500	2,7447	
	26- 30	114	31,7281	3,5029	
	31- 35	111	32,9640	2,6352	
	36- 40	89	33,0899	2,2035	
	41- 45	32	32,6250	3,6078	
	46- 50	23	33,1304	2,3989	
	51 ve Daha Yukarısı	15	33,1333	2,1668	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	6	135,45	22,57	2,700	p= 0,014
Gruplar İçi	393	3286,54	8,36		
Toplam Kareler	399	3422,00			

Sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken mesleki ve kişisel alanındaki yeterliliklerinin yaşa göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 36) ve anlamlı bir fark ortaya konmuştur. 51 ve daha yukarı yaş grubuna sahip öğretmenlerin görüşleri ortalamaları daha yüksektir (32,1333). Tukey testi sonucuna göre 51 ve daha yukarı grubunda yer alan öğretmenler 31-35 yaş gruplarında yer alan öğretmenlere göre daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

3.36. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olmaları Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin “Öğrenim Durumuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 37. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olmaları Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin “Öğrenim Durumuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Sahip Olunması Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterlilikler	Öğrenim Durumu Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	Ön Lisans	33	33,7879	1,9487	
	Lisans	306	32,5392	3,0515	
	Yüksek Lisans	43	32,2791	2,4912	
	Doktora	8	31,3750	2,5600	
	Diğer	10	32,9000	3,1429	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	4	65,02	16,25	1,913	p= 0,107
Gruplar İçi	395	3356,97	8,49		
Toplam Kareler	399	3422,00			

Sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken mesleki ve kişisel alanındaki yeterliliklerinin öğrenim durumuna göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 37) ve anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p= 0,107 > 0,05$).

3.37. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olmaları Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin “Mesleki Kıdeme” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 38. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olmaları Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin “Mesleki Kıdeme” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Sahip Olunması Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterlilikler	Öğrenim Durumu Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	1-5 Yıl	58	31,0000	4,3001	
	6- 10 Yıl	171	32,7485	2,6011	
	11- 15 Yıl	86	32,7907	2,6262	
	16- 20 Yıl	33	32,7576	2,5743	
	21- 25 Yıl	16	33,5000	1,9664	
	26 ve Daha Yukarısı	36	33,4722	2,1711	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	5	196,54	39,30	4,802	p= 0,000
Gruplar İçi	394	3225,45	8,18		
Toplam Kareler	399	3422,00			

Sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken mesleki ve kişisel alanındaki yeterliliklerinin mesleki kıdeme göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 38) ve çok anlamlı bir fark ortaya konmuştur. 21-25 yıl çalışan öğretmenlerin görüşleri ortalamaları daha yüksektir (33,5000). Tukey testi sonucuna göre 21-25 yıl çalışan öğretmenler 1-5 yıl arasında çalışan öğretmenlere göre daha fazla yeterliliğe sahiptirler.

3.38. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olmaları Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin “Son Bitirilen Alana” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 39. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olmaları Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin “Son Bitirilen Alana” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Sahip Olunması Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterlilikler	Öğrenim Durumu Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	Sınıf Öğretmenliği	182	32,4670	3,1424	
	Sınıf Öğretmenliği Dışında Kalan Diğer Öğretmenlik Alanları	114	32,7719	2,6341	
	Öğretmenlik Mesleği Dışında Kalan Alanlar	74	32,8784	2,4267	
	Diğer	30	32,0667	3,7133	
	Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri
Gruplar Arası	3	20,85	6,95	0,809	p= 0,489
Gruplar İçi	396	3401,14	8,58		
Toplam Kareler	399	3422,00			

Sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken mesleki ve kişisel alanındaki yeterliliklerinin son bitirilen alana göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 39) ve çok anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p= 0,489 > 0,05$).

3.39. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olmaları Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin “Hizmet İçi Eğitim Kursuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması

Tablo 40. Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olmaları Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin “Hizmet İçi Eğitim Kursuna” Göre Görüşleri Arasında Farklılığın Karşılaştırılması.

Sahip Olunması Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterlilikler	Öğrenim Durumu Aralığı	Öğretmen Sayısı n	Aritmetik Ortalama $\bar{X}$	Standart Kayma SK	
	Hiç katılmadım	38	31,7895	2,6829	
	1-3 kez katıldım	137	31,8613	3,5130	
	4-6 kez katıldım	123	32,8211	2,6396	
	Daha fazla katıldım	102	33,6275	2,0242	
Varyans Analiz Değerleri	Serbestlik Derecesi sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri	Önem Düzeyi
Gruplar Arası	3	213,41	71,13	8.780	p= 0,000
Gruplar İçi	396	3208,58	8,10		
Toplam Kareler	399	3422,00			

Sınıf öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışların belirlenmesi ve giderilmesi alanındaki yeterliliklerinin hizmet içi eğitim kursuna göre anlamlı gösterip göstermediği varyans analizi ile incelenmiş (Tablo 40) ve anlamlı bir fark ortaya konmuştur. Hizmet içi eğitim kurslarına daha çok katılan öğretmenlerin görüşleri ortalamaları daha yüksektir (33,6275). Tukey testi sonucuna göre hizmet içi eğitim kurslarına daha çok katılan öğretmenlerin yeterliliklerinin hiç katılmayan öğretmenlere göre daha olumlu olduğu söylenebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara bağlı olarak ortaya çıkan sonuçlara ve bu sonuçlara ilişkin önerilere yer verilmektedir.

4.1.Sonuçlar

Sonuçlar araştırma amacına uygun olarak aşağıda verilmiştir. Bunlar:

4.1.1. Kişisel Bilgilere ilişkin Sonuçlar

1. Örneklem giren sınıf öğretmenlerinin tamamı Erzurum İlinde görev yapmaktadırlar.
2. Örneklem grubundaki sınıf öğretmenlerinin 223'ünü (%55,8) bayan, 177'sini (%44,3) erkek öğretmenler oluşturmaktadırlar.
3. Örneklem giren sınıf öğretmenlerinin 20-25 yaş grubunu 16 (%4,0) kişi, 26-30 yaş grubunu 114 (%28,5) kişi, 31-35 yaş grubunu 111 (%27,8) kişi, 36-40 yaş grubunu 89 (%22,3) kişi, 41-45 yaş grubunu 32 (%8,0) kişi, 46-50 yaş grubunu 23 (%5,8) kişi ve 51 ve daha yukarı yaş grubunu 15 (%3,8) kişi oluşturmaktadır.
4. Örneklem giren sınıf öğretmenlerinin 33'ü (%8,3) ön lisans, 306'sı (%76,5) lisans, 43'ü (%10,8) yüksek lisans, 8'i (%2,0) doktora ve 10'u (%2,4) diğer grup mezunu oldukları görülmektedir.
5. Örneklem giren sınıf öğretmenlerinin 58'i(%14,5) 1-5 yıl arası, 171'i (%42,8) 6-10 yıl arası, 86'sı (%21,5) 11-15 yıl arası, 33'ü (8,3) 16-20 yıl arası, 16'sı (%4,0) 21-25 yıl arası ve 36'sı (%9,0) 26 ve daha yukarı yıllar arasında görev yapmakta oldukları görülmektedir.
6. Örneklem giren sınıf öğretmenlerinin 182'si (45,5) sınıf öğretmenliğinden, 114'ü (%28,5) sınıf öğretmenliği dışında kalan diğer alanlardan, 74'ü (%18,5) öğretmenlik mesleği dışında kalan diğer alanlardan ve 30'u (%7,5) diğer alanlardan mezun oldukları görülmektedir.
7. Örneklem giren sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim kursuna 38'inin (%9,5) hiç katılmadıkları, 137'sinin (%34,3) 1-3 kez katıldıkları, 123'ünün (%30,8) 4-6 kez katıldıkları ve 102'sinin (%25,5) daha fazla katıldıkları görülmektedir.

4.1.2.Alt Problemlere İlişkin Sonuçlar

1. Öğretmenler, ankette yer alan öğretim yöntemi alanındaki yeterlilikler ile ilgili sorulara çoğunlukla olumlu cevap vermişlerdir. Bu verilerin sonucunda başarı oranının, sınıf öğretmenliği mesleğinde 26 ve daha fazla yıl çalışan, ön lisans mezunu, yaşları 51 ve daha yukarısında olan ve hizmet içi eğitim kursuna daha çok katılan öğretmenlerde daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu da öğretmenlerin mesleki tecrübe ile başarı oranlarının arasında doğru bir orantı olabileceğini gösterebilir. Yukarıdaki grupta yer alan öğretmenlerin mezun oldukları alan bakımından aralarında önemli farklar bulunmamaktadır. Buna karşın öğretmenlik mesleği dışından gelen (Ziraat Mühendisliği, Mühendislik, İktisat, Hukuk, Dil Bilimler v.b.) öğretmenlerin daha çok olumlu cevap verdikleri belirlenmiştir. Bu da bize meslek dışından gelen öğretmenlerin, alanları dışında bir meslekte çalıştıklarından dolayı kendilerini daha çok geliştirme ihtiyacı duyduklarını gösterebilir.

2. Öğretmenler, sınıf kuralları alanındaki yeterlilikler ile ilgili ankette yer alan sorulara çoğunlukla olumlu cevap vermişlerdir. Bu verilerin sonucunda başarı oranının, sınıf öğretmenliği mesleğinde 26 ve daha fazla yıl çalışan, ön lisans mezunu, yaşları 51 ve daha yukarısı olan ve hizmet içi eğitim kursuna daha çok katılan öğretmenlerde daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu da öğretmenlerin mesleki tecrübe ile başarı oranlarının arasında doğru bir orantı olabileceğini gösterebilir. Yukarıdaki gruptaki öğretmenlerin mezun oldukları alan bakımından aralarında önemli farklar bulunmamaktadır. Buna karşın öğretmenlik mesleği dışından gelen (Ziraat Mühendisliği, Mühendislik, İktisat, Hukuk, Dil Bilimler v.b.) öğretmenlerin daha çok olumlu cevap verdikleri belirlenmiştir. Bu da bize meslek dışından gelen öğretmenlerin, alanları dışında bir meslekte çalıştıklarından dolayı kendilerini daha çok geliştirme ihtiyacı duyduklarını gösterebilir.

3. Öğretmenler, sınıfta istenmeyen davranışların belirlenmesi ve giderilmesi alanındaki yeterlilikler ile ilgili sorulara çoğunlukla olumlu cevap vermişlerdir. Bu verilerin sonucunda başarı oranının, sınıf öğretmenliği mesleğinde 26 ve daha çok yıl çalışan, ön lisans mezunu, yaşları 41-45 olan ve hizmet içi eğitim kursuna daha

çok katılan öğretmenlerde daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu da öğretmenlerin mesleki tecrübe ile başarı oranlarının arasında doğru bir orantı olabileceğini gösterebilir. Yukarıdaki gruptaki öğretmenlerin mezun oldukları alan bakımından aralarında önemli farklar bulunmamaktadır. Buna karşın öğretmenlik mesleği dışından gelen (Ziraat Mühendisliği, Mühendislik, İktisat, Hukuk, Dil Bilimler v.b.) öğretmenlerin daha çok olumlu cevap verdikleri belirlenmiştir. Bu da bize meslek dışından gelen öğretmenlerin, alanları dışında bir meslekte çalıştıklarından dolayı kendilerini daha çok geliştirme ihtiyacı duyduklarını gösterebilir.

4. Öğretmenler, sınıf içinde etkili iletişim alındaki yeterlilikler ile ilgili sorulara çoğunlukla olumlu cevap vermişlerdir. Bu verilerin sonucunda başarı oranının, sınıf öğretmenliği mesleğinde 21-25 yıl çalışan, ön lisans mezunu, yaşları 51 ve daha yukarısı olan ve hizmet içi eğitim kursuna daha çok katılan öğretmenlerde daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu da öğretmenlerin mesleki tecrübe ile başarı oranlarının arasında doğru bir orantı olabileceğini gösterebilir. Yukarıdaki gruptaki öğretmenlerin mezun oldukları alan bakımından aralarında önemli farklar bulunmamaktadır. Buna karşın öğretmenlik mesleği dışından gelen (Ziraat Mühendisliği, Mühendislik, İktisat, Hukuk, Dil Bilimler v.b.) öğretmenlerin daha çok olumlu cevap verdikleri belirlenmiştir. Bu da bize meslek dışından gelen öğretmenlerin, alanları dışında bir meslekte çalıştıklarından dolayı kendilerini daha çok geliştirme ihtiyacı duyduklarını gösterebilir.

5. Sınıf öğretmenlerinin, sahip olması gereken mesleki ve kişisel yeterlilikler ile ilgili sorulara çoğunlukla olumlu cevap vermişlerdir. Bu verilerin sonucunda başarı oranının, sınıf öğretmenliği mesleğinde 21-25 yıl çalışan, ön lisans mezunu, yaşları 51 ve daha yukarısı olan ve hizmet içi eğitim kursuna daha çok katılan öğretmenlerde daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu da öğretmenlerin mesleki tecrübe ile başarı oranlarının arasında doğru bir orantı olabileceğini gösterebilir. Yukarıdaki gruptaki öğretmenlerin mezun oldukları alan bakımından aralarında önemli farklar bulunmamaktadır. Buna karşın öğretmenlik mesleği dışından gelen (Ziraat Mühendisliği, Mühendislik, İktisat, Hukuk, Dil Bilimler v.b.) öğretmenlerin daha çok olumlu cevap verdikleri belirlenmiştir. Bu da bize meslek dışından gelen öğretmenlerin, alanları dışında bir meslekte çalıştıklarından dolayı kendilerini daha çok geliştirme ihtiyacı duyduklarını gösterebilir.

4.2. Öneriler

1. Araştırmada, öğretmenlerin mezun oldukları alan bakımından aralarında önemli farklar bulunmamasına karşın, öğretmenlik mesleği dışında kalan alanlardan mezun olan öğretmenlerin olumlu yönde cevap verdikleri belirlenmiştir. Bu sebeple sınıf öğretmenliğinden mezun olan öğretmenlerin iyi bir alan bilgisi eğitimi almaları ve bu konuda sürekli olarak kendilerini geliştirmeleri faydalı olacaktır.
2. Araştırmada, hizmet içi eğitim kursuna çok sayıda katılan sınıf öğretmenlerinin mesleki ve kişisel yeterliliklere daha fazla sahip oldukları belirlenmiştir. Bu nedenle sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim programlarına katılmaları faydalı olacaktır.
3. Araştırmada, sınıf öğretmenlerinin bilimsel ve teknolojik gelişmelerden etkin bir biçimde yararlanmadıkları elde edilmiştir. Bu sebeple eğitimde bilgisayardan ve çağın gerektirdiği bilimsel ve teknolojik gelişmelerden etkin bir biçimde yararlanılması faydalı olacaktır.
4. Araştırmada, sınıf öğretmenlerinin etkili bir iletişimde empatiyi yeterince kullanmadıkları belirlenmiştir. Bu nedenle öğretmenlerin kendilerini bu konuda daha çok geliştirmeleri faydalı olacaktır.
5. Araştırmada, sınıf öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışların belirlenmesi ve giderilmesinde idareden ve velilerden yeterince faydalanmadıkları belirlenmiştir. Bu sebeple sınıf öğretmenlerinin yönetici ve veli ile iyi ilişkiler kurmaları ve onlarla işbirliğinden yararlanmaları yararlı olacaktır.
6. Araştırmada, sınıf öğretmenlerinin mesleki ve kişisel yeterliliklerini daha üst düzeyde geliştirmelerini sağlayacak mesleki yayınları yeterince takip etmedikleri belirlenmiştir. Bu nedenle sınıf öğretmenlerinin meslekle ilgili basılı yayınları, toplantıları, seminerleri, konferansları ve TV programlarını takip etmeleri faydalı olacaktır.
7. Araştırmada, 51 ve daha yukarı yaş grubunda yer alan öğretmenlerin yeterlilik alanlarına daha fazla sahip oldukları belirlenmiştir. Buna bağlı olarak sınıf öğretmenlerinin, bu yaş gruplarında yer alan öğretmenlerin tecrübelerinden yararlanmaları faydalı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz, K. Etkili Öğrenme ve Öğretme, İzmir, Kanyılmaz Yayınları, 1994.
- Eğitimde Etkili Yönetici Davranışları, İzmir, Kanyılmaz Yayınlar, 2000.
- Akdağ, M. Güneş, H. Öğretmen Rolünün Yaratıcı Bir Sınıf Ortamı Oluşturtmadaki Önemi, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 159, (yaz 2003).
- Aksu, F. Öğretmenlerin Sınıf Yönetimindeki Etkinliği, İzmir, Yüksek Lisans Tezi, 1997.
- Aksüt, M. Erişti, B. Hoşgörür, V. Korkmaz, İ. Sardoğan, E. M. Tutkun, F. Ö. Çetin, Ş. Sınıf Yönetimi, Ankara, Pegem A Yayıncılık, 2004.
- Aktepe, V. Öğretmenlerin Öğrencilerini tanıma Yeterliği, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Sayı: 58, (Aralık 2004).
- Akyol, H. Olumlu Öğrenmeye Uygun Bir Ortam Oluşturma: Sınıf Yönetimi, Ankara, Nobel Yayınları, 2000.
- Akyüz, Y. Türkiye’de Çağdaş Anlamda Öğretmenlik Mesleğinin Doğuşu, Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Ankara, Pegem A Yayıncılık, 2002.
- Alkan, C. Eğitim Ortamlarının Düzenlenmesi, Ankara, A.Ü.Basımevi, Ankara, 1992.
- Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Ankara, Anı Yayıncılık, 2000.
- Amos, N. Ve Cheeseman, R. H. Provisional Teacher, Missisipi Teaching Competencies and Indicators, ED. 353311. USA, 1996.
- Anderson, L. Increasing Teacher Effectiveness, Paris, Unesco, 1991.
- Ankay, A. Eğitim Psikolojisine Giriş, Ankara, Turhan Kitapevi, 1992.
- Arslan, M. İlköğretim Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi ve Öğretmenlik Mesleğine Giriş: Almanya ve Kıbrıs’ta Öğretmen Yetiştirme, Ankara, CTB Yayınları, 2000.
- Aydın, A. Sınıf Yönetimi, Ankara, Tekağaç Eylül Yayıncılık, 2004.
- Eğitim Yönetimi, Ankara, Hatipoğlu Yayınları, 1991.
- Baloğlu, N. Etkili Sınıf Yönetimi, Ankara, Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi, 2001.
- Barker, L. Communication In The Classroom, Prentice Hall Inc. Englewoods Cliffs, 1982.

Barnes, G. L. The Effect of School Size Upon The Occurance of Dicipline Problems, Dissertation Abstracts Interational Vol. 51, Nr. 9, s. 3133, March, 1992.

Başar, H. Sınıf Yönetimi, İstanbul, M.E. Basımevi, 1999.

Başaran, İ. E. Eğitim Yönetimi Nitelikli Okul, Ankara, Umut Yayınları, 2000.

Bilen, M. Başarılı Öğretim İçin Teknikler, Ankara, Ankara Basım Sanayi, 1983.

Binbaşıoğlu, C. Genel Öğretim Bilgisi, Ankara, 1999.

Bloom, B. S. İnsan Nitelikleri Ve Okulda Öğrenme, Çev.: DURMUŞ, A., Ö., İstanbul, M.E., Yayınları, 1995.

Brophy, J. E. Classroom Management and Learning, New York, American Education, V. 18, Nr.2, Feb., 1992.

Bursalıoğlu, Z. Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış, Ankara, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını, No 154, 1987.

..... Eğitim Yöneticisinin Yeterlilikleri, Ankara, AÜ Eğitim Fakültesi Yayınları No: 93, 1981.

Burden, P. R. Clossroom Management and Discipline: Methods To Facilitate Cooperation and Instruction, New York, 1999.

Büyükkaragöz, S. Muşta, M. Yılmaz, H. Pilten, Ö. Eğitime Giriş, Konya, Günay Ofset Matbacılık, 1997.

Campbell, R. J. , Neil, S. Curriculum Reform at Key Stage 1: Teacher Commitment and Policy Failure, Longman Inc. Harlow, 1994.

Can, H. Organizasyon ve Yönetim, Ankara, Adım Yayıncılık, 1992.

Cangelosi, J. S. Classroom Manegement Strategies, New Yor, Longman Inc., 1988.

..... Classroom Management Strategies: Gaining and Maintaining Student' Cooperation, New York. 1988.

Celep, C. Sınıf Yönetimi ve Disiplin, Ankara, Anı yayıncılık, 2002.

Cohn, M. To Be A Teacher, New York, Rand Am House, 1987.

Çelik, V. Okul Kültürü ve Yönetim, Ankara, Pegem yayıncılık, 1997.

..... Sınıf Yönetimi, Ankara, Nobel Yayıncılık, 2002

..... Genel Öğretim Yöntemleri, Ankara, Kardeş Yayınevi, 1987

..... Öğretme Sanatı, Ankara, Pegem Yayınları, 1999.

..... Öğrenme Sanatı, Ankara, Pegem Yayınları, 2000.

Çetin, S. İdeal Öğretmen Üzerine Bir Araştırma, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 149 (Ocak- Şubat- Mart 2001).

Çinkır, Ş. Okulda Etkili Öğretmen- Öğrenci İlişkisinin Yönetimi, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 161, (Kış 2004).

Demirbulak, D. Veli- Öğretmen Görüşmeleri İle İlgili Bir Çalışma, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 146 (Nisan- Mayıs- Haziran 2000).

Demirtaş, A. İlkokula Öğretmen Yetiştirme Biçim ve Yaklaşımlar, Ankara, Çağdaş Eğitim Dergisi, Sayı: 130, 1988.

Dökmen, Ü. İletişim Çatışmaları ve Empati, İstanbul, Sistem Yayınları, 2002

Eble, K. E. Educating Ritas: A Different Kind of Competence, Educational Horizons. P. 45- 48, 1985.

Erden, M. Eğitim Psikolojisi, Ankara, Arkadaş Yayınları, 1995.

..... Sınıf Yönetimi, İstanbul, Alkım Yayınevi, 2001.

..... Öğretmenlik Mesleğine Giriş, İstanbul, Alkım Yayıncılık, 1998.

Ergin, A. Öğretim Teknolojisi İletişim, Ankara, Pegem Yayınları, 1995

Ertürk, S. Eğitimde Program Geliştirme, Ankara, Yelken Tepe Yayınları, 1986.

Eskicumalı, A. İşman, A. Eğitimde planlama ve değerlendirme, Adapazarı, Değişim Yayınları, 1999.

Fidan, N. Okulda Öğrenme ve Öğrenme, Ankara, Kadioğlu Matbaası, 1986.

Glazer, S. M. The Dilemmas of Inclusion, Teaching PreK-8, 27, 1997.

Gökçe, E. İlköğretim Kurumlarındaki Öğretmenlerin Eğitimde Yeni Teknolojilerden Yararlanma Durumlarına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi, Adana, III. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu Çukurova Üniversitesi, 1997.

..... İlköğretim Öğretmenlerinin Yeterlilikleri, Ankara, Doktora Tezi Ankara Üniversitesi, 1999.

Gündüz, Y. Öğretmenlerin Sınıf Yönetimindeki Yeterlilikleri, İstanbul, Yüksek Lisans Tezi Yıldız Teknik Üniversitesi, 2001.

Güçlü, N. Öğretmen Davranışları, Ankara, M.E.B. Yayın Evi, 2000.

Gürkan, Ş. Duman, T. Güneysu, S. Yalın, H. İ. Olkun, S. Bıkmaz, F. Öztürk, M. K. Çakıroğlu, A. Topçu, B. Güldere, Y. Z. Öğretmen Taslağında Yer Alan Yeterlilik Alanları, Bilim Ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Sayı:58.

Gürsel, M. Bayraktar, C. Ağaoğlu, E. Ada, Ş. Akar, İ. Aksüt, M. Erişti, B. Hoşgörür, V. Korkmaz, İ., Sardoğan, E. M. Tutkun, F. Ö. Çetin, F. Çetin, Ş. Sınıf Yönetimi, Ankara, Pegem A Yayıncılık, 2004.

Harder, H. A Critical Look At Reduced Class Size Contemporory Education, 1994.

Haris, L. Selected Elements of Effecttive Teaching, Dissertarion Abstracts International Vol. 52, Nr. 3, s. 817, September, 1991.

Işık, H. Aslan, H. Dönmez, B. Kuran, K. Memişoğlu, S. P. Yücel, C. Gülveren, H. Can, N. Karşlı, M. D. Yiğit, B. Özbalcı, N. Sarıtaş, M. Sınıf Yönetimi, Ankara, Pegem A Yayınları, 2004.

İlhan, A., Ç. 21.Yüzyılda Öğretmen Yeterlilikleri, Bilim Ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi ,Sayı:58, 2004.

..... 21. Yüzyılda Öğretmen Yeterlilikleri, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Sayı: 58, (Aralık 2004).

İşpir, D. Sınıf Yönetiminde; Öğrencilerle Sağlıklı İletişim Kurabilmenin ve Olumlu Sınıf Ortamı Yaratmanın Roller, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 153- 154, (Kış-Bahar 2002).

Karakoç, H. S. Çanakkale İli İlköğretim Okulları Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimindeki Yeterlilikleri, Çanakkale, Yüksek Lisans Tezi, 1998.

Karakuş, İ. Farklı Kaynaklardan Gelen Sınıf Öğretmelerinin Mesleki Yeterlilikleri Gerçekleştirme Düzeyleri, Kayseri, Yüksek Lisans Tezi Erciyes Üniversitesi, 2003.

Karasar, N. Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler. Ankara, Nobel Yayınları, 1991.

Karşlı, M. D. Sınıf Yönetimi, Ankara, Öğreti Yayınları, 2004.

Kaşıkcı, M. İlköğretimde Velilerle İşbirliği Kurmada Öğretmenlerin Kendi Yeterlilikleriyle İlgili Görüşleri, Ankara, AÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 1996.

Kaya, Z. Sınıf Yönetimi, Ankara, Pegem Yayınları, 2003.

Korkmaz, A. Sınıf Organizasyonu: Sınıf Yönetimi, Ankara, Nobel Yayınları, 2000.

Küçükahmet, L. Öğretim İlke ve Yöntemleri, Ankara, A. Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:124, 1983.

Lewis, R. Classroom Discipline And Student Responsibility: The Student'wiev Teaching And Teacher Education,.Nt:Pergaman, 1992.

Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü. Öğretmen Yeterlilikleri, Ankara, M.E. Basımevi, 2002.

MEB. Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğiler Dergisi, 2551, 2003.

Oğuz, M. 2000'li Yıllara Yaklaşırken Toplumumuzun Eğitimden Ve Öğretimden Beklentileri, İstanbul, Kurtiş Matbacılık, 1999.

Oğuzkan, F. Eğitim Terimleri Sözlüğü, Ankara, Emel Yayıncılık, 1993.

Oktay, A. Türkiye' de Öğretmen Eğitimi, İstanbul, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 137, (Ocak- Şubat- Mart). Sayfa22- 27.

Okutan, M. Aksoy, N. Özden, Y. Ekici, G. Kısaç, İ. Ergün, M. Öztürk, B. Türnüklü, A. Güven, M. Özdemir, A. Sınıf Yönetimi, Ankara, Pegem A Yayıncılık, 2005.

Ozankaya, Ö. Çağdaş Toplumlarda Öğretmenin Yeri ve Konumu, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, C.III, Sayı: 3, (2002). Sayfa: 63- 80, Malatya.

Özden, Y. Öğrenme ve Öğretme, Ankara, Pefem Yayınları, 1999.

Özrenk, Y. Öğrenci Merkezli Eğitimde Öğretmene Düşen Görevler, Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 1, (1996). Sayfa: 7- 15, Erzincan.

Öztürk, M. O. Öğretim Programının Uygulayıcısı Olarak Öğretmen, I.Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler, Adana, Çukurova Üniversitesi Basımevi, 1994.

Özyurt, S. Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Adapazarı, Değişim Yayınları, 1999.

Özyürek, H. Sınıf Yönetimi, Ankara, Karatepe Yayınları, 2000.

Özyürek, M. Sınıf Yönetimi, Ankara, Karatepe Yayınları, 2001.

Plake, B. S. Teachers Competencies İn The Educational Assessment of Students, Midwestern Educational Researcher V. 6 p. 21- 27, 1993.

Sanford, P. J. Emmer, E. Under Standing Classroom Management, New Jersey, Pretice Hall, 1988.

Sarıtaş, M. Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar, Anakara, Nobel Yayınları, 2003.

Seferoğlu, S. S. Sınıf Öğretmenlerinin Kendi Mesleki Gelişimleriyle İlgili Görüşleri, Beklentileri Ve Önerileri, Ankara, M.E. Dergisi, 2001.

..... Öğretmen Yeterlilikleri Ve Mesleki Gelişim, Bilim Ve Aklın Aydınlightında Eğitim Dergisi, Sayı:58, 2004.

- Seleman, H. Preveting Classroom Disicipline Problems,London, Scarew Crow Pres, 2000Smith, R. The Effective School, Lanncaster, Educational Pub. Ltd., 1990.
- Senemoğlu, N. Gelişim Öğrenme- Öğretme Kurumundan Uygulamaya, Ankara, Erten Yayınevi, 1997.
- Sönmez, V. Yaratıcı Okul. Öğretmen, Öğrenci, Ankara, Yaratıcılık ve Eğitim Derneği Yayınları, 1993.
- Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı, Ankara, Anı Yayıncılık, 1994.
- Şahin, A. E. Öğretmen Yeterliliklerinin Belirlenmesi, Bilim Ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Sayı:58, 2004.
- Şişman, M. Öğretmenliğe Giriş, Ankara, Pegem Yayınları, 2003.
- Taylor, A. How Schools Are Redesigning Their Spaca, Educational Leader Ship, Vol. 51, Nr. 1, s. 36-41, September, 1993.
- Taylor, S. Pathways to Dropping Out, Dissertarion Abstracts İnternational Vol. 53, Nr. 12, s. 4216, June, 1993.
- Tertemiz, N. Sınıf Yönetimi ve Disiplin: Sınıf Yönetimi, Ankara, Nobel Yayınları, 2000.
- Tezcan, M. Eğitim Sosyolojisi, Ankara, Feryal Yayıncılık, 1996.
- Uludağ, Z. Odacı, H. Eğitim Öğretim Faaliyetlerinde Fziksel Mekan, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 153- 154 , (Kış- Bahar 2002).
- Varış, F. Eğitimde Program Geliştirme, Teori ve Teknikleri, Ankara, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları, No. 75, 1978.
- Yavuzer, H. Çocuk Psikolojisi, İstanbul, Remzi Yayınevi, 1996.
- Çocuk Ve Suç, İstanbul, Remzi Yayınevi, 1998.
- Okul Çağı Çocuğu, İstanbul, Remzi Yayınevi, 2000.
- Yeşilyaprak, B. Eğitimde Rehberlik Hizmetleri, Ankara, Nobel Yayınevi, 2000.
- Yılmaz, A. Sınıf İçi Öğrenci- Öğrenci Etkileşiminin Öğrenme ve Sosyal Gelişim Üzerindeki Etkileri. Eğitim Yönetimi, 2001.
- Yök Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi, Ankara, Yayınlanmamış Rapor, 1998.
- Yörükoğlu, A. Çocuk Ruh Sağlığı, Ankara, Aydın Yayınevi, 1978.

EKLER

T.C
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı
EK 1

04.05.2007*006253

Sayı : B.30.2.ATA.0.70.72.00/00 602
Konu : Tez çalışması

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Enstitünüz Yüksek Lisans öğrencilerinden Meral ELİKESİK'in tez çalışmasına esas teşkil edecek anket uygulaması ile ilgili Erzurum Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan 25.04.2007 tarih ve 15996 sayılı yazı ve ekleri ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr.Erkol DEMİRCİ
Rektör Yardımcısı

Eki:8

Cerepi
04.05.07

Tlf : (0442) 2311601
: (0442) 2311343 (Büro)

E-Posta: otaire@atauni.edu.tr
Atatürk Üniversitesi Merkez Yerleşkesi
25240 ERZURUM

103
T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM-4-25-01-05/

Konu : Anket Uygulanması.

15993 25.04.2007

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı)

İlgi : 07.02.2007 tarih ve 1803 sayılı yazınız.

İlgi yazınız gereği; Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Meral ELİKESİK'in " Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olması Gereken Yeterlilikler" konulu çalışmasını Müdürlüğümüze bağlı ilgi yazınız ekindeki listedeki 32 İlköğretim Okullarımızda yapılmasına ilişkin İl Makamından alınan 19.04.2007 tarih ve 15638 sayılı onay ve Araştırma Değerlendirme formu ile taahhütname tutanağı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve ilgilinin onaya kayıtlı yönetmelik gereğince işlemlerin yapılarak, araştırmanın iki örneğinin CD'ye kayıt yapılarak, Ek-1 taahhütname ile birlikte anket bittikten sonra Müdürlüğümüze gönderilmesini rica ederim.

Kasım YEKELER
Vali a.
Vali Yardımcısı

EKİ : Onay (1 sayfa)
Değerlendirme formu (1 sayfa)
Taahhütname (1 sayfa)
Anket formu (4 sayfa)

30.04-2007-512

Gülşen
M

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM-4-25-01-05/

Konu : Anket Uygulanması.

15638 19.04.2007

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı'nın 07.02.2007 tarih ve 1803 sayılı yazısı.
b) Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.

İlimiz Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Meral ELİKESİK'in " Sınıf Öğretmenlerinin Olumlu Sınıf Ortamı Oluşturmada Sahip Olması Gereken Yeterlilikler" ile ilgili tez çalışmasını Müdürlüğümüze bağlı ilgi yazı ekindeki 32 İlköğretim okullarımızda yapması teklif edilmiş olup Müdürlüğümüz Araştırma Değerlendirme Komisyonu Bakanlığımızın ilgi (b) yönergesi gereğince anket formu incelenerek, ilgilinin belirtilen okullarımızda anket çalışmasını yürütmesi Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde; olurlarınıza arz ederim.

Bülent KÖRÜK
Milli Eğitim Müdür V.

L U R
(.../04/2007)

Mustafa ŞAHİN
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK.2**Sayın Meslektaşım,**

Sınıf öğretmenlerinin olumlu sınıf ortamı oluşturmada sahip olması gereken yeterliliklerini belirleyen bir araştırma için bilgi ve görüşlerinize ihtiyaç duymaktayız.

İkinci bölümde her bir ifadeyi dikkatle okuyarak, sizce uygun olan seçeneği işaretlemeniz yeterlidir.

Toplanan bilgiler sadece araştırma için kullanılacaktır. Gerekli titizliği göstermeniz araştırmanın amacına ulaşmasını sağlayacaktır.

Katkılarınız için teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Meral ELİKESİK
Atatürk Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER**1. Cinsiyetiniz**

- a. () Bayan b. () Erkek

2. Yaşınız

- a. () 20–25 b. () 26–30 c. () 31–35 d. () 36–40
e. () 41–45 f. () 46–50 g. () 51 ve daha yukarısı

3. Öğrenim durumunuz

- a. () Ön lisans b. () Lisans c. () Yüksek lisans
d. () Doktora e. () Diğer (.....)

4. Mesleki kıdeminiz

- a. () 1–5 yıl b. () 6–10 yıl c. () 11–15 yıl
d. () 16–20 yıl e. () 21–25 yıl f. () 26 ve daha yukarısı

5. Son bitirdiğiniz (öğretmenliğinize / mesleğinize esas alınan) yüksek okul, fakülte ve alanınızı yazınız.

- a. () Sınıf öğretmenliği
b. () Sınıf öğretmenliği dışında kalan diğer öğretmenlik alanları
(Matematik, Fen, Türkçe, Tarih, Felsefe vb.)
c. () Öğretmenlik mesleği dışında kalan alanlar
(Ziraat Mühendisliği, Mühendislik, İktisat, Hukuk, Dil bilimleri vb.)
d. () Diğer (.....)

6. Hizmet içi eğitim kursuna katıldınız mı?

- a. () Hiç katılmadım. b. () 1–3 kez katıldım.
c. () 4–6 kez katıldım. d. () Daha fazla katıldım.

Öğretim Yöntemine İlişkin Sorular		EVE	KİSMEN	HAYIR
7	Planlarda öğrenci seviyelerini dikkate alıyor musunuz?	☐	☐	☐
8	Yörenin özelliğine göre programda yer alan temalardan (ünitelerden) bazılarını değiştiriyor musunuz?	☐	☐	☐
9	Öğretim yöntemlerine uygun ortam, araç-gereç vb. materyalleri kullanarak dersi destekliyor musunuz?	☐	☐	☐
10	Araç-gereci kullanmadan önce öğrenciye tanıtıyor musunuz?	☐	☐	☐
11	Dersin konusundan ve amacından öğrenciyi haberdar ediyor musunuz?	☐	☐	☐
12	Öğretimin uygulanmasında dikkat çekme, güdüleme, dönüt, düzeltme, pekiştirme aşamalarını düzenli olarak kullanıyor musunuz?	☐	☐	☐
13	Öğrencileri güdülerken gelişim dönemlerine ve özelliklerine önem veriyor musunuz?	☐	☐	☐
14	Dersin akışı içerisinde olay, fıkra, şarkı vb. etkinliklere yer veriyor musunuz?	☐	☐	☐
15	Uygulayacağınız öğretim yöntemlerini belirlerken okulun ve sınıfın fiziki olanaklarını göz önünde bulunduruyor musunuz?	☐	☐	☐
16	Öğrenci grubunun özelliğine uygun olan en etkili yöntemleri seçip uyguluyor musunuz?	☐	☐	☐
17	Sınıf içi etkinliklerde öğrencilerin yaparak-yaşayarak öğrenmelerini ve aktif katılımı sağlayıcı yöntemler kullanıyor musunuz?	☐	☐	☐
18	Öğrencilerinize zamanı verimli kullanmada iyi bir model oluyor musunuz?	☐	☐	☐
19	Çocukların oturma düzenleri ile başarıları arasında bir ilişki olduğunu düşünüyor musunuz?	☐	☐	☐
20	Devamsızlıkların azaltılması için gerekli önlemler alıyor musunuz?	☐	☐	☐

Sınıf Kurallarına İlişkin Sorular		EVET	KISMEN	HAYIR
21	Sınıf kurallarının oluşturulma sebebini çocuklara açıklıyor musunuz?	☐	☐	☐
22	Öğrencilere neyi yapmalarından çok, neden yapmaları gerektiğini açıklıyor musunuz?	☐	☐	☐
23	Sınıf kurallarını belirlerken öğrencilerin etkili katılımını sağlıyor musunuz?	☐	☐	☐
24	Sınıfta alınan kararlara önce kendiniz uyuyor musunuz?	☐	☐	☐
25	Sınıf kurallarını tüm öğrencilere eşit olarak uyguluyor musunuz?	☐	☐	☐
26	Sınıf kurallarını emirlerle ifade etmeyi doğru buluyor musunuz?	☐	☐	☐
27	Sınıf kurallarında okul yönetiminin ve ailenin desteğini alıyor musunuz?	☐	☐	☐
28	Sınıf kurallarını değişime açık tutuyor musunuz?	☐	☐	☐
29	Sınıf kurallarını öğrencinin görebileceğe yere asıyor musunuz?	☐	☐	☐

Sınıfta İstenmeyen Davranışların Belirlenmesi ve Giderilmesine İlişkin Sorular		EVET	KISMEN	HAYIR
30	Kişisel olarak taşıdığınız değerler ve inançlar sınıf yönetimi anlayışınızı etkiliyor mu?	☐	☐	☐
31	Sorunlar ortaya çıkmadan önce tahmin ederek istenmeyen davranışları önüyor musunuz?	☐	☐	☐
32	Öğrencilerinizi üstünlük ve eksiklikleriyle kabul ediyor musunuz?	☐	☐	☐
33	Öğrencilere hata yaparak öğrenme hakkı veriyor musunuz?	☐	☐	☐
34	Öğrencilerin olumsuz davranışlarından dolayı öğrenciyi değil, olumsuz davranışı mı eleştiriyorsunuz?	☐	☐	☐
35	Yanlış davranışın karşısında bütün öğrencileri eleştiriyor musunuz?	☐	☐	☐
36	Okulda disiplin işlerini yürüten kurum ve komisyonların işlevlerini biliyor musunuz?	☐	☐	☐
37	İstenmeyen davranışların çözümünde (idare, rehber öğretmen, aile) işbirliğini kullanıyor musunuz?	☐	☐	☐
38	Ailenin çocuğa nasıl bir disiplin uyguladığını biliyor musunuz?	☐	☐	☐
39	İstenmeyen davranışları yasaklayarak değil, uygun seçenekler uygulayarak ortadan kaldırmaya çalışıyor musunuz?	☐	☐	☐
40	Yaptığı davranıştan dolayı gruba ve başka insanlara karşı sorumluluğu olduğunu belirtiyor musunuz?	☐	☐	☐
41	İstenen davranışa yönelik ünlü kişileri örnek veriyor musunuz?	☐	☐	☐

Sınıf İçinde Etkili Bir İletişime İlişkin Sorular		EVET	KISMEN	HAYIR
43	Öğrencileri bireysel özellikleri ile tanıyor, ilişkilerde buna dikkat ediyor musunuz?	☐	☐	☐
44	Öğrencilerinize karşı olan davranışlarınızda doğal, samimi ve hoşgörülü müsünüz?	☐	☐	☐
45	Öğrencilerin konuşmalarını dikkatle ve sabırla dinleyerek sorularına uygun yanıt verebiliyor musunuz?	☐	☐	☐
46	Öğrencilerin olumlu davranışlarını beğendiğinizi belli ediyor musunuz?	☐	☐	☐
47	Göz teması kurarak ve sözel olmayan mesajlarla iletişim kurabiliyor musunuz?	☐	☐	☐
48	Sınıf içi etkileşimde zaman zaman kendinizi öğrencinin yerine koyuyor musunuz?	☐	☐	☐
49	Öğrencilerin birbiriyle yardımlaşmalarını ve etkili iletişim kurmalarını sağlayıcı önlemler alıyor musunuz?	☐	☐	☐
50	Kavramları öğrencilerin düzeyine uygun olarak açık ve anlaşılır bir biçimde sunuyor musunuz?	☐	☐	☐

Öğretmenin Sahip Olması Gereken Mesleki ve Kişisel Yeterliliklere İlişkin Sorular		EVET	KISMEN	HAYIR
51	Mesleki gelişiminizde sorumluluklarınızı, meslek ile ilgili kanun, yönetmelik ve tüzükleri, bilgi toplumundaki yerinizi ve öneminizi biliyor musunuz?	☐	☐	☐
52	Çağın gerektirdiği bilimsel ve teknolojik gelişmeleri yakından izleyerek kendinizi yenileyebiliyor musunuz?	☐	☐	☐
53	Meslektaşlarınızla mesleğiniz ile ilgili bilgi alış-verişinde bulunuyor musunuz?	☐	☐	☐
54	Öğretimde bulunması gereken rollere (liderlik, danışmanlık, öğreticilik, temsilcilik, arabuluculuk, rehberlik vb.) sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	☐	☐	☐
55	Olumlu tutum ve davranışlarınızla öğrencilerinize örnek olabiliyor musunuz?	☐	☐	☐
56	Kendinize inanıyor ve güveniyor musunuz?	☐	☐	☐
57	Demokratik, çağdaş görüş ve tutuma sahip misiniz?	☐	☐	☐
58	Türkçe'yi düzgün konuşuyor ve yazıyor musunuz?	☐	☐	☐
59	Öneri ve eleştirilere açık mısınız?	☐	☐	☐
60	Öğrencilerin dostu ve sırdaşı mısınız?	☐	☐	☐
61	Mesleğinizi bilinçli mi seçtiniz?	☐	☐	☐

63. Sınıfta uyulması gereken kuralların sayısı en fazla kaç tane olmalıdır?

- a) 1-5 b) 6-10 c) 11-15 d) 16-20 e) 21 ve daha fazla

64. Sınıf kurallarını ne zaman belirliyorsunuz?

- a) Okulun açıldığı ilk haftalar b) Dönem ortasında c) Dönem sonunda

65. İstenmeyen davranışları ortadan kaldırmak için en çok hangi yöntemi kullanıyorsunuz?

- a) Görmezden gelme b) Sözel olmayan uyarı c) Sözel uyarı d) Sınıf dışında görüşme

ÖZGEÇMİŞ

1979 yılında Çorum’da doğdu. 1990 yılında Şenyurt İlkokulunu, 1993 yılında Bahçelievler Ortaokulunu, 1996 yılında Çorum Lisesini bitirdi. 2001 yılında Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünü bitirdi. Aynı yıl Erzurum İli Olur İlçesi Yeşilbağlar Köyünde sınıf öğretmenliği yapmaya başladı. 2002 yılında Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalında yüksek lisansa başladı. Şuan Erzurum İli Ilıca İlçesi 11 Mart İlköğretim Okulunda sınıf öğretmenliği yapmaktadır.